

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

7

VESTBIRK HØJSKOLE

AARSSKRIFT

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

19

27

Gledelig Jul! Grimvald Nielsen

VESTBIRK HØJSKOLE

AARSSKRIFT

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

19

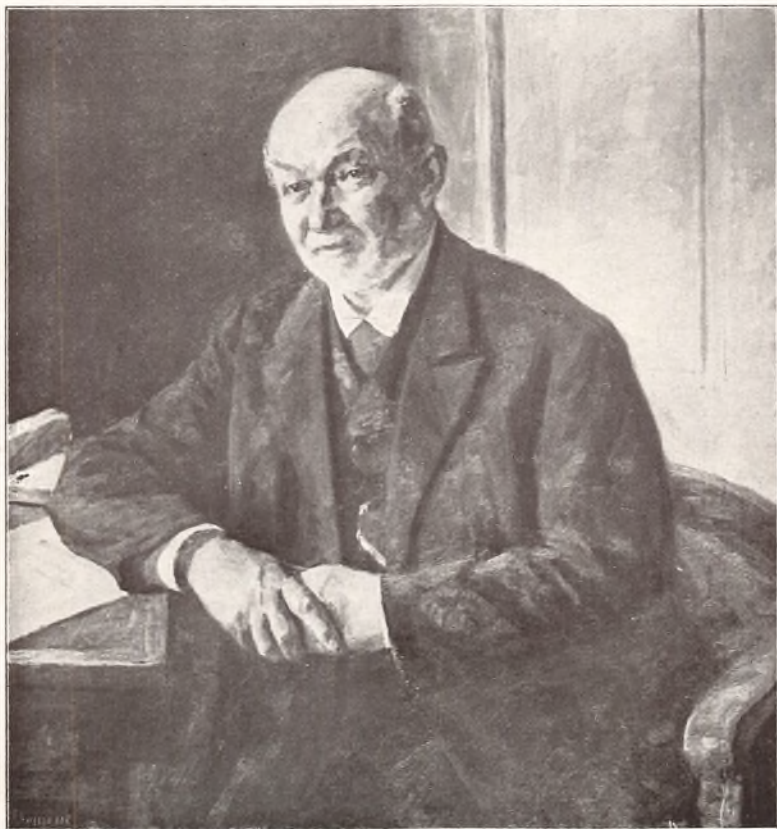
27

Statens pædagogiske Studiesamling
København

Arkitekt Anton Hansen.

Etter Maleri af G. F. Clement.

Højskoleforstander Grønvald Nielsen.

Effter Maleri af G. F. Clement.

Grønvald Nielsen.

I mit Mindes Billedsale
går en Mand, som jeg har kendt,
klinger varmt hans stærke Tale,
skinner Lys, som han har tændt.

Unge var vi, var i Færden
ad den lange, tunge Vej
fra vor Barndoms givne Verden
ind i Mandens Ja og Nej.

Sikker stod han for os unge,
klog og mild; mens Vid og Skæmt
leged' på hans fynske Tungè,
han til Alvor fik os stemt.

Jordens Skønhed, Dale, Fjælde,
Sindets Slugter, Hjertets Fred,
Åndens Kraft og Sagas Vælde
kom ved ham os mere ved.

Langt af Led vi søgte siden
Synets Grænser fast bestemt,
mere fast og sikker Viden,
aldrig blev hans Sprudlen glemt.

Fandt vi siden, at hans Styrke
ej var stivnet Viljes Vagt,
groed' som en Kim i Mørke,
skør, men stærk af Livets Magt.

Verdens Ondskab, Livets Våde
traf ham uden Værn og Vold.
Glæden, Lykken lod han råde,
søgte aldrig Kuldens Skjold.

Sindets Kræfter, stærke, stride,
rørtes uden Viljens Bånd,
al hans Styrke var at vide
fast sig ved Vorherres Hånd.

Er den ydre Pragt forsvundet,
lever mere dyb og sær
Kraften, som til ham har bundet
os, der unge kom ham nær.

Thomas Thomsen.

Grønvald Nielsens 70 Aars Fødselsdag

den 23. December 1927.

„Mindet lader som ingen Ting,
Er dog et lønligt Kildespring.“

Kære Ven!

Egentlig kan jeg vanskeligt forstaa, at det er 40 Aar siden, vi første Gang mødtes, da jeg blev budt velkommen i Din og Kristines hyggelige Dagligstue som vordende Elev, og dog er det jo saa. Mit første Indtryk var, at Skolen var en „Lilleput“ i Forhold til Mellerup, som jeg havde søgt Vinteren 1884—85, og som jeg drog en Sammenligning med; men jeg mærkede snart, at her var Fremgangsvillie og Fremgangsmuligheder.

Endnu staar Billedet af Dig tydeligt for mig: En forholdsvis lille, tyk Mand, fattig paa Haar og Eksamen (Korporal), klædt i graat med en strikket Trøje under en ikke altfor moderne Jakke plus den ofte skævt siddende Gummiflip om Halsen. Men der var Fut i Dig: Paa Talerstolen, i Regne- og Skrive-timerne, under Oplæsning, i Gymnastiksalen, paa Krocketbanen, hvor vi ofte maatte benytte en osende Haandlygte paa Rasmus Frandsens ujævne Agre bag Samlingshuset, naar Mørket overrumplede os, altid oppe, altid i Sved — aah, hvor har Du dog svedt i Dine Dage! Og hvor talte Du til os, snart „slaaende“ om Ingemann i Slagelse Skole, snart indtrængende og alvorligt om Kierkegaards Liv og Tungsind. Du fangede os, Du begejstrede os ved skiftende Emner og skiftende Stemninger. Snart klang de unges Latter mod Dig, og snart var der dyb Stilhed. Til Tider var Du venlig og forsonlig og til andre Tider „hvipgal“.

Mindes Du det, det og det? Mindes Du vore mange og alvorlige Samtaler den første Vinter? De blev af afgørende Betydning for mig og bestemmende for min Fremtid. I Din Ungdoms Ubesindighed antog Du mig som Lærer. Min Entre var et historisk Foredrag, omhyggeligt forberedt i det sidste halve Aar. Jeg begyndte med den ældre Stenalder og naaede op til 1820. Navnene paa 30—40 af de betydeligste Mænd i dette ikke ganske korte Tidsrum stod optegnet paa den sorte Tavle, deres Liv og Betydning for gamle Danmark var indgaaende skildret — altsammen i Løbet af 20 — *tyve* — Minutter! Bøtten var tom; aandeløs Stilhed — navnlig Medlidenhed — blandt Tilhørerne. Paa Talerstolen en ulykkelig, sveddryppende Pædagog, foreslaaende at synge den længste Sang, der var i Sangbogen, for dog omtrent at faa Halvdelen af Timen til at gaa. Stakkels Ungdom! Stakkels Skole! At den har kunnet overleve det, har tit og ofte undret mig — men den holdt!

Dette var alligevel Indledningen til de 10 lykkeligste Aar i mit Liv. Lad mig sige Dig, at det var med et tungt Sind, jeg i 1898 forlod min Lærergerning paa Vestbirk Højskole. Du var en forstaaende og frisindet Forstander. Du gav ikke Forskrifter og Regler for, hvordan vi skulde arbejde. Du lod os virke i Frihed under eget Ansvar, hver efter sine Evner og Ejendommeligheder, og maaske var dette netop én af Grundene til den Alsidighed, der blev tillokkende for de mange unge Mænd og Kvinder, som i Aarenes Løb fandt Vej til Vestbirk.

Thi Skolen voksede og voksede; den blev en af Landets største. Væksten blev beundret og respekteret — Du i lige Maade. Du maatte da være en lykkelig Mand! Javel, Din Livsgerning lykkedes i stort Maal — glæd Dig derover — men Sejladsen foregik ikke altid i Solskin og bliden Bør. Mørke Skyer og Storme gjorde Farvandet farefuldt; dog krængede Baaden ikke. Du fik Sorgens tunge Gave, men det uddybede kun Din Personlighed. Du segnede ikke under Byrden, men fandt Vej fremad og opad. Her har jeg beundret Dig mest, her igennem kom vi to hinanden nærmest, her igennem sluttede

vi i særlig Grad vort Venskab — et Venskab, som jeg haaber og tror aldrig vil briste. Tro og sig som Terje Vigen:

„Bedst var det kan hænde, det gik, som det gik,
Og saa faar Du ha' Tak da, Gud!“

En kærlig Hilsen sender jeg Dig fra min taknemmelige Hustru og Børn. Tak for, hvad Du blev for os og for dansk Ungdom.

Tak for din Indsats i dansk Aandsliv ved Tale og Skrift til Højnelse af vort Modersmaal, Folk og Fædreland. Ja, Tak for alt!

Og hjertelig til Lykke paa Din 70 Aars Fødselsdag!

Din altid hengivne

N. Daugbjerg.

Til Grønvald Nielsen!

Saa korte Dage, — atter Aaret hælder,
men Festens Bud gik ud paa Kryds og tværs,
og festligt Vestbirkflag mod Skyen smælder, —
og vestbirkglade Tanker mod dig vælder:
Til Lykke, Grønvald Nielsen! Tænk Halvfjerds. —

Halvfjerds! Javist, men endnu unge Tanker.
Halvfjerds! Javist, men endnu frisk i Sind.
Vi finder dig, hvor Livets Pulsslag banker, —
end Ungdom Kerner fra dit Forraad sanker,
som spredes ud af Lunets lette Vind.

Hvor var der tyst i Vestbirk Høresalen,
saa højt til Loftet og til Vægs saa vidt,
naar du vor gamle Lærer førte Talen;
i Morgenstund, — i Sommer Aftensvalen
du aabned' Livets Porte fuldt og frit.

Med Livets gode Kraft, der alt kan tvinge,
vi følte, du er selv saa helt i Pagt, —
vi hørte Sus af Poesiens Vinge, —
vi hørte under Skæmt og Alvor klinge
vort danske Sprog med Skønhed og med Magt.

Du tændte sund Oplysnings klare Kærter, —
for Højsind og for Retfærd var du Tolk.
Du led, da Danmark vaanded' sig i Smerter,
du fryded' dig, da frie danske Hjerter
fra Syd kom hjem til Fædreland og Folk.

Ej alt var let, — i tavse, tunge Tider
ved Tro og Arbejd' Vejen frem du fandt, —
og den naar højt, der gennem Sorgen strider,
— du fik det bedste, — gav til alle Sider;
i Kærlighed du Danmarks Ungdom vandt.

En Arbejdsdag! Dog Dagens Travlhed viger,
naar luegyldent Aft'nens Sol gaar ned
i Evighedens store, skønne Riger. —
— Men Sol paany med Glans af Havet stiger
i Morgengryets klokkedybe Fred.

Svend Sørensen.

Grønvald Nielsen:
Minder fra 43 Aar i Folkehøjskolen.

..... Varsomt skal du fare med dine Minder. Minder kan lamme; de kan, især naar du er ved at ældes, føre Mismodet med sig og gøre din Sjæl hjemløs og arm. Og du kan slide dem op, som du slider dine Klæder og jasker dem til. Mindet kan suges ud, saa det mister alt Liv, ligger som et Puppehylster, som Vaarfluen har forladt. — Men Minder kan være en rig Verden i en Menneskesjæl, et mildt Tilflugtssted for den sørgmodige Tanke at søge hen, en Skat som ingen Tid og ingen Magt kan berøve dig.

Grønvald Nielsen har nu i et nyt stateligt Bind fortalt os om sit Livs Hændelser og Resultater, et Tidsrum, der strækker sig over 43 Aar; og det er blevet en Bog, som man læser og tilegner sig med udelt Glæde.

Vi følger en Mand med en dyb Tro paa, at Gud har Brug for ham netop til den Gerning, han staar i, og som han har valgt, fordi den udløste en Trang inderst inde i hans Karakter. Det er en Mand uden Tvivl; han føres til Opgaven, og uden Vaklen vier han den al sin Styrke. Vi faar at vide, hvorledes han tager den op, og hvordan den lykkes for ham; men han siger os ikke meget om, hvad det har kostet ham; det er en Inderlighedsverden, han gemmer hos sig selv, og som kun hans Arbejdsstue kender. Men vi aner den, og vi ved jo, at Dagene altid fører Skyggen med. Han ønsker at strege deres lyse Arbejdstime under, trække den op med saa kraftige Linjer, at det mørke fortones derimellem. Aars Virken, hvor Søgn og Fest skifter, hvor Venner kommer, og Venner

gaar, hvor alt føjer sig, som det skal, til en Fremgangslinje under „Himlen den blaa“, saaledes overlader den gamle Højskoleleder os Erindringen om sit Liv.

Det er en egen vanskelig Bestilling at være Aandens Forkynder, særlig da for Ungdommen, som den møder paa vore Folkehøjskoler. Han skal have noget af en Seers Evne til at sigte sit Stof og tillige Digterens Gave til at give det Liv. Han maa kunne vinde sin egen Sjæls Fortrolighed, saa den tager ham med ind i sin Lønverden og giver ham redelig Besked; der er Brug for Selvanalyse og et Følelsesvæld, der ikke gerne maa blive grumset. Lærdom alene giver ikke Skikketheden, her gælder det i høj Grad om den „rette Tro“, lykkelige Menneske, der ejer den! — Den „moderne“ Højskolelærer gaar som Professoren paa Katederet med Bøger og Papir; men det gør ham ikke Vanskeligheden mindre, hvis han ikke duer ellers. Da jeg i min Ungdom sad foran Grønvald Nielsens Talerstol, mødte han til Foredragene med en Sangbog, det var det hele. Papirerne lod han blive i sin Arbejdsstue, der havde han vundet sit Stof. Nu var det hans Ejendom, som han med rund Haand delte ud af, vi sad foran en af de udvalgte, som ejede den Hjertets Rigmandsevne, der kunde aabne vort Sind og befrugte det, møde vor Længsel uden at stække den

Smukt og levende fortæller Grønvald Nielsen om sine Aar i Vestbirk, hvor hans Manddomsgerning jo faldt, om Personer han mødte, Folk der rakte ham Haanden i vanskelige Tider, om Vennesind og fredelige Arbejdsforhold, . . . og vi mærker under alt dette hans egen lyse Vilje vaagen lægge sig fast om stort og smaat. Men han fremhæver beskedent, at det ikke er ham alene, der fører denne store Skole frem. Gang paa Gang nævner han sine Hjælpere og ridser i tiltalende Linjer deres Profiler op; og der bliver en lang Række . . . Han ved ogsaa, at der om en saadan Virksomhed er en Ramme, der paa en Maade holder det hele sammen; den dannes af utallige Smaating, hvis Virkning den, der staar udenfor, ikke kender. Den gamle Forstander har lært, hvad det betyder at have denne Ramme nittet godt; hvad en tro Karl er værd,

en Rengøringskone, en fast Ledelse i et Køkken, en Ven, der sætter Blomster paa Arbejdsbordet og ejer milde, forsonlige Ord.

Vi faar tillige et Stykke af Egnens Historie. I korte, muntre Træk fortælles om Provisoriernes bevægede Tid, om Folkemøder, om Mænd, der gik foran, naar der skulde lægges Grund under det, der i et halvt Aarhundrede glider ind i et Herred og giver dets Befolkning sit Præg. — Adskilligt ændres, mens det staar paa; nyt prøves og lægges atter til Side, Former skifter i kortere Tid, end Mark og Skov behøver for at visne; men noget bliver jo tilbage og giver Kulturens Fysiognomi. Ogsaa foran Forfatterens Dør er Tidens Fragtvojn standset med sin dyre Last, læsset af og læsset paa og kørt igen. I saa jævne Ord fortæller han om sine Tab, om hvordan han maa ind i Ensomheden for at faa styrket sit Sind, saa de er til at bære. Med Guds Hjælp lykkes det for ham, saa han endogsaa kan lade „sig udnævne til Vestbirk Højskoles gode Humør“.

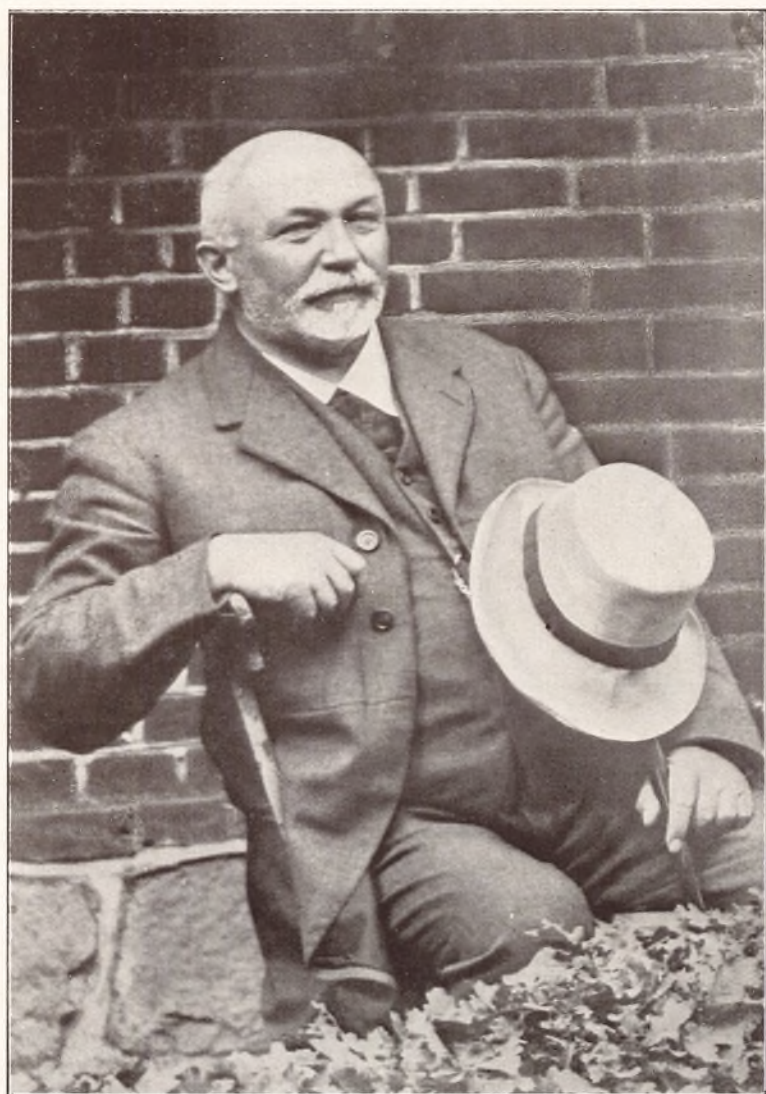
— — — —

Saaledes bliver da de to Mindebøger en Fortælling om en Personlighed, hvis Livsførelse faldt udenfor det almindelige. Stærk i sin Rod, føjelig i sit Forhold til Forsynet, fast i sin Tillid til den Fremgangslinje, han tidlig fandt ind til og fik kær; en mild og klog Mand, en sagkyndig Vejleder for den Ungdom, der søgte ham i en ufærdig og vanskelig Tid. — Men de giver tillige sande og livfulde Billeder fra Højskolens Verden, som kaster et saare skønt Lys over en mærkelig og værdifuld Side af dansk Kultur.

— — — —

Naar den gamle Højskolemand nu snart fylder de Halvfjerds, vil tidligere Elever kunne komme i den rette Stemning til at sende ham deres Lykønskning ved at tage hans Bøger frem og fordybe sig i dem. Der er han selv til Stede: Bred og god, munter og meddelende og . . . først og sidst med sit levende, poetiske Sind i Behold, — en Mand, der har faret varsomt med sine Minder.

Kristjan Jensen.

Grönwald Nielsen.
B

Søger!

I somren 1881 var jeg ofte gæst i en engelsk redaktør-familje, som også indbød mig, da husets ældste datter fyldte sit 12te år. Af far og mor havde fødselsdagsbarnet fået lov til at samle en snes klassekammerater fra skolen, og da disse havde nydt en lille forfriskning, sagde husmoderen til dem, at der et eller andet sted i hjemmet lå en gave skjult til hver enkelt gæst med vedkommendes navn på, og nu skulde de søge, indtil de fandt den. Det blev en livlig forestilling. Ingen var sløve, alle glade, både mens de søgte, og når de fandt deres gave. En af deres lærere fra skolen var også med. Børnene hviskede til mig: „Det er ham, som vi holder aller mest af“. Han syntes at sidde inde med en blanding af munter skæmt og dyb alvor. Før de skulde bryde op, holdt han en lille tale til dem, hvor han blandt andet sagde: „Den leg, hvormed vi begyndte i aften, kan minde os om, hvad vor himmelske fader planlagde for sine børn, da han indrettede denne verden for dem. Han fyldte den med skjulte gode ting, som vi skal finde. Der er en gave gemt til hver eneste af os. Og lige siden tidernes morgen har mennesker stadig haft travlt med at gennemsøge huset. De har fundet kul, jern, ædelstene, kostbare metaller og oljer, damp og elektricitet.“ — Havde han talt nu, så kunde han blandt andet have tilføjet: undervandsbåde, flyvemaskiner og radio. — „Alt dette og meget mere gemte Gud, for at vi skulde lede det op, og det er denne søgen, som har ført mennesket til, hvad det nu er. Og vi har næppe fundet halvparten endnu. Søger, og I skal finde — sagde Jesus — den, der søger, han finder!

Jesus var selv en søger. Hans lignelser er fyldt med dette:

at søge og finde. Himmeriges rige, sagde han, kan lignede ved en kostbar skat, som er skjult ude på marken. Han ledte altid efter skjulte skatte i menneskers hjerter, og han fandt guld, hvor ellers ingen ventede at finde noget: tro iblandt romerske soldater og hos en hedensk kvinde, ædelmodighed hos Zakkæus, mod hos Peter og en apostel i forfølgeren Savl. Han glædede sig altid ved, hvad han fandt. Ja, han var altid søgeren. Vi andre kan trættes og blive sløve. Så søger vi romantik og skjulte skatte i bøgerne; men Jesus vil, at vi skal finde dette i vort eget liv, al den stund vi hver dag vandrer hen over store kostbarheder, skjulte på livets arbejdsmark.

Søger, sagde han, og I skal finde!

Er dette nu sandt? Ja, det er. Vi finder ganske vist ikke altid, hvad vi leder efter, eller i den form, hvori vi ventede at finde det; men vi vil altid finde noget — og ofte noget langt bedre end det, som vi søgte efter.

Langt tilbage i tiderne drog mennesker ud for at finde „Den gyldne stad“, „Eldorado“ med ungdomskilden og det jordiske paradys. Senere søgte de efter Nord- og Sydpolen og Nord-vest passagen. De fandt aldrig, hvad der kun lever i æventyret. Men polerne nåede de. Det var dog ofte deres søgen og ikke, hvad de fandt, der betød mest. Denne søgen afslørede nemlig ædelt livsmod, offervilje og glimrende udholdenhed. De fandt ikke blot nyt land for deres nation, men de viste os de skatte, der ligger skjulte i brave menneskers hjerter, og vi blev rigere ved at se, hvad mennesker kan udrette, vove og udholde.

Engang prøvede man på at opdage den hemmelighed ved alkymien, der forvandler bly til guld, og man vilde fremstille en eliksir, der kunde gøre gamle folk unge påny. Man kan smile ad dette; men denne søgen førte dog til, at man fandt kemien, som har gjort livet lykkeligere og sundere.

Astrologerne mente at kunne læse menneskers skæbne i stjernerne. De tog fejl, men deres søgen førte os hen til astronomien. Søger, og I skal finde! Gud lønner altid de redelige søgere — mest dem, der søger ham selv. Han har jo nemlig ikke blot skjult gode ting for os, som vi skal finde;

men han er selv i det skjulte, hvorfra vi kan høre hans ord: kom og find mig! Jesus fortalte ikke menneskene rent ud, hvem han var; men han gav dem en mængde vink og hjælpemidler. Han vilde, at de skulde være søgere, og han ønsker, at vi skal blive det — ikke blot søgere efter Gud, men efter kostbarhederne, som ligger gemt i hvert eneste menneskehjerte på jorden. Dette er nemlig vejen til at få sit eget liv fyldt med forundring, så det aldrig bliver sløvt. Hver dag bliver en rejse til nyt land med skjulte skatte; værdier, som styrker og vederkvæger. Hvis vi redelig og ærlig søger efter Gud, så skal vi også nok finde ham.“ —

Når denne fødselsdag i det engelske hjem en og anden gang dukker frem af min erindring, så hænger det vist sammen med, at der blev slået på nogle strenge, som hører til folkehøjskolens bedste og fineste. Vi skal jo ikke i de korte måneder nøjes med at give de unge så værdifulde kundskaber som muligt, men — for at bruge Kolds ord — udstyre dem med et „åndeligt gribetøj“. Vi kan også sige det sådan, at de må hjælpes til at blive ivrige og gode søgere, så længe de lever. Blive klar over, at Gud har gemt så meget herligt til hvert eneste menneske, og hvis den unge lærer at søge efter det, så skal han også nok finde det.

Der er to måder at søge på, som jeg vist bedst kan forklare ved et par billeder. Man møder sommetider på vejen en lille dreng eller pige, som går og søger meget ivrigt efter noget. På vejen til brugsforeningen eller bageren er de penge tabt, som blev givet med hjemmefra. Der er måske tårer i barnets øjne; men glæden er stor, hvis pengepungen findes i et hjulspor eller i grøften.

Hvis man står indenfor døren i Thorvaldsens musæum, så kan man tidt få øje på en ung turist med rejsebogen i hånden. Med en vis andagt begynder han vandringsen rundt imellem vor navnkundige landsmands kunstværker. Her er så meget, som han aldrig før har set. Og hver dag i denne hans rejsetid lukkes der op ind til en verden, som han aldrig før har gæstet. Dagen forud var han på oldnordisk musæum, og i morgen skal han til Frederiksborg slot, som Hauch synger om:

„Dejlige slot med de glimtende fløje,
 aldrig i Norden din lige man så.
 Issen du strakte mod Himlen den høje,
 foden du vasked i bølgen den blå.“

Se, den førstnævnte søger efter noget, som blev givet med på rejsen hjemmefra, men tabtes undervejs. Den anden derimod søger efter ny værdier, kundskabsskatte, som han aldrig ejede før. Livsvakte unge mennesker kommer altid til at søge på disse to måder. Meget tabtes på vandringen fra barnelivets dage. Derfor bevæges vort sind vemodigt ved at gense skuepladsen for vor barndoms liv. Sidder ikke den gamle, navnkundige tyske digter Goethe på højen der hjemme og synger:

„Ej kan de mine toner nu fornemme,
 de kære, som har hørt min ungdoms sang!
 forsvunden er den kreds, hvor jeg var hjemme,
 og hendød, ak, den første atterklang.
 En ukendt mængde lytter til min stemme,
 og selv dens bifald gør mig sjælen trang.
 Hvad før ved sangens magt jeg kunde binde,
 er, om det lever, spredt for alle vinde.“

Eller lyt til Wergeland:

„En gang — hør det gamle kvæde —
 en gang måtte Adam græde,
 en gang Du må græde, mand,
 når Du finder dig som han
 udstødt af kerubens brand!
 Ene på den mørke hede,
 når Du ikke tør betræde
 mer din uskylds fødeland.“

Vi har da en følelse af, at vi skulde have holdt fastere ved livets værdier, at vi har mistet et paradys. Ja, det gælder for os både om at opsøge det tabte, som vi én gang ejede, og samtidig blive hjemme i større og større stykker af livets evige verden.

Der er noget gribende ved Bjergprædikenens ord: Søger, og I skulle finde . . . thi den, som søger, han finder! De er på én gang en opfordring og et løfte, og de udtrykker to vigtige love i åndens verden. Den første er den, at man må

søge for at finde, og den anden, at den, der søger, han skal virkelig også finde. At man må søge for at finde, det er jo loven for al kundskabs tilegnelse. Ofte langvarig, anstrengende søgen. Da man spurgte Newton om, hvordan han fandt tiltrækningsloven, én af menneskeåndens største opdagelser, svarede han: „Ved stadig at gå og tænke på den.“

Imidlertid er vejen til de religiøse sandheder ikke den samme som til de videnskabelige, selv om vilkåret for begge er, at der må søges. De videnskabelige sandheder behøver blot ét menneske at finde, så går de over i slægtens fælleseje. Vi ved nu, uden som Kolumbus at behøve at sejle over havet, at der findes en verdensdel vest for Atlanterhavet. Og hvis én skulde opdage et lægemiddel imod lungesvindot eller kræft, så fritages derved hans medmennesker for at finde det. Med de religiøse sandheder er det anderledes. Selv om andre har fundet dem, så er de ikke derved blevet vor ejendom. Hvert enkelt menneske må ligesom tilegne sig dem for egen regning, fortjene sit åndelige brød i sit ansigts sved. Vi højskolelærere ved jo noget om, hvorledes unge mennesker kan trave rundt med store sandheder, som de aldrig har søgt efter. Sandhed uden forudgående søgen er blot halvparten af sandheden, lige som en krop uden sjæl kun er et halvt menneske. Den del af sandheden om Gud, som vi har arvet i hjem, skole, kirke og samfund, er meget værd; men den er ikke ét med vor sjæl og kan let blive en død ting uden lys og kraft, hvis vi ikke tilegner os den personlig, som Kristen Kolds viden om Guds kærlighed til menneskene var, før Peter Larsen Skræppenberg fik den levendegjort. Fik Kold gjort til en søger!

Først når vi igennem personlig anstrængelse, der dog ikke behøver at overstige nogens kræfter, vinder sandheden som sejrsubytte, så den bliver en indre erfaring, da går den over i vort blod, og vi kan ikke leve uden den.

Her, som i så mange andre livsforhold, er det sværeste dette: at få begyndt med at søge, blive sat igang. Dørtærskelen er, som ordsproget siger, verdens højeste bjerg. Det kan til at begynde med se så håbløst ud. Af jordens 1500 millioner mennesker er kun 350 millioner kristne, og indenfor

det mindretal, som bekender sig til kristendommen, strides man med mund og pen, ja sommetider med kanoner, om sandheden. Ved hver sin side af det dybe svælg imellem protestanter og katoliker står en tusindtallig skare, som tror, at det er lettere at erobre Asiens eller Afrikas hedninger for deres tro, end det er at forsone katolicisme og protestantisme med hinanden, så kirkens enhed nåes. Da William Gladstone første gang trådte ind i Peterskirken, slog den tanke ham: Den kristne kirke er jo splittet. Her i dette store, skønne tempel med helgenbilleder på murene, med indskrifter fra den evige sandheds åbenbarelse, følte han det dybe svælg som en pine og en skam. Han så på præsteskabets endeløse skikke, og ak — hvor langt borte lå ikke det skønne mål: kirkens enhed. —

Et utal af sekter og partier slider og bryder på i alle lande, ja i hvert sogn. Magelige folk afskrækkes fra at sejle ud på det religiøse livs urolige hav; de lader sig nøje med nogle bevægede stemninger engang imellem, ved begravelser eller lignende, og ender ofte som den sjællandske bonde med at sige: „Ja, jeg foretrækker nu langt politiken for religionen.“

Overbevisningen om det overnaturlige er ikke så let at få opsøgt for vor slægt. Himmelhvælvingen er slået itu for os. Vi stirrer forfærdede ud i verdensrummets isnende uendelighed, hvor de ubønhørlige naturkræfter vandrer deres evige veje. Når videnskabsmænd taler om forholdet mellem sjæl og legeme, om begges samtidige henvisnen, opløsning og forsvinden, da kan det være svært nok at holde fast ved den gamle enfoldige bekendelse: Jeg tror på kødets opstandelse og det evige liv! Hvor er de tusender henne, som ned igennem tiderne bekendte denne tro? Hensmuldrede, muld i muld, støv i støv. Skal den vældige basune nogensinde vække dem af gravene?

For en tid af deres liv i alt fald opgiver adskillige mennesker at søge. De siger: Vi vil ikke forbrænde vore kræfter i det uudgrundelige mysterium. Lad os bruge dem til noget virkeligt. I dr. Vilhelm Andersens bog „Året og dagen“ hedder det: „Der kan kæmpes lige så godt under udviklingens tegn, som der er bleven kæmpet under korsets.“ — — „Når to

mennesker, der rigtig har levet sammen, skilles ad ved døden, gælder det at forstå, at den ene lever i den anden. Det er ikke den største troskab imod livet at trøste sig for døden ved at håbe på et gensyn.“ — — „Det er jo vistnok en resignation at gå over fra den første kristendoms: Den, som I søger, er ikke her, han er opstanden, til udviklingsreligionens: Hvad du søger, er her! men jeg ser ikke, at livet lider der under. Det forekommer mig, at denne grundforsagelse — resignationen én gang for alle — netop er, hvad jeg kalder at leve“. En nøjsom livsåskuelse. Hvor dyb er dog ikke kløften mellem dette og så:

„frydelig der til evig tid
med venner i lys vi tale.“

Nathanael, som Jesus sagde var en Israelit, i hvem der ikke var svig, er en af de mest tiltalende sandhedssøgere, som vi i den hellige historie føres sammen med. Med god grund gætter Otto Møller på, at han i en stille time under figentræet har bedt Gud om, at han måtte finde ham, som Johannes havde varslet om. Grundtvig synger om Nathanael:

„Der vandred en yngling så tankefuld,
han ledte om himlen på jorden.
Han ledte i verden, han ledte i bog,
han ledte i hjertets den inderste krog.
men fandt dog ej der, hvad han savned.
Han ledte så såre på vej og på sti,
Guds herligheds glans gik uændset forbi,
ukendt under ydmyghedskåben.“

For en tankefuld yngling er verden stor, bøgerne mangfoldige, og i hjertets kroge er meget at søge efter. Det er en velsignet ting for et ungt menneske at få sig set om i den store verden, få et frisk pust til at gennemstrømme sindet. Det er også dejligt at kunne bruge bøgerne, og hjertets kroge tømmes aldrig. Men alligevel: Vi kan godt blive dygtige til at søge efter værdier alle disse steder og dog opleve, at Guds herligheds glans glider os uændset forbi, ukendt under ydmyghedskåben. Afsøgningsorganet må være i den barnlige fromheds hånd. Grækenlands glanstid kan minde os om,

hvorledes den barnlige fromhed dalede samtidig med, at ånds-dannelsen voksede, og tllsidst var bønnen forsvunden i det højt kultiverede samfund.

De intelligenteste mennesker er ikke altid de bedste at leve sammen med. De kan være meget selviske og nydelsessyge. Hauchs ord passer i denne forbindelse:

„Jordens kløgt ej give kan besked
om det, som skimtes gennem gravens rifter,
thi hvad énfoldig fromhed her ej véd,
det ses ej heller i de vises skrifter.“ —

Nu er Bjærgprædikenens ord næppe at forstå derhen, at der loves os, vi skal finde alt, hvad vi går og søger efter; men et menneske kan jo opleve, at det, som i mange år var en håbløs gåde, en lukket jernport, pludselig lukkedes op for den ærligt søgende, så blikket svævede frit ind over evighedens vidder, og man udbrød med Grundtvig: Nu har jeg set det evige!

Der er noget, som Jesus siger om, at det kendes kun af Gud. Vi får ikke magt til at løfte alle slør eller gennemtrænge alle hemmeligheder. En mængde „hvorfor“ vil stadig komme over vore læber, når vi ser på livet inde i os og uden om os, det dunkle i vort eget og andres sind.

„Hvorfor? hvorfor? O, svage sjæl,
hvor er din tro dog lille!
Søg hen til livets rette væld,
sug kraft af sandheds kilde,
at åndens dybe himmelfred
på barnehjertets ydmyghed
en klippetro kan rejse.“

Således sang min hjertensven Zakarias Nielsen. —

Der er så meget, som vi ikke skal vide. Men det uransagelige er altid af den natur, at uvidenheden derom ikke berøver os noget godt. Det, vi behøver at eje og vide for at leve og dø, for at det nærværende liv skal have et mål, som kan tilfredsstille vort hjertes bedste krav, det ligger ikke uden for vor rækkevidde. Vi kan søge det med vished for, at vor søgen ikke skal være forgæves. Naturligvis under det

ueftergivelige vilkår, at vi søger alvorligt for virkelig at finde. At det ikke er en tankernes leg, men kærlighed til sandheden, der danner baggrunden. Hvo, som er af sandhed, hører min røst!

Stor er glæden hos den, som finder løsningen på en praktisk vanskelighed, som længe har lagt sig hindrende i vejen for ham. Større er endnu glæden hos den unge mand eller kvinde, når lyset tændes til en frugtbar forståelse af de livets love, som de gik og grundede over. Og større er måske endda videnskabsmandens glæde, når han efter en lang og tålmodig forskning trænger ind i nogle af tilværelsens hemmeligheder og lægger en ny ædelsten til den menneskelige videnskabs skatte. Vi glemmer jo aldrig Hauchs skildring af Robert Fulton, da han på det første dampskib glider hen ad Hudson-floden.

Men der findes alligevel en glæde, som overstråler alt dette. Vi kristne burde eje den meget rigere, det er sandt, men nogle glimt er der falden i vore hjerter, og det må vi vidne om over for vore medmennesker. Det lader sig gøre at finde Gud, at få den guddommelige kraft, livets urkraft, som har frembragt alt, opretholder og bærer det, ind i sit liv, så evigheden erfares derved, at vi kommer til at leve i den. Vi bliver fundne af Gud. Men det gælder jo om at leve sådan, at han kan finde os.

Dette er en glæde, som alle kan nå, hver på sin måde og efter sin ejendommelighed. Evnerne forbyder det ikke. Søger, og I skulle finde. Dette løfte er uindskrænket. Enhver, der søger det, som er nødvendigt for livet i tid og evighed, han kan finde det. Jesus har ingen undtagelser. Også den unge kan opleve denne glæde — sommetider i en mærkelig skønhed og rigdom. Han bærer nemlig ofte på noget, som han helst skjuler, en smerte, som han stirrer på; noget, som han ikke kan magte, og som han står helt alene med. Så får han hjælp i striden, kommer over det døde punkt, og den synd, som er angret og tilgivet, tjener Gud til ære. Nu er evigheden ikke noget, der truer, men en verden i lys, hvor venner fryder sig på sollyse strande. Den unge er nu ikke længere bange for det øjeblik, da han fik alt at se, som boede

i ham, og som det her på jorden var ham umuligt at tale ud om. —

Lad os ikke stirre os blinde på Asiens hedenskab, kirkens sekter og splid, eller på fritænkeriets magt i nutidens kultur. Der er vel dog også mere kristendom nu end nogen sinde før, og den er af en bedre kvalitet. Lad os hellere lede og søge, så godt vi kan, efter større og større områder af sandhedens evige verden og lytte i stille timer, når vort hjerte er roligt og vor længsel efter Gud dyb og inderlig, efter den bekendelse, som vidneskaren i Kristi menighed har aflagt nu i over 1900 år: Jesus Kristus talte sandt. Vi fik alt, hvad der var nødvendigt til at leve og dø på! Og så jævnlige åbne vor bedste bog, det ny testament, for at erfare, hvorledes de Kristne så Himlen åben. Og lytte til dem, der træder på evighedens tærskel. Jesus trøster dem jo med, at „den, der holder mit ord, skal ikke se døden evindeligt“. Det vil sige, at han skal gå igennem den uden at lære den at kende eller skades af den. Stefan så ikke døden. Han så Himlen åben og Jesus stående for at tage imod ham. At se et kristent menneske dø, det er en mægtig indre oplevelse, et kraftbevis for Kristendommens virkelighed. Ragni Kalems død i Bjørnsohns „På Guds veje“ er blege skygger ved siden her af, så digterisk fint den end er tegnet.

Evigt liv — det var, hvad Jesus havde og har at give sine venner. Det, som ingen andre har kunnet give. Det er jo hans sendelses store opgave: at give dem, som søger det, evigt liv. Ikke blot derved, at han går foran og fører os tilsidst ind i den salige verden, hvorom vi synger:

„Der er ikke synd at bekæmpe,
der er ingen sorger at dæmpe,
der er ingen syge og døde,
der er ingen tomhed og øde!“

Men han låner os ofte her i jordelivet den åndens fjederham, hvorved vi i håbet kan flyve til landet bag hav,

„hvor evigheds sol skinner klart allen stund
på saligheds grund!“

For den ærligt søgende lader det sig gøre at blive ganske sikker på det evige livs virkelighed.

„Vort håb er ej på drømme bygt,
i luften ej det svæver.“ —

Ja, det er, som om alt blegner ved siden af dette at søge og finde ham, som med rette kan sige: Jeg er opstandelsen og livet, og hvem, der tror på mig, skal leve, om han end dør!“ Lad os takke vore kristne fædre, fordi de fredede om vor trang til at leve med Gud og med vore kære ved evighedens friske kildespring. —

Grønvald Nielsen.

Anton Hansen.

Som omtalt andet Steds i Aarsskriftet har Anton Hansen fra 1. April 1927 trukket sig tilbage fra sin mangeaarige Virksomhed her ved Vestbirk Højskole, den han gennem 41 Aar har ofret de bedste af sine Kræfter og det meste af sin Tid, skønt han gennem Aarene ogsaa har haft meget at passe i forskellige Stillinger udadtil. Jeg vil derfor gerne sige ham Tak, min bedste Tak paa Skolens og egne Vegne.

Da Anton Hansen for faa Aar siden fyldte 70, blev der talt og skrevet saa meget om ham, ogsaa paa dette Sted, saa jeg skal ikke nu fortælle hans Historie eller dvæle ved gamle Minder. Jeg vil blot nævne, at det var en veludrustet ung Arkitekt, der fulgte Grønvald Nielsen her til Vestbirk i 1886 for sammen med ham, sin Fætter, at tage Gerningen op her til Gavn for dansk Ungdom.

Anton Hansen havde da den bedste Uddannelse som Tegnelærer, han kunde ønske sig, og han havde overstaaet sine Prøveaar som Lærer. Dertil kom, at han gennem sin Opvækst i Ryslinge havde gaaet i en god Friskole, og med sin Familie tilhørte han Ryslinge Valgmenighed. Og som ung var han Elev først paa Ryslinge Højskole og siden i to Vintre paa Askov udvidede Højskole.

Dette betyder jo, at Anton Hansen ikke blot blev Tegnelærer og Leder af Haandværkerafdelingen, men at han ogsaa blev Højskolelærer og altid stiledede efter, at Eleverne paa Haandværkerafdelingen virkelig kunde faa et Højskoleophold ud af det. Det er ikke tilfældigt, at Haandværkerne her paa Skolen kun udgør en Afdeling for sig i det rent faglige, men ellers er sammen med de andre Elever til Foredrag,

Arkitekt Anton Hansen og Fru Sofie Hansen.

Gymnastik o. s. v., ligesom de bor mellem dem og spiser sammen med dem. Derfor kunde Grønvald Nielsen paa Anton Hansens 70 Aarsdag med Sandhed sige til ham: „Vi var godt enige om, at Haandværkerafdelingen ikke nogen Sinde maatte stryge det allermindste af Folkehøjskolens Ide“.

Da jeg kom her til Skolen for 11 Aar siden, var Anton Hansen endnu i det væsentligste i sin Manddomskraft, og et stort Arbejde har han øvet i disse 11 Aar. Men ellers maa vi yngre jo indrømme, at vi ikke har kendt ham i hans bedste Tid, som de første 30 Aar maa have været. Da fik han bogstaveligt denne Skoles mange Bygninger rejst, og da havde han hver Vinter et stort Hold Haandværkere, i mange Aar 60—70, at undervise, foruden sin Andel i det øvrige Skolearbejde.'

Nu sidder der derfor en Mængde Haandværksmestre og andre rundt i Landet, som er Anton Hansen meget taknemmelige, for hvad de har faaet her hos ham. Paa mine Foredragsrejser, der jo ofte falder der, hvor vi har gamle Elever, har jeg faaet adskillige Vidnesbyrd derom.

Her paa Egnen og for Resten viden om staar der Bygninger, Mejerier, Forsamlingshuse, Skoler og Præstegaarde, Anton Hansen har bygget, og som vidner om hans Arbejde.

Paa samme Maade findes der nu rundt i Landet mange Virksomheder, især i Byggefagene, der taler deres stærke Sprog om hans Arbejde her ved Højskolen. Og da den faglige Dygtiggørelse altid var lagt an som en karakterdannende Opdragelse, saa forstaar man, at mange af hans gamle Elever ikke blot takker ham for den faglige Uddannelse, men ogsaa for det, de derved vandt som Mennesker, fordi de efterhaanden erfarede, at Dygtiggørelsen har nedfældet sig som Menneskelykke rundt i deres Hjem.

Som ung arbejdede Anton Hansen en Tid i Flensborg og fik paa nært Hold Lejlighed til at erfare, hvor stærkt unge danske Haandværkere var inde under tysk Paavirkning for at faa den bedste Uddannelse. Det blev da hans kæreste Tanke engang at komme med i et Arbejde for danske Haandværkeres Uddannelse, saa vi ikke heller paa det Omraade

skulde være vore Naboer mod Syd underlegne. Det maa være hans Lykke nu at kunne se tilbage paa et Livs Arbejde, der viser, at dette Maal nu, i alle Tilfælde i nogen Grad, er naaet. Det ønsker vi ham til Lykke med, og det takker vi ham for.

Vi ved godt, han ikke har været ene om det, men at han har haft mange gode Hjælpere, især Kristian Hansen i henvend 30 Aar. Og vi er glade for, at vi nu har en ung dygtig Mand, ogsaa en Fynbo, Johannes Frishøi fra Østrup, der kan fortsætte Arbejdet efter nye Tidens Krav. Men Hovedæren for, hvad der hidtil er øvet her ved Skolen i den Retning, tilhører Anton Hansen.

Ogsaa en personlig Tak fra min Kone og mig selv vil jeg gerne have med i dette, for den Tid, vi har arbejdet sammen, især da for de syv Aar, vi har haft Skolen, og saa maa jeg ogsaa nævne Anton Hansens store Velvilje og uendelige Hjælpsomhed i store og smaa Ting. Mange Gange er jeg „stukket over“ til ham for at faa et godt Raad, ikke mindst i de mange Sager med Indberetninger, Ansøgninger, Skatteskemaer o. s. v., som plagede mig en hel Del, især i de første Aar.

Gamle Elever ved ogsaa, at Anton Hansen er god at have med i et muntert Lag; han bliver ikke „stødt paa Knapperne“ over en Spøg ved Chokoladegildet e. l.

De ved ligeledes, at Sofie og Anton Hansens Hjem er et hyggeligt og godt Sted at komme. Nogle af de hyggeligste Aftener vi har haft med hinanden i Lærerkredsen i Juledagene eller paa en Fødselsdag har været der omme. Men der faar Anton Hansen dele Æren med sin Kone, ja jeg tror endda, hun maa have Hovedparten deraf.

Man siger, at ond Tale dør ved god Kvindes Dør. Det gør den efter min Mening ved Sofie Hansens Dør. Er der Hjem, der holder sig fri for Sladder, saa er vort Nabohjem mod Øst et af dem. Som der bogstaveligt er rent og hyggeligt i deres Stuer, saadan er ogsaa den aandelige Luft der omme ren og velgørende.

Derfor maa Sofie Hansen ogsaa have sin Del af Æren for sin Mands Færd og Virke blandt os. Han maa som Kaalund

dele baade Æren og Takken med sin Hustru, sin „beskedne, stille Viv“.

Sofie og Anton Hansen! min Kone og jeg siger jer Tak for Samarbejde, for Naboskab og Venskab gennem de forløbne Aar, og vi ønsker for jer, at I maa faa Lov at leve mange lykkelige Aar med hinanden endnu, at I maa faa en velsignet Aftenrøde, som I i Sandhed har fortjent. Og vi er overbeviste om, at alle Lærere og Elever, der føler sig knyttede til jeres gamle Skole er med i denne Tak og i dette Ønske.

Kristen Nørgaard.

Ja og Nej.

Mennesket skiller sig fra alle andre Skabninger især ved Ånden og Ordet. Mange Ting kan et Menneske tale om. Men når alt kommer til alt er nogle af de mest betydningsfulde Ord, man kan sige, måske de to korte: Ja og Nej.

At Mennesket kan sige Ja og Nej, betyder — i den Forstand, jeg i denne Forbindelse tager det —, at det kan bekræfte eller fornægte det Liv, det har fået. Ingen anden Skabning kan sige Nej, d. v. s. fornægte sit Liv. Et Dyr *må* altid hævde sit Liv, værne og værge det — for Resten ej blot for sig selv, men også for Afkommet — i Kraft af Livsinstinktet, Selvopholdelsesdriften. Et Menneske derimod kan fornægte sit Livsinstinkt, sige Nej til Livet. Det er så meget mere mærkeligt at gøre det, som jo Menneskelivet er det rigeste af alt Liv i Verden.

Spørger man, hvordan et Menneske skal stille sig overfor det Liv, det har fået, så synes det eneste naturlige og selvfølgelige Svar at måtte være: Vi tager vort Liv med alle dets vidunderlige rige Muligheder og Kræfter som den dyreste og skønneste Gave og ser det som vor Opgave at værne og værge det, ja udvikle alle de rige Muligheder, der ligger gemt både i Legeme og Sjæl.

Instinktmæssigt og naturligt klynger Mennesker sig jo da også til Livet længst muligt.

Forstandsmæssigt betragtet kan derimod et Menneskes Liv jo nok til Tider se ud til at være så lidet værdifuldt, at det ikke er værd at hævde eller bevare — tværtimod.

Der ligger dog vist altid sørgelige Oplevelser og Erfaringer bag selvopgivende og livsfornægtende Tanker. Sådanne Er-

faringer kan gøres tidligt og uden egen Skyld: Børn uden Hjem eller med dårlige Hjem gør tidligt Erfaringer om Livet, der nok kan gøre, at de synes, Livet ikke er videre skønt eller værdifuldt. Men sådanne Erfaringer, der fremkalder livsfornægtende Tanker, kan også skyldes egen Brøde overfor Livet: man har „levet“ for stærkt, misbrugt og ødet det givne. Man har sået en dårlig Sæd, og nu bærer den en bitter Høst, som bringer Smerte med sig, og derfor siger man nu Nej til Livet. Men det er jo så ikke det givne, men det *misbrugt givne* Liv, man siger Nej til. Først nyder man Livet, og når det så ved Nydelsen er ødelagt, fornægter man det. Og så klager man over Livet og forbander måske den Dag, man blev født, i Stedet for, at man skulde forbande den Dag, man sagde Ja til det, der ødelagde det . . .

Det kan dog også synes, som det at sige Ja eller Nej, altså at være Livsbekræfter eller Livsfornægter, er noget, der ligger i Menneskets Natur. Der er nogle, der af Naturen synes at have en særlig Tilbøjelighed til altid at sige Ja, andre Hang til altid at sige Nej. Det vil dog vist alligevel næsten altid vise sig, at Livsfornægtelse, ja selv Skepsis over for Livet er noget *tillært*. At det ikke er naturligt, fremgår formentlig af, at man ikke finder det hos Børn, der altid er *naturlige* Mennesker, når de da ikke forkvakles af de voksne.

Mennesker, der altid og alle Vegne siger Ja, vil man vel i Almindelighed kalde lettroende, godtroende, svage Karakterer men rare og skikkelige. Det er dog ikke den Slags Folk, der er i høj Kurs for Tiden, nærmest lidt — eller måske meget — til Moro for dem, der ser med Skepsis og Kritik på al Ting og derfor tiere siger Nej end Ja.

Det kan være slemt nok at være godtroende og uden videre sige Ja til alt, hvad der møder en. Den Slags Mennesker kommer jo ikke så sjældent galt af Sted. Men de andre skal jo også nok være rede til at uddybe Skaden med deres Kritik og Hån, ligesom det tit er *dem*, der misbruger de godtroende og tillidsfulde Naturer, der ofte tror andre Mennesker for godt, bliver skuffet og bedraget og derfor kommer galt af Sted. Men så har den Slags Mennesker, barnlige Sjæle som de

er, også let ved at tro Gud, have Tillid til ham og sige Ja til ham. Og derfor kommer de alligevel sjældent rent galt af Sted. Det går som Bjørnson siger: Om Barnet også slår sig, det står sig!

Det er vist alligevel den Slags Mennesker, der *selv* får mest ud af Livet og tillige giver *andre* flest Livsværdier: Varme og Deltagelse ved deres Evne til Hengivelse, til både at give og at tage. Og er det så, så er det også dem, der beforder Livet bedst, fører det fremad i Retning af Lys og Lykke, altså bringer de *egentlige Fremskridt*.

Sådan var jo da selve „Menneskens Søn“, han mødte Mennesker — ikke med Mistro, Skepsis og kold Kritik, skønt han vidste bedre end nogen anden, hvad der boede i dem. Han kom Mennesker i Møde med åbent Sind, med Tillid og Tro. Tænk f. Eks. på hans første Møde med de første Disciple, hvor han straks viser sin gode Tro til Peter og Natanael. Ja, sådan er det jo, Gud selv har vist sig over for Mennesker ved at sende sin Søn som et værgeløst Barn til en ond Verden, og da Sønnen gik ind under Verdens Ondskab og Synd, sagde hans Fader Ja dertil: Du er min Søn, den elskelige, i Dig har jeg Velbehag!

De Mennesker, der har Tilbøjelighed til at se med Skepsis og Kritik på alt og alle, de mener vel nok om sig selv, at de er de klogeste, og de tror, det er dem, der bringer de store Fremskridt i Kraft af deres kloge Tanker.

Det turde være en Fejltagelse. Mon det dog ikke er dem med de *varme Hjerter*, der har tænkt mest på, hvordan menneskelig Nød og Trang kan lindres. Der er vel for Resten ingen, der vil påstå, at Jesus foruden at have et varmt Hjerte ikke ogsaa havde et godt Hoved.

Jeg tror ikke, det er dem, der altid kritiserer og af lutter Skepsis ikke tør give sig Livet i Vold, der bekræfter Livet og fremmer det. Der er den Fare ved altid at kritisere, at man let kommer til at sige Nej til Livet, sige: Jeg vil ikke være med til det, for det er ingen Ting værd! Så får man det som den Slægt, Jesus levede iblandt, og som han karakteriserede sådan: De ligner små Børn, der sidder på Torvene

og råber til sine Legekammerater: Vi blæste på Fløjte for Jer, men I vilde ikke danse. Vi sang Sørgesange for Jer, men I vilde ikke græde. Thi Johannes kom, han hverken spiste eller drak, og de siger: Han er besat! Menneskesønnen kom, han spiser og drikker, og de siger: Se, hvilken Frådser og Dranker, Tolderes og Synderes Ven! De vilde ingen Ting være med til, kun se til og kritisere. De var Nej-sigere.

Men er det dog ikke godt at være kritisk, at ville undersøge Tingene, før man indlader sig med dem? Jo, det er godt at undersøge og prøve. Men det er slemt, når det udarter til — hvad der synes let at kunne ske — at man piller al Ting i Stykker selv, og så, når det er besørget, siger: Der kan I se, der var ikke noget ved det, det duede ikke!

Hvad der ikke kan stå for Kritik, det duer ikke!

Det er ikke sandt. *Hvis* det var sandt, så er der intet, der duer, for der er ikke den Ting eller det Væsen i Himmell eller på Jord, som ikke kan kritiseres og ikke er blevet det: Hvor er ikke Guds skønne Skaberværk, hvor er ikke hans Verdensstyrelse blevet kritiseret! Selv om ingen kunde overbevise Jesus om nogen Synd, så blev han dog gennemkritiseret og forkastet som en, der ikke duede, ja gjorde så megen Fortræd, at man mente at måtte rydde ham af Vejen. Man kan jo sige, den Kritik skader hverken Gud eller hans Søn. Nej, men det skader dem, der øver Kritikken, fordi det fører dem til at sige Nej til Livet selv. Ved altid og alle Vegne at kritisere og sige Nej stiller man sig selv uden for Livets Strøm. Men den, der ingen Tilførsel får af Livstrømme nogen Steds fra, bliver tør, vissen og gold, thi ingen er rig nok til at leve af sig selv og det, man kalder sit eget. „Man går ud“!

Det synes mig, at mange Mennesker lider af Kritiksygge i disse Tider. Nu er det ikke min Mening, at man slet ikke skulde have Lov til at kritisere. Det kan jo ingen forbyde, og det vilde heller ikke være godt at gøre det, om det var muligt. Men det kommer nu så meget an på *Måden*, hvorpå man gør det. Man kan gøre det paa en sådan Måde, at man synes at mærke bagved en Lyst til at rive alt i Stykker. Men det kan også gøres sådan, at man bag-

ved mærker Kærlighed til det, der angribes, en Sorg over det skæve og uheldige, man mener at se ved det, man kritiserer. For at tage et Exempel på en Kritik af sidstnævnte Art vil jeg nævne Jakob Knudsen. Han kunde kritisere skarpt både Højskolen og Menigheden og dens Mænd, men man mærkede dog altid hans Kærlighed bagved. Han vilde netop *være med*, ikke stille sig uden for og sige Nej. Jakob Knudsen var ingen Livsfornægter. Tværtimod. Hvor elskede han dog Menneskelivet — også med dets Mangler og Skrøbeligheder — når det blot var *naturligt*. Men *det* er naturligt: i Stedet for at stille sig udenfor og blot kritisere, at gå ind i Livet og se på det med Undren og Forventning. Fordi Menneskelivet — trods alle dets Brøst — er så værdifuldt, derfor kan Jakob Knudsen ikke udholde den Tanke, at det for evigt skal fortabes, derfor *må* han tro på Livets Gud og på hans Hjælp til Genrejsning af Menneskelivet til dets høje Mål: evigt Liv. Hvordan skulde man vel heller tænke sig eller ønske sig Menneskelivet gjort evigt, hvis det er så ringe, at det ikke er værd at have med at gøre? Hvad Glæde skulde der vel være ved et evigt Samfund og Fællesskab, hvis der ikke er nogen, der er værd at have Fællesskab med i Tiden!

Hvor kan det være, der er kommet en sådan Kritiksygge frem hos os Danske, som dog vist af Naturen ikke er særlig tilbøjelige dertil?

Dels ligger det vel i hele Tidens stærke Betoning af *Forstanden* eller Intelligensen, som det hedder. Og her tror jeg, det har været skæbnesvangert, at den Mand, som af mange Intelligensmennesker har været regnet for den største And, Danmark har ejet indtil for ganske nylig, var „den store Kritiker“, Georg Brandes. Den Mands Skepsis og Kritik, der tilsidst gjorde ham til Livsfornægter, har vistnok smittet os. Mange bærer endnu Mærker af Påvirkning fra denne negative og skeptiske Ånd.

Dels tror jeg, det kan have sin Grund i Opdragelsen. Det har jo været sat som Mål for Opdragelsen i Hjem og Skole at frembringe „selvstændige Personligheder“, ikke en Slægt,

der blot kan tralle de ældres Viser efter. Og det er jo til en viss Grad rigtigt. Men det kan dog let føre til, at der hos Børn og unge ikke opelskes nogen Ærbødighed eller „Respekt“ for, hvad de ældre har virket og udrettet. Man siger Nej til alt det gamle som noget nedarvet Skrammel, der ikke duer. Det er man færdig med . . . Men dette fører til et Brudd i den historiske Udvikling, hvor den ene Slægt bygger på den foregåendes Virke. Der bliver ingen rigtig Bekræftelse af det Liv, som Fædrene har kæmpet og Mødrene har grædt for. Det bliver ikke ret sådan, at Fædrenes Minde sit Tempel kan finde i Barnets Bryst.

Man glemte ofte det, som Jakob Knudsen ikke blev træt af at tilråbe Slægten: Lydighed! —

Der synes dog nu at være en Reaktion imod Kritiksysten i Opmarsch. Her er Helge Rode i Spidsen. Det har været mig en Glæde at se denne Mand i hans Kamp mod „den store Kritiker“ og hans Følge i Litteratur, Videnskab og Presse. Helge Rodes Program kan vist siges at være kort udtrykt i Titlen på en af hans Bøger fra sidste År: *Det store Ja*. Hvad han vil, er — så vidt jeg forstår — at vise det gølge og livsfjendske ved bestandig at stille sig skeptisk, kritiserende og nej-sigende overfor Livet.

Sig Ja til Livet! tilråber Helge Rode os.

Men når der nu intet er ved det, når det ikke er værd at leve! Hvor véd Du det fra? Helge Rode fortæller om den store franske Digter Anatole France, der endte i den dybeste Menneskeforagt, Foragt for Livet selv, vel også sit eget —, at han siger, han har søgt „det ukendte Land“, men han har ikke fundet det, fordi *Mennesket ikke kan komme uden for sig selv*.

Ja, dette er vistnok det skæbnesvangre. Men det *er ikke sandt*. Et Menneske behøver ikke altid at kredse om sig selv og stirre paa sit eget Nat og Dag; man kan komme uden for sig selv ved at give sig Livet i Vold. Her er det værd at mindes, hvad en fransk Filosof har sagt: Det er forunderligt, at når vi vil tænke på os selv og spørge, om vi herudfra finder nogen Ret til at tro på et andet Liv, så må

vi vistnok svare Nej, idet vi føler, hvor ringe og små vi er. Men når vi ser på en af vore nærmeste, hos hvem vi finder noget, vi ser op til, da gribes vi af Troen på, at dette er for godt, for værdifuldt til, at det skulde blive til intet.

På Skeptikerens Anklage: Det hele er så bitte småt, en Vrange har hver Side!, svarer Helge Rode: *Begynd ved det store og hold fast ved det store, så kan vi ikke gå under i vor egen Ringhed og Løjerlighed.*

Og spørger man så: Hvad er det store?, så svarer Helge Rode: Det er for det første *Universet*. Den Følelse, som må gribe en *sund Sjæl*, når den ser på Universet, er *dyb Undren*. Denne Undren fører til den religiøse Følelse. H. Rode nævner i denne Forbindelse et Ord af den berømte Videnskabsmand Einstein: For enhver dyb Naturforsker må en Art af religiøs Følelse ligge nær, fordi han ikke kan forestille sig, at det overordentlig fine Samspil, han iagttager, bliver tænkt af ham for første Gang.

Man kan også her mindes den gamle kongelige Sangers skønne Hymne (Davids Salmer Nr. 8):

Herre, vor Herre, hvor herligt er Dit Navn over al Jorden,
Du, som har udbredt Din Pragt over Himlen!
Når jeg ser Din Himmel, Dine Hænders Gerning,
Månen og Stjernerne, som Du har skabt,
hvad er da et Menneske, at Du tænker på ham,
et Menneskebarn, at Du kommer ham i Hu!

Den, der føler Ærefrygt for Universet, kan ikke ringeagte Livet, for han véd, Mennesket har Part i den Ånd, som lyser i alle Sole, siger Helge Rode. Og han fortsætter:

Det store er for det andet det, der hører Jesus', Menneskesønnens Liv til. Hans Liv svarer til det Indtryk, vi modtager af Universet. Han forkynder Sjælen, Guds Rige inden i os, og det evige Liv.

Livet er en Virkelighed. Der *er* noget, og der *sker* noget.

Den Proces, som blev ført i Jerusalem for to Tusind År siden, føres endnu den Dag i Dag, og Vidner står mod Vidner med deres Ja og Nej.

Først talte Kaifas i oprigtig Forargelse: Her er intet sket!

Pilatus sagde: Hvad er Sandhed? og vaskede sine Hænder! Han var en skeptisk Filosof, og hans Ord betød: Der er ingen Sandhed, der sker intet virkeligt. Al Ting glemmes, og denne uskyldige vil også blive glemt!

Kaifas og Pilatus har fået mange og mægtige Meningsfæller, og de kan vinde Processen én Gang til: Nu lyder Råbet: Glem, glem! Korsfæst Mindet, at også det må dø!

På den anden Side stod en Gruppe af Vidner, som sagde: *Her er det sket!* Lad os slå det fast, så det aldrig glemmes! Og de slog det så fast, at det står som en levende Virkelighed den Dag i Dag — i denne Verden, hvor al Ting glemmes!

Sådan tilråber altså Digteren sin Samtid. Det er vel værd at lytte til den Tale om, at „Livet *er* noget“, er noget værdifuldt, derfor værd at sige Ja til, at indlade sig med.

Thyge Thygesen.

Edvard Lembcke.

Sønderjyllands Digter.

Og Aarene ruller og skiftes om paa Jord,
og vore Navne glemmes som Sne, der faldt i Fjor.

Saadan staar der i sidste Vers af hans Sang om Modersmaalet. Det er der nu ingen Fare for for hans Vedkommende, netop fordi han har skrevet den Sang. Den er et lykkeligt Fund. Mange har stavet paa det, søgt at finde Udtryk for Kærligheden til vort Lands Sprog; ved ham fik den Kærlighed sit blivende Udtryk. Det kom ligesom af sig selv — nynnedes ganske stille frem. Dog var det ikke tilfældigt; det langsomt groede fandt her sin fuldkomne Form. Han havde jo helt fra de unge Aar viet sit Liv til Fædrelandet.

De fleste ved vist, at han har skrevet den Sang, men ellers er hans Liv ikke meget kendt, og dog er han en særpræget, mandig Skikkelse blandt vore Digttere.

Da hans Fælle i Striden for Sønderjylland, Præsten Jørgen Vilh. Marckmann, døde 1861, skrev Lembcke i et Mindedig:

Mange har du, Fædreland,
som du stolt kan Sønner kalde;
mere trofast dog end han,
det var ingen af dem alle.

De Linier kan med Rette bruges om ham selv.

Paa vort Flags Fødselsdag for 112 Aar siden fødtes han i København.

Mærkeligt nok var hans Fader Tysker, indvandret 18 Aar gammel til København; kun et Aar efter var han med til at

forsvare Hovedstaden mod Englændernes Overfald og fortalte siden sin Søn meget om de Dage. Moderen, Christiane Lykke, var en københavnsk Boghandlerdatter, og Faderens Erhverv blev at holde Bogauktioner. Sønnen fik derved en stadig Strøm af Bøger mellem Hænder og valgte sig mangan en af dem ud til Læsning, særlig Poesi og Historie; Vers virkede som Musik paa ham.

Tidligt kom han til at føle sig ensom — en lille Søster døde kun faa Aar gammel, og Moderen var svagelig, laa i sine sidste Aar længe i Sengen, saa han, som han siger, „lærte at gaa sagte, at fare med Lempe, at tage Hensyn“. Hun døde fra ham og Faderen to Dage før Drengens Konfirmation. Disse Sorger lagde en tidlig Alvor over hans Sind.

Ikke længe efter blev han syg, fik Blodspytning og troede, det gik mod Døden. Og dog, han vilde jo gerne leve, skulde snart være Student og følte sig saa ung. Han gik i Metropolitanskolen inde bag Frue Kirke og var blevet optaget af meget, ikke mindst de store Spørgsmaal i Tiden — Grækernes Frihedskamp, Polakkernes Oprør; disse to underkuede Folks Nationalitetskamp fulgte han troligt; ogsaa Julirevolutionen vakte hans Interesse.

Paa sine gamle Dage skrev han sine Minder ned. Han kaldte dem: „Erindringer af mit Liv, optegnede for mine Børn“. De er aldrig blevet trykt; men Prof. Vilh. Andersen har haft Adgang til dem, da han i 1901 udsendte en ny Udgave af Edvard Lembckes Digte, og i en lille Indledning, hvori han karakteriserer hans Digtning, har han givet et og andet Brudstykke.

Lembcke fortæller der et Minde om hende, der siden skulde blive hans Brud. Seksten Aar gammel var han sammen med sin Fader paa Feriebesøg hos nogle Slægtninge i Nysted paa Lolland og traf der sin lille niaarige Kusine Laura Jørgensen. Han havde netop set hende tumle sig ude i Haven med en Flok andre Børn og kom lidt efter ind i Gæstekammeret; dér laa den yndige lille Pige „frisk og blomstrende som en Rose, med Hovedet hvilende paa den ene Arm og med foldede Hænder og sov trygt paa Fadere Rejsekuffert.“ Hun var blevet

træt og var faldet i Søvn derinde. „Jeg stod længe og glædede mig ved det smukke Syn. At det var et Glimt af min Fremtid, jeg saa, det anede jeg ikke.“ Det Billede kom i de følgende Aar stadig frem for ham.

I Skolen fik han en god Ven, Præstesønnen Troels Smith fra Stege; det lavede ham svært op at komme til de muntre Ferier i Præstegaarden nede paa Møen. De to mødtes i deres Begejstring for Poesi, og saa glade var de for Tegnér's „Frithiofs Saga“, at de i Fællig gav sig til at oversætte den, da de var 17—18 Aar — Lembcke tog Broderparten af Slidet.

Student blev han i 1833 og gav sig til at studere Teologi.

Aar efter Aar havde han nu været sammen med Kusinen og set hende blive voksen, uden at det derfor var gaaet op for ham, at hun i hans Øjne var mere end Kusine. Men da var det for ham, som hun stille gled ind i hans Liv.

Baade i Erindringerne og i et af sine Ungdomsdigte — Drømmen — har han fortalt om det. Han drømte, at han laa søvnløs og følte sig ulykkelig, da med et hun kom til ham og bøjede sig ned over ham.

Hun saa mig ind i Øjet
alt med saa mildt et Blik;
den sommervarme Straale
dybt ind i Hjertet gik.

Nu var hun stadig i hans Tanker. Efter sin Embedseksamen var han en Maanedstid sammen med hende i København og gik hver Dag Tur med hende, men skønt han gerne vilde, kunde han dog ikke faa sagt hende det — for *hvis* hun ikke kunde svare Ja, saa var det jo uridderligt paa denne ensomme Spadseretur, hvor hun ligesom stod under min Beskyttelse, at bringe hende i den pinligste Stilling.“

Han skrev derfor til hende — og saa var det i Orden.

Egentlig havde han jo tænkt at blive Præst, men Teologerne maatte i de Dage som Regel være Lærere en Tid først, inden de kunde faa Embede, og da Lembcke fik et Tilbud fra Rektor Fr. Lange om at blive Adjunkt i Vordingborg, der dengang havde Latinskole, tog han imod det. Fire Maaneder

efter holdt han Bryllup og drog med sin unge Brud til den lille venlige By ved Valdemarborgens Ruin.

Som gammel Mand, Aar og Dag efter at han har mistet hende, sidder han og skriver om dengang: „Da jeg den næste Morgen førte hende ud i *vor* Have — jeg ser hende endnu i den hvide Morgenkjole med en rød Sløjfe og den lille nydelige Kappe; nu er jeg saa gammel, at jeg kan skrive dette, min Længsel og mit Savn er ikke udslukket af Tiden; men nu kan Ventetiden jo ikke blive saa lang.“

Indtægterne var smaa, saa de havde nogle af Skolens Elever boende hos sig; men Fru Lembcke klarede sig med ganske lidt Hjælp og fik dog Tid til Spadsereture og nogen Læsning, og saa sang hun for ham. „Hun havde en dejlig Sopran, saa klangfuld og blød, og lykkeligvis havde hun ikke gennemgaaet nogen Syngeskole; jeg har aldrig hørt en saadan Kvindestemme siden.“

Fem Aar fik de dernede, saa blev Vordingborg Latinskole nedlagt i 1846, og de flyttede til København, Lembcke havde følt sig saa stærkt tiltrukket af Skolearbejdet, at han opgav at blive Præst; han virkede nu som Timelærer ved to forskellige Skoler samtidig med, at han — under meget indskrænkede Forhold — forberedte sig til filologisk*) Eksamen.

Saa kom 1848. Paa en Mand med en saa vaagen Sans for Land og Folk maatte det virke stærkt; det tændte hans Sind i Glød, fik ham til at føle sig som ét med sit Folk.

Det var de bevægede Martsdage.

Den 19. Marts spredtes de første Efterretninger om Rendsborgmødet og det slesvigholstenske Oprør i København; den 20. Marts om Eftermiddagen vedtog Borgerrepræsentationen med sin værdige Formand N. L. Hvidt i Spidsen Henvendelsen til Kongen om at tage et Ministerium, der havde Folkets Tillid, og om at tage kraftigt fat paa det nationale Spørgsmaal mod Syd. Og samme Aften understregede det store Kasinomøde, at Folket gav sin Tilslutning dertil. Mødet sluttede med, at Carl Ploug raabte ud over Forsamlingen: „Lad os alle mødes i Morgen Formiddag og følge Borgerrepræsentanterne op til Slottet!“

*) Filologien er Studiet af Oldtidssprogene Græsk og Latin og hele den Historie og Kultur, som knytter sig til det græske og romerske Folk.

*Edvard Lembeke.
Tegning af Aug. Jerndorff.*

I den tætpakkede Menneskemængde, der henimod Middag næste Dag stod og sang Fædrelandssange udenfor det gamle Raadhus paa Gammeltorv, var ogsaa Edvard Lembcke, og da Toget Kl. 12 drog af Sted med Bystyret i Spidsen syngende „Danmark dejligst Vang og Vænge“, var Lembcke med i Rækkerne; han havde faaet Kunsthistorikeren Prof. Høyen under den ene Arm og en Arbejdsmand under den anden.

Og da saa Danmark kaldte ad sine Sønner til sit For-svar, var han straks rede og meldte sig som frivillig, men blev afvist i første Omgang, fordi han var temmelig nærsynet, kom saa alligevel ind paa Centralskolen til Uddannelse af Befalingsmænd og endte med til sin store Skuffelse at blive kasseret ved den afsluttende Prøve, fordi han gjorde en væsentlig Fejl paa Grund af sit mangelfulde Syn. „Min Hustru havde aldrig med et Ord søgt at holde mig tilbage fra min Beslutning.“

Mange Aar frem i Tiden skulde han i sin Søn, nuværende General Lembcke, i Stedet give sit Land en fremragende Officer.

Dog hans Time skulde ogsaa komme til at staa paa Vagt for Danmark.

1849 fik han sin filologiske Eksamen og en Adjunktstilling i Odense; men saa snart Krigen var forbi, og han erfarede, at Haderslev Latinskole skulde have helt ny og helt dansk Lærerkraft, søgte og fik han Embedet som Konrektor (Førstelærer efter Rektor).

Det var en værdifuld Kreds af Lærere, som med Rektor Søren Bloch Thrige i Spidsen tog den nye Opgave op. Da de den 7. Oktober begyndte deres Skolegerning, fandt de paa den sorte Tavle i et af Lokalerne i den forladte Bygning en Hilsen fra de bortdragne: „Tod allen Dänen“ (Død over alle Danske). Det blev hurtigt visket ud, og saa begyndte Undervisningen.

Lembckes Hovedfag var Latin med Skolens øverste Klasser; han var dér og senere i København anset for at være en fremragende Lærer, som prægede sin Undervisning paa en personlig Maade.

Havde det været nu om Stunder, hvor Latin har faaet en ringere og Modersmaalet en langt stærkere Stilling inden for den lærde Skole, havde „Vort Modersmaal“s Digter sikkert haft Dansk som sit Hovedfag. Dengang var det givet, at de mest betroede Lærere underviste i de klassiske Sprog.

Sin Skole i Haderslev har han givet to ypperlige Sange, som derfra er gaaet over i mange Sangbøger og ofte bruges, nemlig: „Jeg ved et Hus med stille Sale“ og den som Bøn formede „Kundskabs Fader, Vidsoms Væld“; de er begge et godt Vidnesbyrd om hans Syn paa Skolegerningen.

Haderslev var dengang en By paa ca. 6000 Mennesker. De jævne Folk var ligesom Landboerne dansksindede og dansktalende, men en Del af den „finere“ Portion havde haft og havde endnu den Opfattelse, at Tysk var fornemmere; men naturligvis kunde det efterhaanden ikke undlade at indvirke paa disse Kredse, at Byens og Egnens Embedsmænd nu var danske i Sind og Tænkemaade. Den højtbegavede Digterpræst Johannes Fibiger har i sin Bog „Mit Liv og Levned, som jeg selv har forstaaet det“, der udkom i 1898 efter hans Død, givet et livfuldt Billede af Livet i den lille By og af dens Embedsmandskreds i de Aar. Han hørte til Lembckes Vennekreds — de var begge Lærere ved Latin-skolen — og bruger et Sted dette skønne Billede om Vennen: „Han var en god Gren af Livets Træ at sidde og vokse ved Siden af.“

En anden Mand, Lembcke i Haderslev fik meget at gøre med, var den tidligere Købmand, nu Redaktør af „Dannevirke“, Peter Chr. Koch, som i Slutningen af Trediverne havde været den første til at løfte Danskhedens Fane i Haderslev. Lembcke skrev adskillige Artikler til „Dannevirke“ og lod ogsaa flere af sine Digte komme frem dér.

Paa Aastrup-Landevejen, der gaar fra Haderslev norden om den smalle Fjord ud til Landsbyen Aastrup, fik Lembcke og hans Hustru efter et Par Aars Forløb et ualmindelig smukt og hyggeligt Hjem paa Gaarden „Jørgenslyst“. Jorden var forpagtet bort, men Huset og Haven blev Lembckes de følgende tolv Aar. Det var et anseligt og rummeligt straatækt

Hus med tolv Fag Vinduer ud imod Vejen og en stor Have, der gik over i en lille Lund, hvor en Kilde rislede frem. Han elskede det Sted og nød at sysle med Haven, og ude i den havde han indrettet sig et lukket Lysthus med Straatag, hvortil han trak sig tilbage for at arbejde paa sin store Oversættelse af Shakespeares Værker. Da Sønnen, General Lembcke, var i Haderslev til Afstemningsdagen i 1920, gik han hen for at se sit Barndomshjem igen — nu laa der en grim Villa, kun Lysthuset og en Del af Haven var tilbage.

Efter 10 Aars Ægteskab fik de her deres første Søn, som de mistede efter kun at have ejet ham i 16 Maaneder; men siden fik de tre Sønner til.

Hans Ungdomsdigte staar højt ved deres klare Sprog og rene Stil, og de er ofte komponerede, f. Eks. den nydelige lille Serenade: „Jomfru, du maa ikke sove“; en af vore betydeligste Sangkomponister, Peter Heise, har sat flere af dem i Musik. Alligevel — de virker ikke stærkt paa en Nutids-læser; Lembcke er endnu der kun en lidt bleg Udløber fra Guldalder-tiden.

Men i 1858 kom hans 25 Aars Jubilæum som Student; han var da med til Festen i København og bragte som sit Bidrag den mandigt skønne Sang, som siger os, at nu har Edvard Lembcke helt faaet sit eget Ansigt som Digter. Fristende var det at citere den hele, men her er kun Plads til sidste Vers:

Naar vi nu skilles — se, Timerne rinde,
 aldrig som i Aften vi mødes vel her —
 leve vor Ungdoms velsignede Minde!
 Lad det ikke blegne for Verdens Besvær.
 Livet er Alvor, og Striden er haard:
 Blændværkets glimrende Boble maa briste;
 men hvad vi elsked' i Ungdommens Aar,
 bliver vi tro til det sidste.

Den blev snart kendt i hans haderslevske Kreds, og da Præsten Frits Boisen, „Budstikke Boisen“, 1859 blev forflyttet fra Vilstrup ved Haderslev til Stege, skulde han fejres ved en Afskedsfest paa „Harmonien“, den hyggelige, gamle Klub-

bygning, der dengang var og endnu er et nationalt Samlingssted i Haderslev; Frits Boisen havde tit samlet de danske der til sine friske og levende Foredrag.

Lembcke fortæller saa saadan derom: „Paa Opfordring af Festkomiteen maatte jeg skrive Sangen. Det har altid pint mig at skrive Sange paa Opfordring. Jeg gik og spekulerede først paa en Melodi, og saa blev jeg hængende ved „en dejlig ung Ridder“, som dengang netop var indført af Sangkvar-tetten. Men imedens jeg nynnede paa den, kom af sig selv „Vort Modersmaal“ frem, næsten uden at jeg vidste af det, og saa maatte jeg til at skrive en anden til Lejligheden.“ „Vort Modersmaal er dejligt“ blev trykt i „Dannevirke“ den 5. Juli 1859 og gik derfra over i Sangbøgerne og kendtes snart af alle danske.

Da han og hans Hustru en Række Aar senere fejrede deres Sølvbryllup, saas det tydeligt af det Digt, han da skrev til sin Hustru, at det var hende, han havde set for sig, da han dannede Billedet af den højbaarne Jomfru, den ædle Kongebrud. Et Par Vers maa citeres af det:

Jeg ser dig for Øje, som om det var i Gaar,
med Rosen ved dit Bryst og med Myrten i dit Haar,
i Slørets Folder hyllet, en rødmende Brud,
og du var saa ung, og du saa' saa yndig ud.

Fast altid, naar jeg sang, det kendtes paa min Røst:
en ædel Kvindes Billed opfyldte mit Bryst;
snart som en dejlig Jomfru, snart som en Moder øm —
men dit var jo det Billed, der svæved' for min Drøm.

Se, Tiden ruller hen med ustandselig Il;
end har dog Sommerdagen ej tabt sit varme Smil;
end kan mit Hjerte flamme ved et Kys af din Mund;
endnu kan Gud os unde saa mangen Glædesstund.

Og kommer der en Vinter og hvidner vort Haar,
skal Hjertet dog gemme sin lyse, friske Vaar,
og altid skal du være min søde lille Brud,
for du er saa ung, og du ser saa yndig ud.

Hurtigt efter „Vort Modersmaal“ fulgte Sangen om Sønderjylland: „Du skønne Land med Dal og Bakker fagre“ — med

Billedet af de to Bejlere — „en Bejler kom fra Syd og en fra Norden“, hvor det om Danmarks Bejlen hedder:

Den anden rakte Haanden jævnt og stille
 og havde ikke mange Ord at spille;
 dog var der i hans Stemme
 den gamle kendte Klang,
 som ingen kan forglemme,
 der hørte den en Gang;
 det var Sang fra din Barndoms Dage,
 Minderøst om din Fryd og Klage,
 Minderøst.

Budskabet om Frederik den Syvendes Død paa Lyksborg Slot i Efteraaret 1863 greb ham med en anelsesfuld Uhygge, som han har givet Udtryk i flere Digte. Magtfuldest i sin sorgtunge Alvor er det, der er formet i samme Versemaal som Hauchs „Hvorfor svulmer Weichselfloden“; han kalder det „Kongens Hjemfart“.

Sønderjydske Bønder og Borgere bar ved Faklernes Skin Kongens Kiste gennem Flensborgs Gader ned til Kongeskibet „Slesvig“, som skulde føre den døde Konge til København.

Mens den sidste Hilsen drøner tungt fra Ø til Ø,
 gaar den sorte Dødningsejler over Østersø;
 over dybe, dunkle Vande skrider den med Sorg,
 fører hjem den døde Konge til hans Fædres Borg.

Østersø, som kærligt trykker Danmark i din Favn,
 bær ham sagte, bær ham varligt sidste Gang i Havn!
 Folket bar ham jo paa Hænder, indtil Døden tro;
 gerne vilde det ham baaret til hans sidste Bo.

Saa kom Lidelserne — Haderslevs Besættelse af tyske Tropper, Skolens Lukning og til sidst i Juli 1864 Udvisningen af de danske Embedsmænd inden 48 Timer. Den sidste Morgen kom. Vognen holdt og ventede. Saa kom de ud, Lembcke, hans Hustru og de tre Dreng. Da Udsigten var ved at lukke sig for det gamle Hjem, lod han Vognen holde og rejste sig og stod nogle Øjeblikke i tavs Smerte og saa tilbage med et sammenbidt Udtryk i sit Ansigt. Saa gik Turen Syd paa;

Rejsen til København maatte gøres over Lybeck med svensk Skib.

Den 30. Oktober kom den forfærdelige Fred; den og hele dette Aar gjorde det dybeste Indtryk paa Lembcke. Sorgen over Fædrelandets Ulykke og Bortdrivelsen fra det Hjem og den Gerning, der var ham saa inderligt kære, er det, vi nu finder i de faa Digte, der kommer fra hans Haand.

Den 6. Oktober 1864, Frederik den Syvendes Fødselsdag, henimod et Aar efter Kongens Død offentliggør han i „Fædrelandet“ et Digt, der begynder saadan:

Et Aar er det siden — et eneste Aar,
forsvundet som Bølgeskummet;
men ingen fatter, og ingen forstaar,
hvad det eneste Aar har rummet.

Og da Carl Plougs Blad „Fædrelandet“ den 7. December samme Aar fejrede sit 25 Aars Jubilæum, skrev han sin Sang: „For Danmark“ — „Blev nu til Spot dine tusindaars Minder“, hvori al hans Harm og bitre Sorg, men ogsaa hans Haab faar Luft.

Der er Vælde over det Digt, en bristefærdig Smerte, en Kærlighed, der kan ofre alt, og saa et luende Had til den Underkuelsens Aand, som de Stormagter, der trampede ind over Danmark, var et Udtryk for. Det er et storladent Digt, simpelt og ægte som det helt store, og de, der nu i en anden Tid kalder det chauvinistisk eller bruger andre letvindte Vendinger om det, gør sig kun selv smaa ved det. Hvis Had til Undertrykkelse og Voldsherredømme skal kaldes Chauvinisme, er Nutidens Fredsbevægelse ikke meget værd.

Misforstaa mig ikke. Jeg nærer det mest ubetingede Ønske om, at den sunde og lykkelige Folkeforbundstanke maa faa Magt over alle os Enkeltmennesker som over Nationerne. Jeg ønsker det for hele Menneskehedens Skyld, for mit Lands Skyld, for min lille Drengs Skyld, for alt, hvad jeg har kært. Men det naas ikke ved, at vi lukker Øjnene for al den Uret og Vold, som endnu findes i Verden, og taler og lader, som den ikke mere var til, for det er Uvirkelighed.

Edv. Lembcke maatte føle saadan dengang, og saadan følte de det alle de bedste, alle de mest vaagne i vort Folk. Det var sikkert hverken de tyske Enkeltmennesker eller det tyske Folk som saadan, Lembcke følte Harme og Had imod, men den Uaand, den Undertrykkelsens Aand, der da og senere levede i meget store Dele af det tyske Folk og gav sig saa mange Udslag overfor os og andre. Lembcke vilde jo ikke de andre til Livs, kun trofast holde fast ved, hvad der var hans Folks dyre Eje.

Selvfølgelig er det saare glædeligt at mærke, at betydelige Dele af det tyske Folk efter Verdenskrigen har fattet et andet Sind, men at lade, som den Aand ikke længere findes hos vor store Nabo mod Syd, det vilde være Selvbedrag. Hvis vi læser Aviser, bliver vi Gang paa Gang mindede om det.

Vil vi være virkelige Fredsvenner, da maa vi den Dag i Dag hade den Aand i Verdenspolitikken, hos hvilken af Nationerne vi saa møder den, og vi kan desværre ikke regne med, at den ikke findes mere. Det kan ikke nytte, at vi lader vort Haab tage Magten fra os og gøre os blinde.

Noget andet er, at den Sang ikke egner sig til dagligdags Fædrelandssang efter 1920. Det, der skete i det Aar, er noget saa enestaaende mærkeligt, saa mægtig en Begivenhed i vort Folks Historie, at det bl. a. maatte have den Virkning at gøre en hel Del af vore Fædrelandssange — mere eller mindre — til historiske Sange, som ikke uden videre kan bruges helt paa samme Maade som tidligere. Men derfor bør en Sang som denne ikke glemmes; men ved et og andet historisk Foredrag, der omhandler den Tid, og hvor der før Afsyngelsen siges et Par Ord om den, som stiller den ind i Sammenhængen for Nutidens Slægt, vil den endnu være paa sin Plads.

Godt en halv Snes Aar senere skriver han efter Hustruens Død i 1875 Digtet „Mit Hjem“, hvori han i Mindet maner Idyllen fra Haderslev frem — fulgt af det bratte Slutningsvers:

Men Storken er fløjet, og Hunden er skudt,
og Huset i Fjendevold;
og Livets fejreste Blomst er brudt;
thi hun ligger bleg og kold.

I København sluttede de fordrevne Lærere sig sammen om „Haderslev Læreres Skole“, en Latinskole med et godt Ry gennem mange Aar. 73 Aar gammel trak Lembcke sig tilbage fra den i 1888. Kendt var han jo af Eleverne som Digter; de saa op til ham og regnede det for en Ære at have ham til Klasselærer, og paa Skoleskovturen var han den bedste til at anføre en Røverleg.

Carl Plougs Søn, Hother Ploug, der har haft ham til Lærer, og som ogsaa kendte ham privat, skrev i 1915 nogle personlige Erindringer om ham. Her er en fra den bevægede Sommer 1870:

„Det var den 3. September 1870. Ved Ellevetiden kom vi op fra Frikvarteret i en uhyggelig Stemning; en af os havde set Rektor, Prof. Thrige, staa i Lærerværelset og oplæse et Telegram for Skolens samlede Lærerkorps; det maatte være noget meget vigtigt. Da gik Døren op, og Lembcke traadte ind, dødbleg og meget aandsfraværende. Vi forstod alle, at hans Tanker i det Øjeblik var paa den anden Side Grænsen. Med en Stemme, der dirrede af hans indre Bevægelse, meddelte han os i al Korthed, hvad der var hændet, idet han føjede til, at nu var alt Haab om ydre Hjælp for Danmark knust.“

Det Aar udkom hans eneste Digtsamling — endda kun en lille Bog, men jo dog en, hvorfra flere Sange lever i vort Folk den Dag i Dag. Men er den end lille af Omfang, har han til Gengæld øvet en anden stor litterær Bedrift ved at omplante alle Shakespeares dramatiske Værker paa Dansk, et Arbejde, hvorved hans to herskende Evner, Digterens og Sprogmandens, samarbejdede og naaede det fremragende. Det er i Virkeligheden et Kæmpearbejde, begyndt i Haderslev og fortsat i København gennem en længere Aarrække, og siden kommet i flere Udgaver. Universitetet belønnede ham ved i 1879 ved 400 Aars Jubilæet at udnævne ham til Æresdoktor i Filosofi.

Hother Ploug har fortalt et karakteristisk Træk fra hans Privatliv. Lembckes Fader havde ved en uforsigtig Kaution paadraget sig en stor Gæld. Ved Faderens Død blev det for Sønnen en Æresforpligtelse at faa den Gæld betalt. Han stred

»Motersmaalet« i Skibelund Krat
udført af Billedhugger Niels Hansen-Jacobsen.

med den i henved 40 Aar og paalagde sig mange Savn, men han naaede det netop faa Uger før sin Død i 1897.

Paa sine gamle Dage boede han ude paa Fasangaarden i Frederiksberg Have, hvor Øhlenschläger og senere Hauch havde haft Bolig; der oplevede han i 1890 den tunge Sorg at miste sin yngste Søn, den lovende unge Forfatter Svend Lembcke, og seks Aar efter bortreves hans anden Søn, den unge Præst Holger Lembcke, som havde været Faderen til saa megen Glæde. „Gribende at se“, fortæller Hother Ploug, „var hans stille mandige Sorg ved dette sidste tunge Slag“. „Jeg savner slet ikke Holger saa meget“, sagde han til min Moder, „thi jeg er daglig sammen med ham.“ Han sad stille og ordnede Sønnens Papirer, læste i hans Udkast til Prædikener og fandt der Næring og Styrkelse for sin Udødelighedstro“.

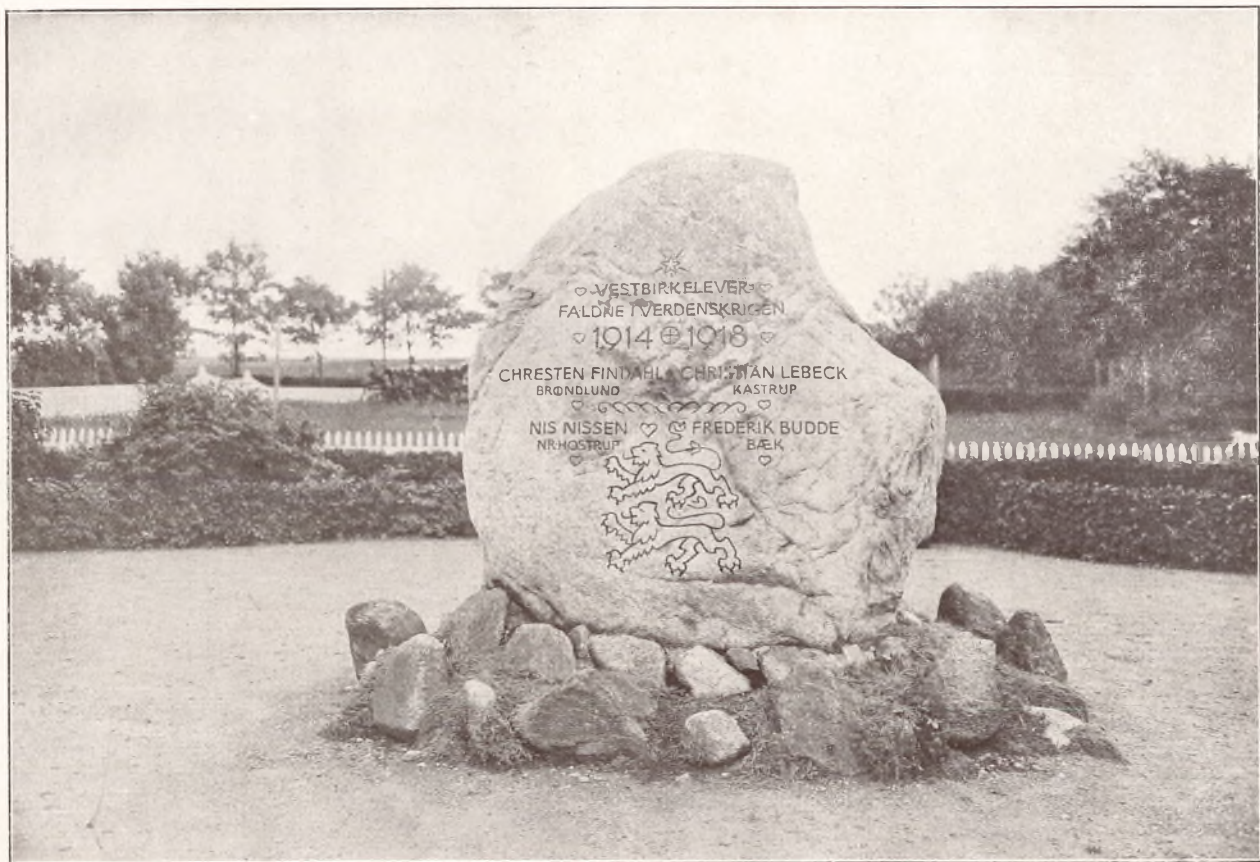
Aaret efter gik han selv hjem 82 Aar gammel. Fra Haderslevtiden stammer hans Mindedigt om den sønderjydske Bonde Nis Lorenzen; det sidste Vers lyder i al sin stille Skønhed som en Indskrift, der ganske passer til ham selv:

I din Jord, o Fædreland,
lad din Søn nu Hvile finde;
du skal værne, tro som han,
om hans Grav og om hans Minde;
han var din, mens Hjertet slog,
han har værget for din Ære.
Derfor i din Mindebog
skriv ham ind blandt dine kære!

Den 27. Juli 1903 lod Bankdirektør Heide i Skibelund Krat afsløre et Mindesmærke for Sønderjyllands Digter, Edvard Lembcke, og Sønderjyllands Historiker, A. D. Jørgensen.

Lembckes Digt er det, der har inspireret Billedhugger Niels Hansen-Jacobsen til „Modersmaalet“, der staar deroppe paa sin Banke med frit Syn ned over det tabte og genvundne Land.

Holger Budde-Lund.

♥ VESTBIKKELEVER ♥
FALDNE I VERDENSKRIGEN
♥ 1914 @ 1918 ♥

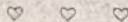
CHRESTEN FINDAHL ♥ CHRISTIAN LEBECK
BRØNDLUND ♥ KASTRUP
♥
NIS NISSEN ♥ ♥ FREDERIK BUDDE
NRHOSTRUP ♥ ♥ BÆK
♥

1920

DET ER SKET AF HERREN
Æ UNDERLIGT FOR VØRE ØJNE

MED SNILDE HÆNDER Æ VÅGEN ÅND
I VANDT DET TABTE TILBAGE

„Ogsaa for Evigheden“.

For omkring ved 100 Aar siden boede der ovre i en lille Landsby paa Fyn en Smed ved Navn Søren Peter. Om ham fortælles der tre Ting: han var en meget dygtig Smed, der altid udførte sit Arbejde paa bedste Maade. Han var en Spøgefugl, der altid var i godt Humør, saa ingen kunde i Længden være andet end glad ved ham. Og han var en meget alvorlig Mand, der var værd at gæste, og mange fik Hjælp hos ham i vanskelige Spørgsmaal.

Paa sit Hammerskift havde denne Mand skrevet de tre Ord: „Ogsaa for Evigheden“, som jeg har sat som Overskrift over dette Stykke.

Man vil maaske forbavset spørge: hvad kommer Smedens Hammer Evigheden ved? Der gives da ikke noget mere udvendigt, og nogle vil maaske føje til, og mere smaat end Smedens Arbejde. Men Smeden forstod, at man skal være trofast ved sit Arbejde; hver Gang, vi gør daarligt Arbejde, da ødes der noget i os, men naar vi udøver vort Arbejde i Tro og lægger hele vor Sjæl ind i det, da udvikles og beriges vi derved; som vi taler, tænker og lever, saadan bliver vi.

Jeg kan vist forklare Smedens Tankegang nærmere ved et lille Træk, jeg engang har hørt: paa et højt Kirketaarn langt nede i Europa sad engang en Haandværkssvend og arbejdede paa det højeste Spir. Han sad saa højt oppe, at han næppe kunde ses fra Gaden. Men engang vovede en Tunist sig helt op til ham, og han lagde med Undren Mærke til, at Svenden udførte selv de fineste Enkeltheder ved sit Arbejde paa den omhyggeligste Maade, som om det var Dagligstuemøbler, han arbejdede paa.

„Det har du da ikke nødigt“, sagde Turisten til ham, „her kan jo ingen se det!“ „Jo, Gud kan se det“, sagde Svenden. Hvis vi har den Tro, at Gud følger os i alt, selv i de mindste Smaating, saa betyder det jo ikke blot, at vi tror, Gud ved Besked om alt, hvad der sker, men især, at vi tror, det betyder noget i Guds store Husholdning, hvordan vi udfører vort Arbejde, er vor Gerning aldrig saa lille eller udvendig.

Saadan tror jeg Smeden, Søren Peter, tænkte. Derfor fik han megen Glæde af sit Arbejde, og derfor kom han til at betyde noget for sine Medmennesker, selv om han aldrig blev kendt stort udenfor sin egen lille Landsby.

I „Hovedstaden“ blev der for mange Aar siden fortalt nogle Træk (vistnok af Lærer Andersen, Lemming) om denne mærkelige Smed, hvoraf jeg skal gengive enkelte, da de siger saa meget om den store Betydning, han fik ved at leve sit Liv som antydet, et Vidnesbyrd om, at det største og bedste her i Verden ofte grundlægges i de smaa Hjem, hos Mennesker, hvis Navne ikke bliver nævnt i Historien.

I et Husmandshjem i Smedens Landsby voksede der nemlig en rask lille Dreng op. Han gik ofte hos Smeden, som han kom til at holde meget af. Skønt de var meget forskellige og kom til at gaa hver sine Veje, som Regel langt fra hinanden, saa sluttede de et Venskab, der varede Livet ud, et Venskab, der betød meget for dem begge, og som blev grundlæggende for Drengens Liv og Livsgerning.

Drengen, Rasmus, som han hed, var meget godt begavet, hvorfor han kom til at læse hos Præsten, der siden fik ham sendt op til Viborg Latinskole, og derfra kom han som Student til København. Overalt klarede han sig paa bedste Maade, selv ved den sidste Eksamen. Professoren, der sad overfor ham ved det grønne Bord, tillod sig da et ekstra lille Spørgsmaal. Idet han læner sig tilbage og lægger Armene over Kors, siger han: „Kan De sige mig, unge Mand, hvem nævnes ikke i Apostlenes Gerninger?“ „Det gør hverken Hr. Professoren eller jeg“, svarede Rasmus resolut, saa heller ikke i en saadan lille Fælde kunde han lade sig fange.

I flere Aar rejste den unge Mand nu i Udlandet for yder-

ligere at dygtiggøre sig. Der efter blev han, saa ung han var, Professor i Filosofi. Det var han i 40 Aar, og det saadan, at det blev en Lyst for Studenterne, der nu flokkedes om ham som aldrig før om nogen Professor i dette vanskelige Fag.

Men Rasmus Nielsen, som hans fulde Navn var, kunde ogsaa tale til ulærde Folk, og snart skulde han som Folketaler bane Vej fra Lærdomssædet i København ud til de brede Folkelag for at tale ved store Møder, en Vej mange Videnskabsmænd siden har fulgt.

Første Gang Rasmus Nielsen var hjemme paa Sommerferie, efter at han var bleven Professor, skulde han selvfølgelig ogsaa om til den gamle Smed. Han blev jo godt modtaget, men Smeden sagde:

„Nu gaar det vist aldrig an, jeg siger „du“ til dig, Rasmus, for nu er du jo bleven Professor.“

Men Rasmus Nielsen svarede: „Den Visdom, som du i gamle Dage skrev paa din Smedehammer, den er i mine Øjne mere værd end al den Lærdom, som jeg har læst mig til i Bøgerne.“

Det vil selvfølgelig ikke sige, at Rasmus Nielsen havde faaet flere Kundskaber som Dreng der hjemme hos den gamle Smed, end han gennem mange Aar havde tilegnet sig paa Skolerne, men det maa være et Udtryk for, at han hos ham har faaet noget aldeles grundlæggende for sit Liv og sit Virke.

Vi har med andre Ord for os et smukt Eksempel paa, at Læg og Lærd kan mødes, at Videnskabelighed og Folkeliv kan virke grødefuldt ind paa hinanden, som Grundtvig ønskede det.

De to var saa forskellige som vel muligt: den ene en fattig og ukendt Haandens Arbejder, den anden en landskendt berømt Professor i Aandens Verden, men de mødtes i det, der skaber det bedste Venskab, det menneskelige og det kristelige, og det, at de var saa forskellige, gjorde kun Venskabet rigere. I aandelig Henseende var de i Virkeligheden hinanden jævnbyrdige.

Dette fremgaar ogsaa af det sidste, de to Venner havde med hinanden at gøre. Professoren havde indbudt til en Række

Foredrag om Shakespeare, og mange glædede sig til at høre den dygtige og livfulde Mand, men pludselig blev Møderne aflyste, man blev skuffet og spurgte, om han var bleven syg, eller hvad der var sket.

Forklaringen har vi i følgende lille Brev, som Rasmus Nielsen da havde modtaget:

„Kære Ven, Rasmus!

„Kom i den sidste Nattevagt
i en af mine kæres Dragt
og sæt dig ved min Side.“

Ja, jeg er syg til Døden og bedrøvet til Døden, men vil du komme og sætte dig hos mig og tage min Haand i din i min sidste Stund, kommer det mig for, at jeg kan rejse glad herfra.

Din gamle Ven

Søren Peter.“

Professoren pakkede straks sin Kuffert og rejste hjem til Fyn. De trofaste Venner fik en velsignet Stund med hinanden, inden Søren Peter lukkede sine Øjne, og Rasmus Nielsen kunde slippe hans Haand med Forvisning om, at de skulde mødes igen for aldrig mere at skilles! De fik begge Trøst deraf, som naar den unge Præst sidder ved den erfarne Kristnes Dødsleje.

Det særlige og det bærende i Smedens Livsførelse er tydelig nok det, der har faaet sit Udtryk i Ordet: „Ogsaa for Evigheden“. Og selv om vi i første Omgang undrer os over det, især paa den Plads, saa er det vist alligevel Ord, der finder Genklang i noget af det bedste i os.

Med Grundtvig synger vi alle glade om

„Et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord,

med Øjet, som det skabtes, himmelvendt,
lysvaagent for alt skønt og stort hernelen,
men med de dybe Længsler vel bekendt,
kun fyldestgjort af Glans fra Evigheden.“

Dette er jo i Virkeligheden Udtryk for det samme, Udtryk for, at Menneskelivet skal leves i denne praktiske Verden med

alle sine haandgribelige Sider, men at det altid har de dybe Længsler i sig, som først finder sin Fyldestgørelse i Glansen fra Evigheden.

Er vi enige om dette, som jeg tror, saa bliver Spørgsmaalet jo kun, om det da i nogen Maade lykkes for os at leve saadan, som vi inderst inde længes efter det.

For en Snes Aar siden hørte vi af og til blandt de unge, hvor jeg da var, et Udtryk for Maaden at leve paa, der lød saadan: „Man skal nyde Livet, mens man er ung!“ Og gik man vedkommende nærmere paa Klingen, kunde han føje til: „Naar vi bliver gamle, har vi Tid til at tænke paa Evighed og Kristendom“.

Der kunde jo synes at være en vis Mening i saadant et Ord, i saadan en Fagdeling: mens man er ung, skal man samle ind, nyde Livet, i Manddomsaarene skal man gøre sin Gerning, og naar man bliver gammel og svag, kan man tænke paa Fortsættelsen, paa de evige Spørgsmaal.

Men i Virkeligheden betyder det, at man narrer sig selv ved at leve efter nævnte Udtryk, narrer sig selv, fordi man ikke kommer i Forbindelse med de Magter, der netop gør Livet rigt. Det Ungdomsliv, der intet har med Evigheden at gøre, bliver fattigt paa Glæder, maaske ogsaa paa Sorger, men *fattigt*, og det turde dog være det værste, der kan siges om aandeligt Liv. Det vil nemlig sige, at vort Liv her paa Jorden bliver værdiløst, og for vort Evighedsliv kommer vi i det mindste til at mangle den Forberedelse, som dette Liv skulde være.

En anden Modsætning til Smedens Maade at tage Tingene paa har vi udtrykt i Ordet: „Arbejdet er et Onde, et nødvendigt Onde“. Det vil sige, det er noget, man er nødt til at udføre en Del af, hvis man vil opretholde Livet og have Del i de jordiske Goder — det er de fleste af os da —, men kunde man slippe for det, gjorde man det hellere end gerne. Man ser med andre Ord ikke andet godt i Arbejdet end de Penge, man tager ind for det.

Det vil jo sige, at man finder ingen Glæde i selve Arbejdet, men kun Lede, man beriges ikke under det, men man

indtørres sjælelig set Dag for Dag. Og selv om man kun arbejder 8 Timer om Dagen, saa er det dog en Tredjedel af ens Tid, der gaar med det, og det turde være nok til at ødelægge det bedste hos os.

Ja, men vi søger saa vor Berigelse i Fritiden, da har vi jo Adgang til alt muligt ligesaa vel som I andre, siger man saa. Ja vel, men man er ikke oplagt til at bruge sin Fritid, hvis man ikke faar noget ud af sin Arbejdstid.

Jeg tænker, vi alle har saa megen Erfaring, at vi ved, vi er bedst oplagte efter en veludført Dags Arbejde. Er man gaaet glad til sit Arbejde om Morgen og Dagen igennem har været optaget af at udføre det paa bedst mulig Maade, saa har man Lov at være glad og tilfreds med det om Aftenen, og det betyder, at man er bleven rigere Menneske ved det, og at man er bleven bedre egnet til at faa noget ud af Tiden bag efter. Men hvis man er gaaet gnaven og trent til sit Arbejde om Morgen og har været ked af det Dagen igennem, saa er man daarligere Menneske om Aftenen end om Morgen og mindre oplagt til at udnytte sin Fritid. Forskellen er selvfølgelig lille den enkelte Dag, men Dag for Dag kendes det. Det er de mange smaa Dryp, der udhuler Stenen, og det skal nok hævne sig, hvis man lever en stor Del af sin Tid udenfor de egentlige Livsmagter.

Der kan vel ogsaa være mange andre Maader at tage Tingene paa; jeg skal kun nævne en til.

Der er en Del Mennesker, der dyrker selve Arbejdet og dets Frembringelser som en Gud, dyrker Skabelsen i Stedet for Skaberen. Det er den Livsførelse, der har faaet sit Præg af Fritænkeriet og Udviklingslæren; ikke at man regner med, at der sker en Udvikling i de forskellige Livsformer, som vi jo nu alle kan se det, men at man lever i Udviklingstankerne som i en Religion.

Og hvis man ikke tror paa evigt Liv af anden Art, saa maa der jo ogsaa være en vis Tilfredsstillelse i at føle det, at man bygger med paa den voksende Ø og bereder den Verden, som kommer, som Kaalund siger det. Men „Fritænkerne“ gik jo meget videre, idet de regnede med en fortsat

Udvikling og ikke troede paa andet Paradis end det, de skabte sig selv. „Blot vi bliver kloge nok og dygtige nok, saa kan vi skabe os selv et Paradis paa Jorden“, sagde de.

Men hvordan er det gaaet med Troen paa Udviklingslære, Videnskab og de ydre Fremskridt i Teknikken, som Brandesianerne levede paa?

En af Brandes' gamle Elever, Forfatteren Helge Rode, har for faa Aar siden sagt: med Troen paa Udviklingen befandt vi os som i et stort Jernbanetog, der kørte rask frem mod de skønne Egne, med evig Fred og Glæde og Rigdom. Det religiøse var en Station paa Vejen, som vi forlængst var kørt forbi. Men saa en skønne Dag blev der begaaet en lille Fejl ved Sporskiftet, og hele Brandesianismens Jernbanetog løb af Skinnerne. Det hele blev til Vrag, forvredent Jern, knuste Mennesker og usigelig Smærte og Ulykke for en Mængde Mennesker.

Med andre Ord, vi troede, vi kørte frem gennem skønne Egne og vilde ende i Fred og Lykke, men det, vi naaede med al vor Tro paa Videnskab, Teknik og Udvikling, det var den store Ulykkestid, der hedder Verdenskrigen med alle dens Rædsler og Ulykker over Landene.

Dermed er jo ikke sagt noget nedsættende om selve Videnskaben og de ydre Fremskridt. Det er kun Troen paa disse Ting som paa en Gud, vi gerne skulde til Livs.

Der er noget fælles for dette og Smedens Maade at tage Tingene paa, nemlig noget religiøst — det findes jo ogsaa hos „Fritænkerne“. Men der er ogsaa en afgørende Forskel. Smeden dyrkede Skaberen, de andre Skabelsen, eller de følte sig som Skabningens Herre, mens Smeden følte sig som et Guds Barn, der har Lov til at leve i alt det rige, Gud har givet ham, men som ogsaa derfor føler sig i hans Tjeneste, som hans Medarbejder. Han følte, at ogsaa det lidet, han kunde udrette, havde noget at betyde i Guds store Husholdning, blot han var tro i det. Derfor var hans Glæde ved Arbejdet mindst ligesaa stor som de andres, og hans Evigheds-længsel stod ikke i Fare for at ende i det haabløse.

Arbejdet og Evighedslængslen eller Tiden og Evigheden kan i Virkeligheden godt sammen. Man kan nok høre Folk sige, at naar vi ret gaar op i vort Arbejde, saadan at vi gør Fyldest deri, saa kan vi ikke mere. Nej, hvis vi kun bestod af Jord. Men da der ogsaa er Sjæl i os, saa kan vi ikke nøjes med det jordiske; der er noget i os, der søger ud over Tid og Grav, og dette maa ogsaa have sin Ret, ikke blot i vor Barndom, men ogsaa i Ungdomsaarene og den lange Arbejdstid saavel som i Alderdommen.

Det er det, Carl Koch har fundet et udmærket Billede paa i *Aaen*. Tænk paa den danske Aa, den strømmer gennem Skovdalen eller bugter sig i store Spiraler gennem de brede Enge, stadig frem mod det fjerne, maaske usynlige Maal, det aabne Hav. Men den kan godt bestille noget paa Vejen, den kan drive Møller, vande Enge eller lave Elektricitet. Men det gaar dog stadig fremad; er den tilsyneladende borte i Arbejdet, saa samler den sig snart igen og strømmer roligt videre; selv hvor Vandet gennem Kanaler og Render føres ud i Grønsværet, siver det dog ud igen, og snart har vi atter den brede Aa for os, stadig higende frem mod Havet, mod det store Maal.

Saadan er Menneskelivet, eller saadan burde det være. Der skal bestilles noget, der skal vandes Enge og drives Møller, men stadig skal det gaa frem mod Evigheden; ligesaa ufravendt som Aaen nærmer sig Havet, ligesaa ufravendt skal Menneskelivet nærme sig Gud i et evigt Liv.

Jeg ved nok, der findes Undtagelser, men det at leve et virksomt Menneskeliv samtidig med, at det er et rigt aandeligt Liv, det er nu det normale og det sundeste. Vi kan blot tænke paa den store Arbejdsløshed; dens værste Følger er Driveriet med den sjælelige Sløvhed i sit Køl vand; galt er det for dem, der gerne vilde bestille noget, men værst dog for de dovne, for det er sandt, at „Dovenskab er Fandens Hovedpude“.

Vi kender vist ogsaa alle Eksempler paa, at det virksomme Liv giver det rige aandelige Udbytte. Her i Østbirk Sogn har vi et sjældent smukt Eksempel i gamle Dr. Hobolth, der døde for faa Aar siden, men som har virket her i næsten 40

Aar, og mange gamle Elever kender ham og staar i Taknemmelighedsgæld til ham.

Han tog sit Liv op i Tro og Kærlighed, saa det for Alvor blev et Liv i Tjenergerning, et Liv for Evigheden, som vi sang af hans Yndlingssalme ved hans Grav, Ønsket om, at „alt mit Liv maa være din (Guds) Kærlighed til Ære!“

Hans Kammerater ventede egentlig, han skulde blive Videnskabsmand, men da Grønvald Nielsen engang mindede ham om det, sagde han: „Ja, var jeg saa bleven lykkeligere ved det?“ Nej, han vilde hellere Livet igennem ligge og køre rundt mellem syge og fattige i Østbirk og de omliggende Sogne. Der kunde han komme til at gavne og glæde Mennesker, der havde direkte Brug for ham, der var den Tjenergerning for Guds Ansigt, som han ønskede at leve i.

Ved hans Grav vidnede tre Sognepræster, der alle havde været hans Naboer og staaet ham meget nær; den ene af dem sagde, hvad de vist godt alle kunde skrive under paa: „Naar jeg kom til et Sygeleje, havde jeg ofte Følelsen af, at Præsten havde været der, nemlig naar Dr. Hobolth havde været der.“ Det var ikke fordi han prædikede eller i det hele taget talte meget om Gud og det evige, men det var den Maade, han tog det hele paa; hans Personlighed virkede som Solskin og Varme i Hjemmene, hvor han kom; mange Gange betød hans milde Øjne, hans Smil og hans Ord meget mere og noget dybere end Medicinen, han beordrede, fordi han tog sine Evner som Gave fra Gud og altid vilde, at de skulde bruges til Guds Ære. Taget paa den Maade bliver det altid en Lyst og en Glæde at arbejde, for da bliver der Maal og Mening med det, da oplever vi allerede her noget af Livsglæden, noget af Evigheden, som vi er kommen i Pagt med.

Ja, men støder du ikke an mod en af Livets stærkeste Love med denne Tale om Arbejdets Velsignelser, har man sagt til mig, naar jeg prøver paa den Vis at synge en Lovsang om det daglige Arbejde. Ved Syndefaldet lød det da til os: „I dit Ansigts Sved skal du æde dit Brød!“ Og det er endda kaldt „Forbandelsen fra Gud“.

Det er sikkert rigtigt, at vi her har en Livslov for os, som det baader os bedst at rette os efter, men om det er en Forbandelse, eller det kan blive en Velsignelse, det turde maaske være et Spørgsmaal, der i største Alvor er lagt hen til os.

H. V. Kaalund siger i et af sine Digte, hvor han endda bruger det stærke Ord Forbandelse (men i Højskolesangbogen er det ikke taget med):

„Forbandelsen, som fra Gud Herren lød,
da Edens Have blev lukket;
„I dit Ansigts Sved skal du æde dit Brød!“
kan bære Velsignelsens Frugt!“

Tager vi vort Arbejde som „et nødvendigt Onde“ eller paa en af de andre Maader jeg har nævnt, saa maa det vist blive en Forbandelse, men tager vi vor Gerning op for Guds Ansigt, saa vi med nogen Ret kan bruge Smedens Overskrift: „Ogsaa for Evigheden“, saa kan den blive en Velsignelse, for da har vi det rette Forhold mellem Dagliglivet og Evigheden.

Kristen Nørgaard.

Fuglenes Betydning før og nu.

I sit Værk: De Danskes Øer kommer Achton Friis Gang på Gang ind på Emnet: Fuglenes Værdi for Mennesker, og han forsøger at påvise, at Fuglene, ligesom Naturen i sin Helhed, ikke har nær den Betydning for Landmanden i vore Dage, som det var Tilfældet i gamle Dage. Forfatteren giver herpå mange typiske Eksempler, her skal kun nævnes et af dem. På en af sine Rejser kommer han til en lille Ø, hvorpå der kun findes en eneste Gård. Han træffer Gårdens unge, intelligente og dygtige Bestyrer, og i Samtalens Løb kommer de til at tale om, hvor mange forskellige Fuglearter, der findes på Øen for Tiden. Achton Friis havde erfaret, at der var over tyve, og han blev derfor yderst forbauset, da den unge Gårdbestyrer, der tillige var en ivrig Jæger, oplyste, at han kun kendte 3—4 forskellige Fuglearter.

I Forbindelse hermed skriver Achton Friis et Citat af F. L. Grundtvigs Bog: Fuglene i Folkets Digtning og Tro, hvor der bl. a. står følgende: „Da Bonden sukkede under Trældommen, havde han endnu bevaret en Del af sin intime Forståelse af Naturen, da var hans Øre lydhørt for Fuglenes Stemmer og hans Øje åbent for deres Sædvaner, han vidste endnu Besked om ethvert Dyr i Mark og Skov. Og nu, da han er bleven en fri Mand, den frieste Mand i Landet, — nu har han vel glemt det meste af dette, ja — er Naturen ikke lidt efter lidt død for ham!“ —

Ved at læse dette fik jeg Lyst til at prøve på at uddybe Spørgsmålet nærmere i Håb om, at det skulde hjælpe til en Belysning af, hvorvidt ovennævnte Kritik af Tidens Landmænd er berettiget.

Det første Spørgsmål, der naturligt melder sig, må da være

dette: Hvilken Betydning havde Fuglene for Fortidens Bondestand?

Rent praktisk var Betydningen stor. Ganske vist vidste man vel ikke dengang, hvor mange skadelige Insekter Fuglene befriede os for, at således f. Eks. en Svalfamilie fortærer ca. $1\frac{1}{2}$ Million Myg og Fluer i de fire Måneder, Svalen opholder sig her, men man havde erfaret, at Fuglene kunde bruges som Vejrspåmænd, og derved drog man Nytte af dem.

Fløj Svalerne lavt hen over Jorden, tog man det som et Tegn på, at det vilde blive Regnvejr. Søgte Fuglene ind til Husene, ja så kunde man vente Sne og Kulde. Og kom Mågerne flyvende op over Land, så var det et Varsel om Uvejr.

Til alle Tider har Mennesker længtes efter Våren, og mangfoldige er da også de Varselstegn om den kommende Vår, som man i Fortiden kunde drage af Fuglene, her skal nævnes et Par Eksempler.

Det hed sig: Kyndelsmissedagen (den 2. Februar) skal Lærken synge sin første Sang. Synger den før Kyndelsmisse, skal den tie ligeså længe derefter.

Trækker Vildgæssene tidligt, er deri et Tegn på tidlig Vår.

At Trækfuglenes Ankomst blev Tegn og Varsel på mange Ting, viser følgende:

Kom Rønekærshanen fra det høje Nord her til Landet, varslede det om onde Tider, Pest og Krig.

Storken derimod blev modtaget som en kær og savnet Gæst, og det havde stor Betydning, hvis man kunde få den til at bygge Rede på ens Tag, thi hvor den byggede, var også Fred og Lykke, og man behøvede ikke at være bange for Ildebrand. I Tilfælde af, at der kom Ild på Huset, vilde Storken hente Vand i sit Næb og hjælpe til at slukke.

Når den grå Vipstjært kom, var det Tid at så Havre, og naar den gule Vipstjært kom, var Tiden inde til at så Byg.

Første Gang man hørte Gøgen, skulde den unge Mand eller Kvinde hen og omfavne et Træ og så tælle efter, hvor mange Kuk Gøgen gav; thi lige så mange År vilde det vare, inden man blev gift. Blev Kukkene for talrige, kunde man dog efter for godt Befindende lave det om til Måneder i Stedet for År.

Korsmis (den 3. Maj) vendte Svalen tilbage, og så var Sommeren inde. Ligesom Storke blev Svalen også godt modtaget; thi den bragte Lykke til det Hus, hvor den byggede.

Men at Fuglene betød mere for Bonden end at være Spåmænd og Varselstegn, derom er der mange Vidnesbyrd. Dybest og stærkest ser vi måske dette i den almindelig udbredte Tro, at Sjælen forlader Mennesket i Form af en Fugl. Mælkevejens brede Bælte deroppe på den høje Himmel, den hed Fuglestien, og de Lys, man så deroppe, var de Saliges Sjæle på Flugt mod Himlen som hvide Duer.

I Tyskland var det en almindelig Tro, at når en af ens Kære døde i det fjerne, kom en lille Fugl og pikkede på Vinduet.

Smukke og gribende er også et Par Legender om Fuglene og Kristi Korsfæstelse. Der fortælles, at Korsnæbben forsøgte at uddrage Naglerne af Frelserens Hænder og Fødder. Deraf fik den sit forvredne Næb. Rødkælken drog Torne ud af Kristi Pande, derved fældt en Bloddråbe på dens Bryst, og denne røde Plet bærer dens Slægt endnu.

Disse forskelligartede Småtræk kan nok i nogen Grad tjene som et Vidnesbyrd om, i hvilket Forhold Fuglene stod til Fortidens Bonde.

Hvis man nu vil sammenligne Nutids og Fortids Bondens Syn på Naturen og derved også på Fuglene, er det let at indse, at der maa fremkomme en naturlig Forskel, idet Nutids Landmændene for en stor Del kender Naturlovene og derved har Forklaring på mange af de Ting, der satte Fortids Bondens Fantasi i Svingning. Hanen, som forkyndte Lysets Sejer over Mørket og Tiden når man skulde stå op, er erstattet med Vækkeuhret, og Barometeret og Radioen har kasseret Fuglene som Vejrspåmænd.

Nutidens Befordringsmidler har bevirket, at de Rejselængsler Trækfuglene fremkalder i et modtageligt Menneskesind nu i nogen Grad kan opfyldes. I gamle Dage skabte de „Længsel, men ingen Vinge“.

Mennesker har førhen, når de har sammenlignet sig med Fuglene, haft en Følelse af, at der er tunge Lænker lagt om

Menneskets Fod. I vor Tid er disse Lænker ikke tungere end Menneskene ved mekanisk Kraft kan flyve Jorden rundt.

Alt dette må nødvendigvis bevirke, at Tidens Landmænd har fået sit Forhold til Naturen noget ændret. Tilbage bliver så Spørgsmålet: Har Fuglene nogen Værdi for Nutidsmennesket, bortset fra den praktiske Værdi de altid vil have.

Ud fra den Betragtning, at Folkets Sjæl afspejler sig i dets Digtning, vil jeg først pege lidt på hvilken Plads Fuglene indtager i Digtningen.

I den oldnordiske Digtning findes Falken, Ravnene og Svanen ofte omtalt. Og i de gamle Folkeviser optræder Nattergalen i overvældende Grad.

I den nyere Tid vil man finde, at Digterne i høj Grad beskæftiger sig med Fuglene. Grundtvig omtaler Fuglene noget, men det er oftest ikke de virkelige Fugle, men Fuglebilleder han bruger. Ingemann har det noget på samme Måde, han bruger Fuglene i sine Salmer, men han kender dem ikke fra Virkelighedens Verden. Han sidder ved sit Skrivebord og ser dem derfra. En Verslinie som denne: „Det er så koldt *der ude*“, er ganske betegnende for Ingemanns Forhold til Naturen. En Digter som St. Blicher synger derimod: „Det er hvidt *her ude*“, han befinder sig selv ude i Naturen.

Chr. Winther giver Fuglene sjælelige Egenskaber:

„Har du ej luttet til mangefold Smerte,
selv hos den fjedrede Flok.“

Men også han bruger Fuglene i billedlig Betydning, bruger dem som Kærlighedens Budbringer.

St. Blicher, H. C. Andersen og Henrik Ibsen er vel nok de af den Tids Digtere, der har den mest levende Forståelse af Fuglene og deres Liv.

Går man op til Nutiden, synes man, denne Forståelse er i en stadig Stigning. Jeg kan nævne Navne som Joh. V. Jensen, Jeppe Åkjær, eller Joh. Skjoldborg, som synger:

„Jeg lytter til Vårens syngende Kor,
til Lærken, den jublende glade,
vi kender hinanden fra Somren ifjor,
den kvidrer, jeg grøfter og graver min Jord, osv.“

Helge Rode lader

„Lærken klatre fra sin Seng
i den morgenvåde Eng
ad sin Jakobstige“.

Det kan kun de Digttere sige, som står i Virkelighedsforhold til Naturen. Ved en sådan Gennemgang af Digtningen fremgår det ikke, at Fuglenes Værdi for Mennesker er blevet forringet, det modsatte synes snarere at være Tilfældet.

Der er hos Mennesker en Trang til at komme i Forbindelse med Naturen, og hvad dertil hører, og Fuglenes Væsen og hele Måde at være på udøver en forbavsende Tiltrækning på os. Synet af Fuglene indgyder os Livsmod og Glæde. Oplever man at komme et Sted i Naturen, hvor man ikke ser nogen Fugl, kan man gribes af en Følelse af at have betrådt Dødens Rige. En Følelse, jeg har haft ved at stå på Norges Højfjæld. Eller sejler man til Søs i længere Tid, da kan det være en Vederkvægelse blot at se en Måge eller en anden Søfugl.

Trækfuglenes mærkværdige Liv har altid og vil sikkert stedse påvirke Menneskesindet i stærkeste Grad.

Hvem kan sige sig fri for at gribes af Vemod, når Efterårs-Fugletrækket begynder. Man siger nok Farvel og ønsker et Gensyn, men man ved, at mange af disse Fugle vil aldrig komme tilbage. De blændende Fyrtårn, Menneskets Skydevåben o. s. v. vil forhindre dette, og Bevidstheden om dette må præge Afskedsstemningen.

Rejser man i Udlandet, og navnlig mod Syd, kan Hjemlandets Trækfugl udøve dybe Indtryk på en, når den på sin årlige Rejse viser sig i det fremmede. Man hilser dem som gode gamle Venner, som Budbringere fra Hjemmet og fra ens Kære.

Carl Koch fortæller, at han en Dag så en Stormskade, en Fugl, der har sin Bopæl i Grønland, og han fornåm det som en Hilsen fra sin ældste Søn, som på det Tidspunkt opholdt sig i Grønland.

Sålænge, der er Mennesker, der arbejder med den danske Jord, vil Fuglene utvivlsomt være til daglig Opmuntring. Den danske Lærke er og vil vedblivende være Vårens og Glædens

Budbringer. Jeg ved, at danske Udvandrere savner denne lille Fugl som en god Ven. — Denne lille Luftskipper, der kaster Ballast (Sorg og Trængsler) overbord for at stige opad — med Sang —.

Der vil sikkert være mange, der også i tunge Tider og mørke Øjeblikke bliver smittet af denne lille Forårsbringer, der ringer Håbet ind i mørke Sind — Håbet om lyse Tider, der kommer. Ingen dansk Fugl er blevet stærkere besunget af Digterne end Lærken, fordi den kan hjælpe Mennesker til at føre Tankerne opad — „den går ad sin Jakobstige“, „den lige Vej fra Jord til Himmel“.

Mon ikke Digterne og Bonden altid vil have Brug for Lærken og de øvrige Fugle. Jeppe Åkjær, som kender den danske Bonde godt, siger i en af sine bedste Sange, at Fremtidsbonden også vil stå på sin Toft og lytte ud mod andre Lærkesange. Andre Digttere siger det samme, blot med andre Ord. Dette og det øvrige, jeg har fremdraget her, mener jeg, taler for, at den Kritik mod Nutidens Landmænd, som jeg begyndte med at citere, ikke er helt berettiget. Men i vor Tidsalder, hvor Teknikken og Mekanikken sættes i Højsædet, kan man ikke for ofte lytte til Tonerne, der kalder: Tilbage til Naturen. Glem ikke Småtingenes uhyre store Værdi, men benyt den gratis Vederkvægelse, der er at hente ved at lytte til Vårens og Sommerens jublende Kor.

Holger Bidstrup.

Gammel islandsk Bondegård.

En Sommer paa Island.

I Skolen lærer man om Island, at det er et goldt, øde, forrevet Klippeland, tildels dækket af evig Sne og Is, som Islænderne kalder Jøkler, at der er ildsprudende Bjærg og varme Kilder o. s. v., noget som selvfølgelig er meget rigtigt, men alligevel er de Indtryk, man faar, naar man første Gang ser Islands uhyre, forrevne Klippemasser, Jøklerne og de varme Kilder, saa ganske overvældende; nej, saadan havde man dog ikke tænkt sig det. Man kan ikke ved at læse i en Bog blot tilnærmelsesvis danne sig en Forestilling om, hvorledes et Fjæld dækket af Sne og Is tager sig ud ved en spejlblank Fjord, eller hvorledes de varme Kilder ser ud, og man bliver tavs den første Gang, man ser ud over den evige Sne og Is, eller man staar ved en af de varme Kilder. Det maa opleves, og den, som engang oplever det, glemmer det aldrig.

Jeg kan ikke her paa nogle faa Sider give en fyldestgørende Fremstilling af Landet og Forholdene deroppe, dertil er mit Kendskab til Landet alt for lille. Det, jeg her vil fremføre, bliver nærmest enkelte Træk fra en Sommers Oplevelser som Landmand paa Island.

To danske paa Vej over Heden.

Jeg har ofte følt en stor Lyst til at se fjerne Egne; men det var dog først paa Vestbirk Højskole, at den Tanke kom op i mig om at rejse til Island. Det kunde maaske synes uforstaaeligt, at en ung Dansker drog til Island som Landmand, men jeg fik at høre, at unge Danskere kunde faa Plads paa islandske Gaarde for Sommeren, og at de, ved Hjælp af den Understøttelse og Lønnen, de fik, kunde gøre saadan en Rejse uden større Omkostninger.

Det smagte lidt af Eventyret. Jeg ansøgte og fik Plads paa en Gaard paa Østlandet. Og den 13. Maj 1926 gik jeg ombord i „Godafoss“ med store Forventninger om det, jeg skulde opleve denne Sommer.

Vi var 8 Danskere, som fulgtes derop, 4 Piger og 4 Karle, og vi skulde alle have Plads paa Øst- og Nordlandet; 2 af Pigerne skulde være paa samme Gaard som jeg. Med et andet Skib var 6 Karle rejst til Sydlandet. Rejsen derop gav ogsaa sine Oplevelser, og jeg glemmer aldrig, da vi sejlede ind i Reydarfjord, hvor vi, der skulde paa Gaarden „Egilstad“, skulde i Land. Det var endnu meget lyst, og vi stod oppe paa Dækket og saa paa Fjældene, hvor Solen enkelte Steder havde smeltet Sneen, saa det graa Fjæld stak frem. Denne

stille Aften, da vi sejlede ind i den smalle Fjord og saa paa de store Snemasser, der ligesom Sølvaarer løb ned ad Fjældets Sider, staar endnu levende for mig.

Vi maatte nu sige Farvel til vore Rejsefæller, der skulde lidt længere mod Nord. Dagen efter blev der sendt Hesteneder fra Gaarden, en til os hver og en til at bære det nødvendigeste af vort Tøj, Resten skulde senere sendes derop.

Efter 5 $\frac{1}{2}$ Times Ridt naaede vi Gaarden og fik en god Modtagelse af Konen. Manden var ikke hjemme, men kom ud paa Aftenen. Han var Islænding, men havde været i Danmark i 1 $\frac{1}{2}$ Aar og talte godt Dansk; der er forøvrigt mange af Islænderne, som kan tale Dansk. Han spurgte mig ud om Forholdene i Danmark og fik blandt andet at vide, at jeg var fra Silkeborgegnen. „Den kunde jeg saa godt lide“, sagde han, „for den var saa bakket.“ Tonen, det kom i, sagde mig straks, at han holdt af det Klippeland, i hvilket han havde hjemme, og at han i et fremmed Land kom til at holde af en lille Plet, som maaske i Fantasien kan faa en lille Smule Lighed med hans eget Land. I Udlandet længes Islænderne tilbage til deres ensomme Gaarde; de savner den Spænding, der er i Kampen for Tilværelsen derhjemme, og de lytter de fleste Steder forgæves efter de spillende Vandes Musik. Hjemme færdes de sikre og ætstolte paa deres Kvadratmile store Arealer, for der hører store Arealer til en Gaard, og Gaardenes Størrelse bliver heller ikke regnet efter Tdr. Land, men efter hvor mange Faar og Køer, der kan holdes. Paa Gaarden, hvor jeg var, havde Manden 240 Faar, 6 Køer, samt nogle Kalve og 10 Heste, det regnedes for en stor Gaard.

Gaardene er bygget, hvor der var rigeligt Græs og Mulighed for godt Tun, uden Hensyn til, om der blev en Dagsrejse til nærmeste Nabo. Tunet eller Hjemmemarken var gennem Aarhundreder det eneste kultiverede Areal omkring Gaardene. Det blev jævnet og gødet og fredet som det dyrebareste. Det kræver et stort Arbejde at faa et Stykke Jord dyrket op. Græstørvene bliver først taget af og lagt til Siden, derpaa bliver Jorden pløjet og harvet, Tuerne bliver jævnet ud, og store Sten maa undertiden sprænges bort; derefter bliver der

Lagerfljotbroen, Islands længste Bro.

kørt Gødning paa, og Græstørvene bliver lagt over igen. Græstørvene er meget kostbare paa Island, for naar de bliver lagt paa, slaar det aldrig fejl med Græs; det kan derimod godt ske, hvis der bliver saaet Græsfrø. Naar et Stykke Jord var behandlet saadan, gav det rigeligt med Græs. Der bliver kun gjort rent i Faarestaldene en Gang om Aaret; Gødningen bliver da gravet op med en Spade og lagt udenfor Stalden, hvor den bliver findelt med en Harve og derefter kørt ud paa Tuset. Naar den har ligget der en Tid, og det bedste af Gødningen er udvasket, bliver den revet af igen og brugt til Pløjejord, for at den ikke skal komme i Høet. Hvor højt dette sattes, skønnes deraf, at en gammel Lov hjemlede Ret til at jage den Bonde fra Hus og Hjem, der forsømte sit Tun.

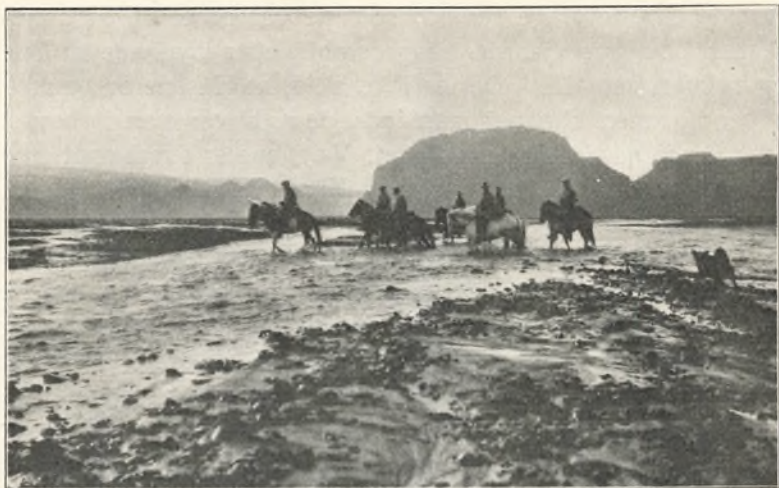
Den første Gaard, jeg var paa, laa i den smukke Egn ved Islands største Flod, Lagarfljot. Gaardene er gerne bygget i Nærheden af Vand; det er dog ikke Landets Vandrigdom, som er Skyld deri, men da en Bonde aldrig nøjes med sit Husdyrbrug alene, tages der ogsaa Hensyn til, om der kan blive rigelig med Fiskefangst eller, om muligt, Rugeplads for Svømmefugle; thi en Bonde kan have en god Indtægt ved at samle Æg.

De gamle Bøndergaarde med Jordvæggene og de blom-

strende Græstørvtage ser ud, som de var groet op af Landskabet. De nye Gaarde bliver støbte eller byggede af Træ og tækket med Blik. Det er ikke altid, at Husene er smukke udvendig, men kommer man ind i dem, bliver man forbavset over, hvor smukt alt er indrettet. Væggene er overhængt med Billeder af alle Slags, og der er Klaver eller Orgel i Stuen; men man kan selvfølgelig ogsaa komme ind i et Hus, hvor Væggene er kolde uden Pryd af nogen Art, kun lige de nødvendige Møbler. Det var meget mere hyggeligt at komme ind i en Jordhytte, hvor man saa Billeder paa Væggene og flere forskellige hjemmelavede Ting, end at komme ind i et af de nye Huse, hvor man ikke saa Prydelser af nogen Art.

Da Gaardene ligger saa spredte, og Naturforholdene er der imod, er det ikke altid, at der er gode og farbare Veje, men kun Ridestier, saa det er tit vanskeligt at faa de forskellige Varer bragt hjem til Gaarden, og er der langt fra Fjorden og op til Gaarden, kan det tage flere Dage, inden Islændingerne faar Varerne bragt hjem, saa maa de have Telt med til at sove i om Natten. Jeg var med til at gøre en lille Rejse ned efter Varer. Vi skulde to Mand afsted med fem tohjulede Vogne og en Hest for hver Vogn. Men først skulde et Par af Hestene skoes; der er altid et lille Smedeværksted ved Gaarden, og Manden skoede ogsaa selv sine Heste. Han tog et Bræt, som han satte fra Jorden og op til den ene Skulder, saa satte han Hestens Hove derimod, hvorpaa han skar dem til med en Bundkniv; thi Hestenes Hove er saa bløde, fordi de gaar saa meget i vaade Enge. Da Hestene var skoet, fik vi dem for Vognene, og Kl. 9 om Formiddagen kørte vi hjemmefra. Vi havde af og til smaa Uheld, men naaede dog Stedet, hvor vi skulde have Varerne, og begyndte at læsse Vognene, mens Hestene gik løse og fandt sig lidt at æde. Da Vognene var læsset, begyndte vi Hjemturen; men det blev en drøj Tur, vi kørte fra Kl. 8 om Aftenen til Kl. 6¹/₂ om Morgenen og holdt kun, naar der skulde rettes lidt ved Læssene, som blev rystet af Lave paa de ujævne Veje.

Et Sted maatte vi læsse om, et andet Sted skulde der kastes Sne for at komme igennem; det værste var, da en af

Paa Vej over en Flod.

Hestene kom for nær til Vejkanten og væltede med Kærren ned ad Skrænten, hvorfra vi maatte have det baaret op til Vejen igen, saa jeg var godt træt, da vi omsider naaede hjem. Jeg prøvede ogsaa at køre Telefonpæle ind i Landet. De blev lagt paa de tohjulede Vogne, saa Hesten maatte gaa inde imellem Telefonpælene og bære en Del af Læsset. Mange af de islandske Heste er gode Ridedyr, og der er fra gammel Tid Rejselyst i Folkene, de tager tit ud paa Rideture. Da der ogsaa var Hotel paa den første Gaard, jeg var paa, kom der mange Gæster, og jeg saa en Del til, hvorledes Folk rejser omkring i Landet. Hvis de skal ud paa lange Rideture, har de gerne to eller tre Heste med for at skifte og paa den Maade komme hurtigere frem. Naar de holder Hvil, binder de Hestens Forben sammen, hvis der da ingen Indhegning er, som de maa sætte dem ind i, for ellers kan det hændes, at de løber for langt væk.

Jeg var med paa flere gode Rideture. En Dag var vi nede i Seydisfjord, den største By paa Østlandet. Paa Vejen kom vi til Fardargerfos, under hvilken der er en stor Grotte, som vi gik ind i og saa Vandet styrte ned udenfor os, en Oplevelse, som ogsaa vil huskes. Lidt efter satte vi os paa Hestene

og red nu hen over Fjældet, som Islændingerne kalder for Heden; der var øde, kun Sten, Vand eller Sne, enkelte Steder mellem Stenene var der smaa Blomster, det saa prægtigt ud i dette Landskab, ja, „yndig er Blomsten klædt og boldt, dejligst at se paa Fjeldet goldt!“ Paa de største og ødeste Heder er der paa passende Steder bygget Turisthytter. Saadan et Hus, hvor Mennesker og Dyr kan tvinges til at tage Ophold, er selvfølgelig ikke noget flot Hotel, Panelvæggene, Vinduerne og Dørkarmene, ja, endog selve Bordpladen og Sengesiderne er overridsede med Navne, Datoer, Aarstal, ja, hele Udgydelse af forskellige Følelser, Tiden og Omstændighederne har frembragt. Kommer man ind i Huset en Sommersolskinsdag, kan det se skummelt nok ud, men naar Mørket skjuler alt, eller Stormen fejer Bjerge af Sne hen over Hederne, da fyldes de Rejsende med Glæde, naar de kan hvile sig i en saadan Hytte. Sagn og Fortællinger knytter sig til disse Huse, og blot det at øjne Prikken langt i det fjerne giver Sindet og Tankerne Flugt paany, saa Besværlighederne glemmes. Der er et Hvilested for trætte Rejsende, men der er ingen Vært, som venter Gæster! Paa Loftet er der Hø til Hestene, som maa være i det forreste Rum. I Stuen er der baade Seng og Bord, et Primusapparat og en Flaske Petroleum, saa den Rejsende kan indrette sig, som han var hjemme.

Da vi kom om paa den anden Side af Fjældet, laa Seydisfjord foran os. En Ting lærer vi Sletteboer ved at færdes i et Bjærgland, nemlig at vi ikke kan bestemme Afstandene. Øjet er ikke vant til at møde saa store Knolde i Landskabet. Saaledes gik det ogsaa her. Vi tænkte at naa til Seydisfjord paa 10 Minutter, men det tog en hel Time, inden vi var der.

Seydisfjord er en ny By, omgrænset af stolte Fjælde, der stejlt stiger til 1000 Meter. Vi gik nu rundt og saa paa Byen; næsten i hvert Hus var der en lille Butik. Blandt andet saa vi det store Mindesmærke for den energiske Nordmand Otto Wathne. Det er ikke uden Grund, at Byen har sat ham et Mindesmærke, da det skyldes ham for en stor Del, at Byen saa hurtigt voksede op; det var ham, der satte Fart i Handel med Fisk og Udrustning af Fangstbaade. I Byen er der flere

Seydisfjörð.

smukke Bygninger, og skønt den synes indelukket og fjernt fra hele Verden, lander dog alle telegrafiske Nyheder fra Europa her. Et Stykke mod Øst ligger Vandfaldet Fjardararfos, som Byen faar Lys og Kraft fra.

Dagen efter satte vi os paa Hestene igen og red forbi brølende Fosser og spejlblanke Floder. Mange Steder maa Hesten igennem Vandet, somme Steder, hvor det er saa dybt, at Rytteren maa løfte Benene op til Hestens Nakke. Ja, den islandske Hest har tit vanskelige Veje at færdes ad, men den er ikke bange for at gaa nogen Steder, den traver og klatrer, vader og svømmer og kan Dag efter Dag bære sin Rytter frem over alle Vanskeligheder uden at tabe Humøret, blot den jævnlig faar Lov at trække Pusten og smage paa Fjeldurterne. Den gaar sikkert frem ad de smalle Fjældstier, om det saa er i en tyk Taage. Hestene bliver ikke taget i Brug før i det 5. eller 6. Aar. Hele Sommeren maa de være ude for at finde Føden, ogsaa om Vinteren kan de blive jaget ud, og maa somme Steder skrabe Sneen væk for at finde lidt vissent Græs. Bliver det Uvejr, gaar de i Ly ved en Klippe eller i Skovene. Store Arealer ligger hen med „Skove“, som kun er ganske lave, fordi de ødelægges af Faarene, men hvor

de indhegnes, kan der blive anselige Skove, som jeg saa ovre ved Hallormstadir, Islands største Skov, kun et Par Timers Ridt fra den første Gaard, jeg var paa. Birken er de islandske Skoves ægte Barn. Alle Forsøg paa at indføre andre Træsorter har givet kummerlige Resultater, dog har et Lærketræ fra Sibirien tilsyneladende befundet sig vel, saa der er Mulighed for, at Familien øges. Smaa Frugtbuske findes ogsaa i pæne Haver ved enkelte Gaarde.

Men det er mest paa Østlandet, at der findes Skove, og hvor der ikke er Skov, maa Islænderne bruge Tørv, Kul eller Faaregødning til at brænde. Og der skal noget Brændsel til, Vinteren er lang, Dage korte, mørke og stormfulde. Gennemsnitskulden er som vor, men da Vinterens Varighed regnes til omkring 8 Maaneder, trænger Frosten dybere ind.

Om Sommeren skal der selvfølgelig ogsaa bruges en Del Brændsel, især naar det regner, saa det vaade Tøj skal tørres, og det kan regne i lange Tider; der kan dog være et afgørende Skel mellem Vejret i de forskellige Egne paa Grund af, at det indre paa sine Steder hæver sig til over 2000 Meters Højde. Saaledes havde vi paa Østlandet en dejlig Sommer, hvorimod det alle andre Steder i Landet næsten regnede hele Tiden. Vi havde Sommerdage ligesaa lune og skønne som her til Lands, man kunde opleve over 30 Grader Celsius Varme.

Da den islandske Sommer er saa kort, kan der ikke dyrkes ret meget deroppe. En Del Roer og Kartofler dyrkes der, derimod er det sjældent, man ser Korn, og det bliver gerne slaæet af grønt, da det ikke er hver Sommer, at det kan blive modent. Men saa er der meget Græs, og det tager det meste af Sommeren med at faa det slaæet, vejret og bjærget.

Først i Juli begyndes der med at slaæ Græs. Det er ikke ret langt, men meget tættere end det herhjemme. De fleste Steder bliver Græsset slaæet med Le, og det er sjældent, at man ser Slaamaskiner, for de kan ikke godt gaa igennem det, da det er saa tæt. Den islandske Le er ikke saadan som vor, Skaftet er klejnere og længere, saa Enden af det hviler paa venstre Arm. Bladet er ikke mere end halv saa stort som

Islandsk Hohost.

det, der bruges herhjemme, fordi det saa er lettere at slaa paa de store Tuer, som er ude paa Engene. Bladet bliver aldrig slebet, det bliver hamret ud med en Hammer, og der var altid Hammer og Ambolt ude, hvor der blev slaaet Græs. Der regnes med, at en Karl kan slaa 900 □ Favne af Tunet og 1600 □ Favne af Engen paa en Dag.

Islændingerne er ude at slaa Græs ogsaa, om det regner, saa trækker de i Tøj, som kan drikke noget Vand, eller ogsaa i Olietøj, der kan holde Vandet ude; det bruges dog mest paa Rideture, thi hvis man gaar i Olietøj, naar man slaar Græs, bliver der hurtig slidt Hul paa det af Leskafitet; men det kan ogsaa være saa varmt, at de maa smide det meste af Tøjet. Vejret kunde skifte om paa en halv Dag, saadan at det den halve Dag kunde være meget varmt og den anden halve Dag saa koldt, at man maatte have Vanter paa for at holde Varme i Hænderne; man kunde ikke stole paa Vejret en Dag til Ende.

Tunet bliver slaaet to Gange, før Engene bliver slaaet først i September. Ved mange af Gaardene er der paa Tunet et Begravelsessted, hvor den fordums Ejer af Gaarden ligger begravet. Paa Gravstedet ved Gaarden her var Græsset lige

saa langt som paa en dansk Græsmark, fordi det laa i Læ af Træer, som var plantet der omkring.

Efter at Tunet var slaaet første Gang, og alt Høet var kommet af, skulde der køres noget Ajle derpaa, men Ajletønde havde vi ingen af; saa satte jeg en Spreder paa en Petroleumstønde og fik den stillet paa en Kærre. Ajlen trak jeg op i en Spand. Paa den Maade kørte jeg Ajle ud i to Dage, det var langt fra nogen rar Bestilling.

Pigerne var altid med ude ved Høet; de rev det sammen, og de havde Vanter paa, fordi Hænderne ellers ikke kan holde til det, da Høhøsten varer i tre Maaneder. Der er ikke meget Græs paa Engene, og Pigerne maa bære det sammen paa Pletter, som er nogenlunde jævne, for der kan det bedre tørres. Naar det er Tørvejr bliver der gjort meget Arbejde ved Høet; det bliver vendt en 5—6 Gange om Dagen, og ser det ud til Regnvejr, bliver det sat i smaa Stakke, som ikke var større, end at man kunde have en under hver Arm. De bliver samlet sammen med Riverne, og da Høet er saa fint, kan de samles saa fast sammen, at de næsten kan holde alt Vandet ude. Riverne er meget lette, saa man næsten kunde tro, at det var et Stykke Legetøj, man havde i Haanden. Naar vi var ude paa Engen, blev al Maden bragt ud til os. Vi havde Primus med derud, saa vi kunde selv lave Kaffe, og naar det en Dag var koldt, kunde man blive helt godt tilpas efter saadan en Taar varm Kaffe.

Sidst i August havde vi en Masse Hø ude; det havde nemlig i længere Tid været Regnvejr, og da det endelig blev Tørvejr, fik vi travlt med at faa Høet tørret og bjerget og arbejdede i 15—16 Timer om Dagen, saa vi blev trætte af den lange Dags Arbejde. En Dag midt i Travlheden blev der sendt Chokolade ud i Engen til os, det var nemlig et af Børnenes Fødselsdag. Hvor travlt der end var, skulde vi dog have Tid til at holde dette lille ekstra Gilde; men saa desværre hen mod Aften begyndte det at regne lidt, og vi maatte rive Høet sammen i lange Rækker, for at det bedre kunde holde Vandet ude. Jeg arbejdede sammen med en gammel Kone; bedst som vi arbejder, siger hun: „Jeg kan

Middagsmaden køres ud til Hostfolkene.

nu ikke tro, at Gud lader det regne i Høet i Nat, nej, han lader komme Tørke i Morgen igen.“ Man kommer uvilkaarlig til at tænke paa saa meget, naar man arbejder sammen med saadan en gammel Kone, der træt og gigtsvag, som hun var, alligevel blev ved at arbejde sammen med os andre; saa faar man først rigtig at mærke, hvad Høet er værd for Islændingerne.

Alt Høet bliver bundet op i Bundter paa ca. 100 Pund. Paa den Maade regnes der ud, hvor meget Hø man har. Det er dog lidt forskelligt med, hvor meget Hø der regnes til Vinterfoder for Husdyrene, da de ikke kan gaa ude i lige lang Tid i alle Egne. Her paa Gaarden regnede man med, at en Ko skulde have 30 Hestebyrder, det vil sige 60 Bundter eller 6000 Pund Hø, et Faar $1\frac{1}{2}$ Hestebyrde og en Hest ca. 10 Hestebyrder om Vinteren. Mange Steder maa Hesten bære Høet hjem; der bliver lagt en Bøjle om Ryggen, og et Bundt Hø bliver hængt paa hver Side af Hesten, hvilket den maa spadsere hjem med. Da vi havde gode Veje, blev det meste kørt hjem paa lange Kærrer, hvor der kunde være en 6—7 Bundter paa, men ude paa de store Tuer i Engen var det ikke saa let at køre, der maatte gaa en Mand ved hver Side af Kærren for at holde i den, saa den ikke skulde vælte over.

Der gaar sommetider Varme i Høet i Laderne, det synker da sammen, saa der kan sættes meget Hø derind igen. Alt Høet kan dog ikke være i Laderne, meget bliver sat i store Stakke, som bliver dækket til med Græstørv, eller ogsaa bliver der lagt Sække over. Det var herligt at arbejde med Høet i de dejlige Sommerdage, som næsten varede til Midnat, saa det var lyst hele Natten; men har de dagklare Midsommer-nætter sin egen betagende Ynde, saa giver den lange Vinternat ogsaa sine Oplevelser i Nordlysene. De flammer over hele Himlen, saa langt Øjet naar, fra sidst paa Sommeren til langt hen paa Foraaret, i mange forskellige Farver og altid i Bevægelse, snart som lange, tynde Straaler fra en skjult Lyskilde, snart som store, fantastiske Skikkelser, snart som lange, lyse Tæpper, der rulles ud, snart som et sydende og kogende Væld af Lysbølger, der jages omkring af en Hvirvelvind, en uendelig Mængde af levende Billeder, der flyver omkring imellem hinanden. Man kan ikke blive træt af en stille Nat i September at se paa, naar Nordlysene bleger Stjernerne Lys; det giver Indtryk af en saadan Dybde og Varighed, at det vil huskes, efter at mange andre Oplevelser forlængst er glemte.

Om Sommeren maa Køerne være ude hele Dagen, hvordan Vejret saa end er; de kunde godt gaa en hel Mil væk, men kom gerne af sig selv hjem igen inden Aften. De ligner meget Jerseykvæg i Bygning, er hyppigt uden Horn og giver lidt, men fed Mælk. Omtrent hver Gaard har Centrifuge; det er kun Fløden, som sendes til Mejeriet, hvor et saadant findes; der var intet i Nærheden af, hvor jeg var, saa vi kærnede selv Smørret. Noget af Mælken koges til Myseost. Høns, Ænder og Gæs er der næsten paa enhver Gaard; Svinet findes ogsaa, men er meget sjældent, og kommer der Flæsk paa Bordet, er det groet i Havet paa en Hval eller Sæl. Den islandske Mad har heller ikke megen Lighed med vores. Kartoffler fik vi ikke mange af, og er de indførte, er de ingen billig Ret paa de islandske Borde. Det var mest Fisk, Faarekød og Hestekød. En Del af Kødet bliver frosset, men det meste blev syret, ligesom al Blodet blevet lavet til Blodpølser og syret,

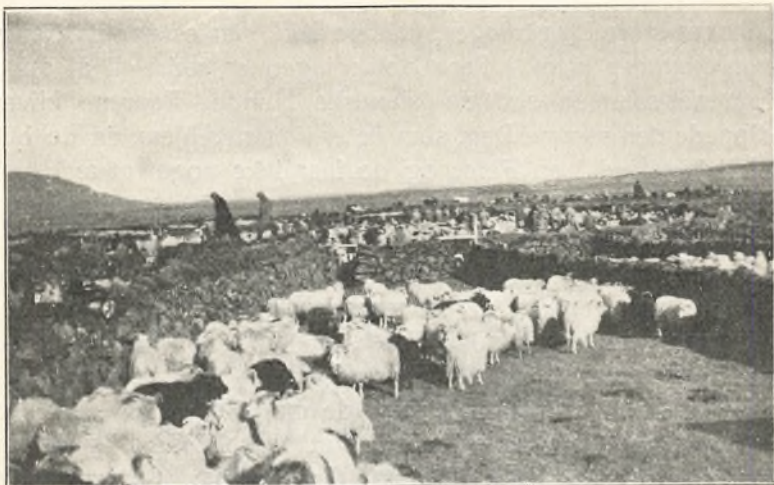

Islandske Væddere.

saa de kunde godt være Aar gamle, inden de blev spiste. Jeg kunde bedre lide den sure Blodpølse end den nye, som vi fik, naar der om Sommeren blev slagtet en Ko eller Tyr; der brugtes meget Kød, da der ogsaa var Hotel paa Gaarden. Brødet er i Reglen mørkere end vort. Man bager det selv ude paa Gaardene, sommetider i Blikdaaser, saa Dampen bliver deri, det er da dejgagtigt, men velsmagende. Brød faar man nu ikke meget af, Blodpølserne serveres i Stedet for. Sigtebrød og Smaakager er som vore. Saa er der den lækre Ret Skyr, som faas af Mælk og ligner vores Tykmælk; det er en dejlig Sommerret, som de fleste Udlændinge godt kan lide. Der drikkes megen Kaffe paa Island, den baade opliver og varmer.

En Mærkværdighed hos Landboerne er deres dobbelte Klokkeslet. Urene er $1\frac{1}{2}$ til 2 Timer „for stærke“, dette kaldes „Sveitaklokke“ og betyder: Egnens Tid. Den egentlige Tid kaldes „Seinaklokke“, Telegraftid.

Islændingerne har ogsaa noget Arbejde med at passe Faa-rene. Før de om Foraaret bliver lukket ud, skal Aaringslam-mene brændemærkes i Hornene med Nr. og Fødselsaar. Hen

En Faarefold.

i Maj begynder Faarene at læmme, de faar sjælden mere end et Lam hver. I den Tid maa der passes paa Faarene, for det hænder, at et Lam dør fra Faaret; der bliver da taget et Tvillinglam og sat i Stedet for, saa kan Tvillinglammene faa mere Mælk at drikke. Men først maa Skindet tages af det døde Lam og trækkes paa det levende Lam; derefter bliver det smurt med Leveren af det døde Lam, hvorpaa Faaret og Lammet bliver lukket sammen i et lille Skur et Par Dage, ellers vil Faaret ikke kendes ved Lammet. Naar Lammene er 14 Dage til 3 Uger gamle, bliver de mærkede i Ørerne med Ejerens Mærke, og enhver Bonde har en Bog med de forskellige Ejeres Mærker, saa han hurtigt kan finde, hvor fremmede Faar, som kommer iblandt hans egne, hører hjemme; de bliver da jagede fra Gaard til Gaard, indtil de tilsidst kommer hjem til Ejeren.

Islænderne kan med en beundringsværdig Dygtighed hurtigt finde, hvilke Faar og Lam der hører sammen i den store Flok.

Naar Saarene hos Lammene efter Mærkningen i Ørerne er helede, bliver Faarene samlet for at klippes. Da de løber

ud over store Strækninger, kan de ikke samles paa en Gang, men kommer hjem i flere Hold; ingen er bedre til at drive Faarene sammen end de islandske Hunde. Faarene bliver klippede den samme Dag, som de er kommen hjem, da de bliver lukket ind i en Fold, og de faar ikke noget at æde, inden de alle er klippede, saa man maa tit klippe det meste af den lyse Nat. Hvis Faaret har faaet en daarlig Føde om Vinteren, f. Eks. hvor de gaar ude det meste af Vinteren, som de gør i enkelte Egne omkring ved Reykjavik, hvor det kan være en meget mild Vinter, saa kan al Ulden rives af med Hænderne. Naar alle Faarene er klippede, bliver de jagede langt ud i Fjældene, hvor de maa finde Føden Resten af Sommeren. Nu er der tilbage at vaske Ulden, og der er ikke saa lidt at vaske. En stor Gryde bliver sat paa nogle Sten nede ved Floden eller ved et Vandløb, og Ulden koges saa i Ajle. Ammoniakken i Ajlen trækker Fedtstofferne ud af Ulden. Derefter skylles den i Floden og bredes ud paa Græsset for at tørres. Naar Ulden er tør, bliver den baaret hjem og sorteret i 3 Dele for at faa den størst mulige Pris for den. Af den ringeste bliver der om Vinteren lavet Reb, som bruges til at binde Hø i om Sommeren. Der laves ogsaa Reb af Hestehaar.

Nu har man ikke videre med Faarene at gøre inden til Efteraaret, som Islænderne kalder for Høst, fordi de i den Tid har deres største Fortjeneste. Da skal Faarene samles, og Slagtetiden begynder. En saadan Faaresamling er Islændernes største Fest, og islandske Karle fæster sig tit saadan, at de skal med til at samle Faarene. Der bliver gerne sendt en eller to Karle fra hver Gaard, og Faaresamlerne tager i Fællesskab langt ud i Fjældene, helt ud, hvor der ikke er andet end Is og Sne, for at drive Faarene sammen. En saadan Faaresamling tager ca. 8 Dage. De bliver ved, saa længe Hestene kan holde ud, og rider saa hjem; naar de har udhvilet, tager de ud igen. Alle Faarene skal først samles, inden de bliver lukket ind i Faarefolden, hvor de skal skilles fra hverandre. Efter at jeg hen i September var rejst

Et Rejsetelt til Faaresamlerne.

til Reykjavik, hvor jeg havde faaet Plads paa en Gaard, paa hvilken der var 14 Køer, hvis Mælk Manden solgte til Beboerne i Reykjavik, var jeg med ved en saadan Faaresamling, 108 km inde i Landet. Vi var 4 Mand, som rejste sammen i Bil og havde Telt med til at sove i om Natten. Før vi kom til Bestemmelsesstedet, gjordes der Ophold ved en mindre Faaresamling, hvor vi saa en 20—30 Stykker af de varme Kilder, hvis Buldren høres, længe før man kommer til dem. Paa Vejen kom vi forbi Ingolf Fjæld, hvor den første Landnamsmand Ingolf ligger begravet. Ved 8-Tiden om Aftenen naaede vi Bestemmelsesstedet, fik vort Telt slaet op og Maden varmet. Efter at have spist, gik vi hen og deltog i Festen, hvor alt var i fuld Gang. Der var Dans i 1½ Døgn, og to Mænd skiftedes til at spille paa Harmonika. Men der var ikke lagt Brædder til Gulv, der blev danset paa Jorden, lige saa ujævn, som den var, og den blev traadt op, saa den til sidst var helt pløret at danse paa. Rundt om paa Pælene var der sat Stearinlys, og den varme Stearin løb ned paa Folk, som vilde støtte sig til Pælene.

Om Natten sov vi i vort Telt, men det blev en urolig Søvn, thi der var Fest hele Natten, og skønt der var Spiri-

tusforbud, var der mange, der havde faaet vel meget af de vaade Varer, saa jeg fik at se, at forbudne Varer smager bedst og let kan komme ind i Landet.

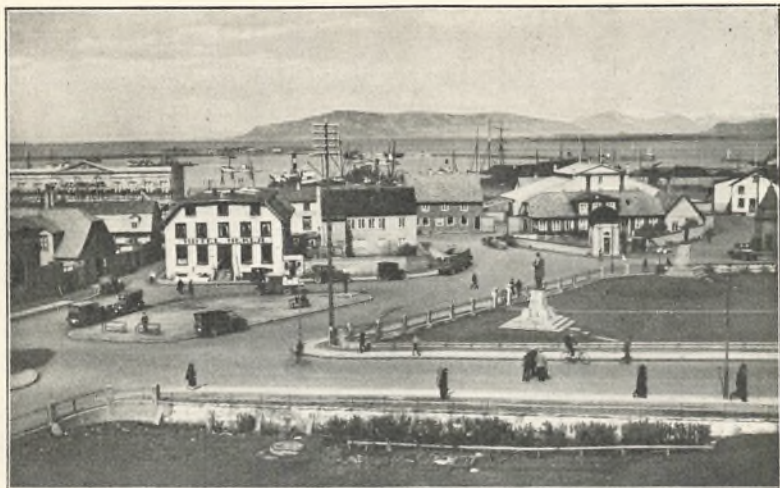
Da vi stod op, var Faarene allerede begyndt at komme. De blev først lukket ind i en stor Fold; derfra bliver der taget smaa Hold ind i en mindre Fold, hvor de bliver skilt fra hverandre, idet hver Mand har en lille Fold, som gaar ud fra den Fold, hvor Faarene bliver skilt fra hverandre, og der bliver hans Faar lukket ind. Der var ca. 20,000 Faar, saa det tog næsten hele Dagen med at skille dem fra hverandre. Naar hver Mand har faaet sine Faar, drives de hjem, og Slagtingen af Faarene begynder.

Det var morsomt at gaa og se paa, hvorledes de skilte Faarene fra hverandre. Naar en Mand havde fundet et af sine egne Faar, tog han det ved Hornene og slæbte baade det og Lammet ned i sin Fold, hvorpaa han gik paa Jagt efter det næste. Hvis der er Lam, som ikke er mærkede, og de i Løbet af Sommeren er kommen bort fra Moderen, der saa ikke kan kende dem igen, bliver der bagefter holdt Auktion over dem.

Faarene gaar om Vinteren i Faarestalde, hvor der er Plads til ca. 100 Faar, og saa er der en lille Lade ved den ene Ende, hvori der er Hø til dem.

Fra Faaresamlingen kunde jeg se Hekla, som ikke var langt derfra. Hen paa Eftermiddagen tog vi hjem og var i Reykjavik ud paa Aftenen. En Femtedel af Landets Befolkning bor i Reykjavik. Det er Landets Hovedstad, og her er saa godt som alt, hvad der kan nævnes i Forbindelse med en By; her er asfalterede Gader, og her holdes nu Altinget, der ellers i lange Tider blev holdt paa Tingvalla.

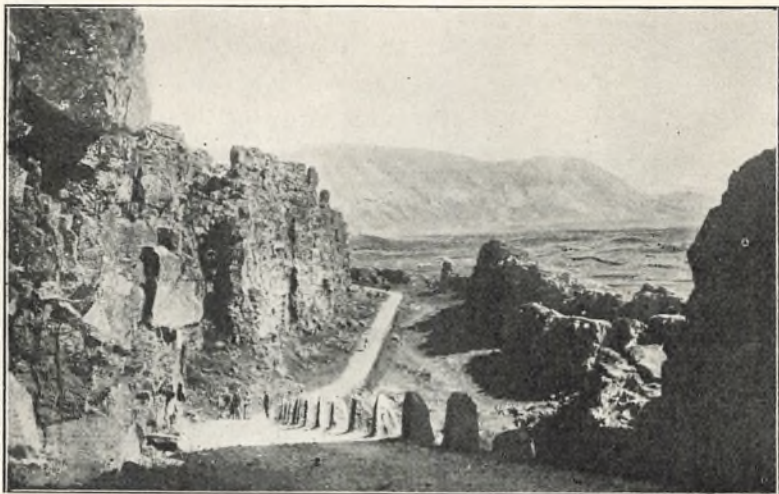
En Tur til Tingvalla er noget, man aldrig glemmer. Før man ser Tingvalla, kommer man igennem en Kløft, kaldet Almannagja. Stenvæggene staar her lodrette op til begge Sider. En Englænder, der verdensberejst og sløvet for Naturindtryk gæstede Almannagja, vaagnede op og erklærede, at om han saa skulde rejse hele Jorden rundt for at se dette

En Plads i Reykjavik.

alene, saa vilde han endda betragte det for et rigt Udbytte af Rejsen.

Præsten paa Tingvalla viste mig rundt og fortalte om Tingvalla, hvis geologiske Tilblivelse skyldes en forlængst udbrændt Vulkan, Skjaldbreid, der sendte sin brændende Lava ned over den 2 Mil brede Dal, der den Gang var en Fjord. Medens Lavaen størknede, har de underste Dele en Tid endnu kunnet flyde; derved er der dannet en uhyre underjordisk Hvælving, der omsider styrtede ned paa den oprindelige Grund. Ved denne Sammenstyrtning er de to mægtige Revner, Almannagja og Ravnegja, bleven dannede. Der blev saa en dejlig Dal, „Tingvallasletten“, og den blev Samlingssted for Islænderne gennem 800 Aar. Her blev Lovene udarbejdede, og her blev ogsaa Bødernes Størrelse bestemt, naar der i Aarets Løb var sket Drab, hvad man kan se af de islandske Sagaer, for paa Island er de gamle Sagaer og Sagn bleven bevaret, hvorfor den ogsaa med Rette kaldes Sagaen. Hvor nær Minderne om svundne Tider gaar Folket til Hjærtet, mærker man, naar man ser en Islænder vise ud

Almannagja ved Tingvalla.

over Tomterne af de gamle Tingboder; det er ligesom Stemmen kærtegnende stryger de enestaaende historiske Arvestykker. Der boede Snorre Gode fra Helgafjæll, og der Njaal fra Bjærgtorsvold o. s. v.

En Tid efter, at jeg havde været paa Tingvalla, den 7. Oktober, rejste jeg fra Island til Bergen og ned igennem Norge. Rejsen fra Island til Bergen tager 4 Dage, og Damperen lægger til flere Steder, men det er ikke ved alle Anløbssteder, der er Bro, og der ødes og tabes en Del, naar der fra Damperen skal losses Varer ned i de smaa Baade. Der hænger f. Eks. et Knippe Cement og slingrer over en Lastbaad, med en Baadshage søger man at rette den, saa den falder paa den bestemte Plads, en Sæk rives ud, og — plump — den er borte i Vandet. Men er det Sukker, Mel eller Gryn, da lyder Plumpet som et Suk.

I de fleste Fjordbyer er der Fiskefangst, store Stykker Jord er belagt med Sten, hvorpaa Fisken bliver lagt til Tørring. Ved Vestmannaøerne laa Damperen lige under et vældig højt Fjæld. Det overvældede i alt Fald mig, jeg havde

en Følelse, som om Fjældet vilde vælte ud over Skibet, der laa og blev til ingenting i Sammenligning med Fjældet.

Fra Bergen havde jeg en interessant Rejse paa 8 Dage med Jernbane ned igennem Norge og Sverrig, og hvis nogen spørger mig: Var der noget for en ung, dansk Landmand at lære paa Island? saa svarer jeg: Der var da i det mindste noget at se, og af en Tur til Udlandet kan et ungt Menneske høste godt Udbytte, baade Gavn og Glæde, om han bruger sine Øjne og udnytter Tiden vel.

Harald Mikkelsen.

(Elev 1925—26.)

En Del af Vestbirkkredsens Medlemmer samlede paa Havetrappen Rostrupsvej 3.

Vestbirkkredsen i København.

Der blev sagt en Aften her i Kredsen, at vi Vestbirkere er et eget Folkefærd, — vi synger det ene Øjeblik en munter Skæmtevis, — det næste en dybt alvorlig Sang. Det er rigtigt, — det ligger os i Blodet; Modsætningerne giver Livet Varme og Fart. Det er Tonen fra Vestbirk, som klinger igen ogsaa ved vore smaa Sammenkomster her i Vestbirkkredsen.

Festligt er det, naar vi en Aften herinde lejrer os om en af vore gamle Lærere; saa kan det hænde, at vi — som dengang derovre i Foredragssalen — føler, at Livet er værd at leve, — at ogsaa vi har noget at udrette her; og vi retter os, som dengang, og tager et Tag i os selv, — fremad.

Har vi ikke en Vestbirkklærer iblandt os, saa hygger vi os, som vi kan med Sang, Oplæsning eller Foredrag af Kredsens egne Medlemmer. Altid er Stemningen god og festlig. — Et Par vellykkede Udflugter har vi haft i det forløbne Aar; særligt mindes vi Skovturen paa en af den svundne Sommers smukkeste Søndage, med den herlige Spadseretur over Eremitage Sletten og Festmaaltid i Dyrehaven fra medbragte Madkurve. — Der er hjemligt i Vestbirkkredsen. Findes der endnu Vestbirkere i København eller Omegn, som ikke er Medlemmer, saa modtages Indmeldelser af Kredsens Formand, *Anna Lauridsen, Børnehjemmet, Rostrupsvej 3, København F.*

I den sidste Tid har vore Tanker herovre fra Kredsen ofte gaaet paa Langfart i Anledning af Festen i Vestbirk. — Til Lykke Grønvald Nielsen med de Syvti Aar! -- Maa vi sende dig et Ønske for Fremtiden, saa skal det være, at du endnu mange Aar maa fylde Vestbirk-Ungdom med din mandige, stærke Tale, og at Danmarks Unge ogsaa ad Aare maa fylkes tæt og trygt om Vestbirk for at „øve Sjæls og Legemsevner her i frugtbar Fred“.

Et Medlem.

Det svundne Aar.

Vinteren 1926—27.

I Fjor fejrede vi Grønvald Niensens og Anton Hansens 40 Aars Jubilæum ved Vestbirk Højskole, og i Aar er det — kort efter at dette Aarsskrift er kommet Elevforeningens Medlemmer i Hænde — vor gamle Forstanders 70 Aars Fødselsdag.

Vi hilser og hylder ham og siger ham Tak ogsaa her igennem Aarsskriftet for hans lange, trofaste Virke for dansk Ungdom. Over 9000 Elever har han haft her. Om de kunde

samles alle for at hilse ham den Dag — lige fra de første, der nu er ved at ældes, til de purunge fra de sidste Aargange — hvilket Hærskue!

Naa, adskillige er ikke mere paa denne Jord, og andre er langt borte i fjerne Egne af Verden, men de fleste staar i Dagens travle Arbejde hver paa sit Sted herhjemme. De vil paa den Dag sende ham en venlig Tanke som Tak for det, de fik den Sommer eller Vinter, da de sad og lyttede til hans Ord i Foredragssalen i Vestbirk. Noget fik de vist alle, og mange fik meget; for han mødte altid velforberedt og med et ivrigt Ønske om

Grønvald Nielsen udenfor sit Hjem.

Grønvald Nielsen og Sommerens »Børneborn«.

at yde noget, ja, at tjene de unge, der sad i Forventning foran ham, og han havde jo Talerens Evne som faa.

Han er forbavsende rask i Øjeblikket (Novbr.). Naturligvis bliver han hurtigere træt end forhen, hvad han selv har vanskeligt ved at forstaa. Han kan ikke rigtig faa lært, at en 70-aarig ikke kan byde sig selv det samme som en paa 40. Han har holdt en Masse Møder i denne Sommer og dette Efteraar — altfor mange synes vi andre — og sagt nej til endnu flere. Han kan ligefrem længes ud til de Kredse, hvor han Gang paa Gang var Gæst, og Tankerne om de gamle Elever drager ham.

Grønvald Nielsen har i de senere Aar en Glæde, som vist overstraler alle andre, han møder iblandt Eleverne — og det er „Børnebørnene“ d. v. s. Døtre og Sønner af dem, der var hans Elever, da han var ung. Det er ham en Fryd at tage imod dem, og han skriver dem ind i en særlig Bog og siger til dem, at han haaber ad Aare ogsaa at blive Lærer for deres Børn. Der har nu været over 200 af dem.

Aabningsmødet den 3. Novbr. 1926 havde vundet stor Tilslutning; Grønvald Nielsen og Nørgaard talte.

Ved Foredragene i Forsamlingshuset sidste Vinter talte Nørgaard om Jeppe Aakjær og hans Digtning og Højskolelærer Johannes Terkelsen fra Ry om Zionstbevægelsen og om sin Rejse til Palæstina, hvortil han viste en Række fortrinlige Lysbilleder. Videre holdt Pastor Thygesen Foredrag om „Tanken og dens Magt“, Sognepræst Dr. phil. Skat Hoffmeyer, Raarup, om Emnet: „Er vor Kultur dødsdømt?“ Højskolelærer A. Højlund om Poul la Cour, og Grønvald Nielsen talte ud fra Bjørnsons Fortælling „Arne“. Forstander Hans Lund fra Rødding holdt et Foredrag om det jydsk Sprog og Holger Bidstrup et om „Arbejdets Glæde“.

Undertiden falder der jo ogsaa et Foredrag af udenfor den forud bestemte Række; en Aften i December talte Kammerherreinde Cederfeld de Simonsen om Kvindernes Fredsliga og dens Arbejde for Fredssagen ud over Landene, og en anden Aften havde vi Lejlighed til at høre en Ungarer, cand. Mikael Weisz, fortælle om Folkelivet i sit Hjemland ledsaget af farvelagte Lysbilleder. Det kan ogsaa hænde, at Ungdomsforeningen indbyder til en af sine Aftner, som f. Eks. en Aften, hvor Pastor Sparsø fra Sønder Vissing talte.

Det Repetitionskursus for Delingsførere, som i de sidste Aar er holdt en Uge i November, vinder stadig bedre Tilslutning, efterhaanden som det bliver opdaget af Folk som et fast Led i Egnens Gymnastikbevægelse.

Den 5. December var Skolen i samlet Flok ude at se den hyggelige Julekomedie „Nøddebo Præstegaard“ paa Teatret i Horsens.

Det sædvanlige Ungdomsstævne, som Vestbirkegnens Ungdomsforeninger afholder her paa Højskolen lige over Nytaar, maatte i Aar aflyses paa Grund af Influenzaepidemi i Egnen netop ved det Tidspunkt — den forløb iøvrigt meget mildt.

Mange gamle Vestbirkelever vil huske gamle Rasmus Knudsen, der nu er en Mand paa snart 89 Aar; det er i hans lille Skov, vi samles til Møde Søndag Eftermiddag ved Elevmødet. Den 13. Januar samledes en Mængde Vestbirk-Folk med

ham til en Fest i Forsamlingshuset. Han, der som ung var med til i 1864 at forsvare Danmark, var blevet udnævnt til Dannebrogsmænd, og Politimesteren fra Horsens var kommet ud for at overrække ham Ordenen. Der blev holdt flere smukke Taler, og baade Grønvald Nielsen og Nørgaard benyttede Lejligheden til at sige ham Tak for hans Troskab imod Vestbirk Højskole gennem de mange Aar.

Søndag den 20. Februar holdt Delingsførerforeningen for Horsens og Omegn et Dagskursus paa Vestbirk Højskole, hvortil der var mødt omkring 80 kvindelige og mandlige Deltagere, som arbejdede ivrigt Dagen igennem under Frk. Anna Juuls og Holger Bidstrups Ledelse. Øvelserne omfattede baade Teori og praktisk Gymnastik. Ved Aftensbordet rettede Formanden for Horsens og Omegns Skytte- og Gymnastikforening, Redaktør Kr. Olesen, en Tak til Delingsførerne og Dagens Ledere, ligesom han takkede Forstanderparret Nørgaard for den gode og venlige Modtagelse og Grønvald Nielsen som den første, der gæstfrit aabnede Vestbirk Højskole for Skytte- og Gymnastikforeningens som for Delingsførerforeningens Møder, Kursus og Opvisninger. Den aandelige Luft — sagde Taleren — der raader paa vore Højskoler, virker altid velgørende og oplivende paa den frivillige Gymnastiks Ledere.

Til det første Chocoladegilde efter Nytaar havde Gelting-Hansen dannet og indøvet et højst ejendommeligt Orkester med Redekamme, Grydelaag, Gulvspande, Flasker og andre mærkelige Instrumenter, som var puttet ind imellem Violiner, Fløjte og Tromme — det hele fortrinligt harmoniseret. Naar der spillede „Det kniber altid svært at komme op“, medvirkede endog et Vækkeuhr paa passende Steder. En Maskinsmed fra Vejle gjorde stor Lykke som Dirigent. Den lille morsomme Koncert maatte gives igen ved flere Lejligheder bl. a. ved Forældremødet — stadig udstyret med nye Paafund.

Fastelavnen bød som sædvanlig paa en Række Fornøjelser efter de foregaaende Maaneders flittige Arbejde.

Folketingsvalget fandt Sted Lørdag Aften efter alle Kunstens Regler; Udfaldet blev to Venstremænd og en Socialdemokrat. Elevballet om Søndagen var som altid en smuk

Fest — og Fastelavns-Mandag havde sine mange Fastelavns-løjer. Om Aftenen var Eleverne af Ungdomsforeningen indbudt til Komædie i Forsamlingshuset, hvor der opførtes et lille vakkert Stykke af Ester Malling: „Ungdommens Ret“ — i en helt igennem god Udførelse — og bagefter et lille humoristisk Skuespil „Vækkeuret“.

Forældremødet, som første Gang var forsøgt Sommeren i Forvejen, fik ogsaa ved Vintertid en udmærket Tilslutning, nemlig henimod 60 Gæster.

Efter det fælles Kaffebord holdt Nørgaard i Foredragssalen et Foredrag om Ungdomstiden, hvorefter Eleverne viste, hvordan de arbejder i Gymnastiksalen, og bagefter sang de nogle flerstemmige Sange. Før og efter Aftensmaaltidet var der saa Lejlighed til frit Samvær. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ samledes man i Foredragssalen, hvor Grønvald Nielsen læste en Fortælling af P. A. Rosenberg og nogle Digte af Mads Nielsen. Tilsidst fik Forældrene den tidligere omtalte Elevkoncert i Tilgift. Dagen sluttede ved Kaffebordene, hvor Pastor Christensen, Harlev, paa Forældrenes Vegne bragte Skolen en Tak.

Der er sikkert en stor Værdi i et saadant Møde, hvor Forældrene mødes paa og med den Skole, til hvilken de har betroet deres Børn.

Vore Ture hører baade Vinter og Sommer til de bedste Fornøjelser — baade de smaa i Vestbirks herlige Egn og de, der gaar til den lidt fjernere Omegn; til Turene til Ejer Bavnehøj og Himmelbjerget havde vi det prægtigste Vejr. Den 17. Marts, da Himmelbjergturen foregik, var Vejret ganske sommeragtigt.

En Dag i Slutningen af Marts havde Skolen Besøg af Gymnastikinspektør K. A. Knudsen, der kom for at se til Delingsførerafdelingen.

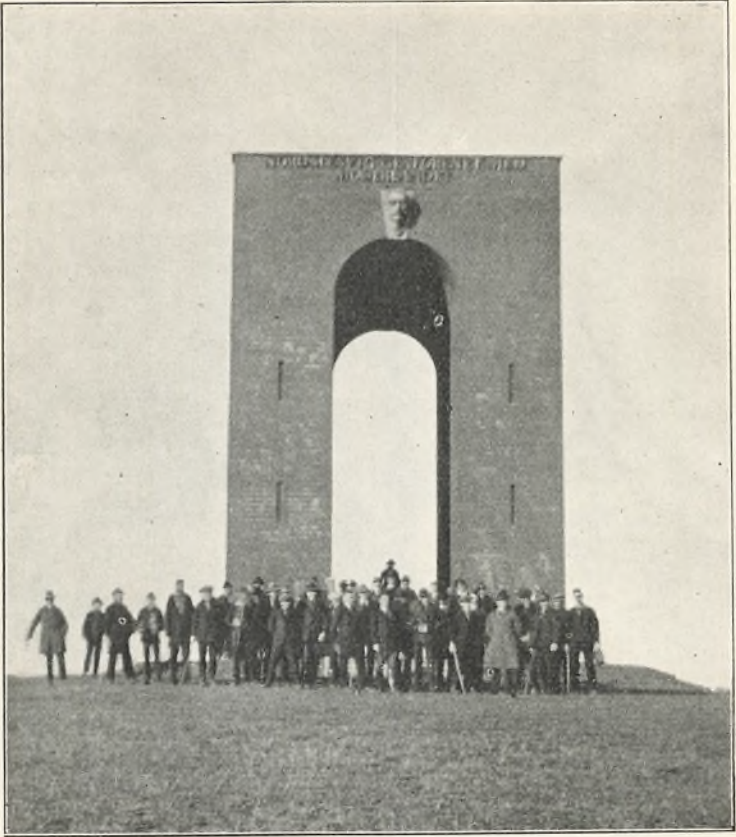
Dagen før Vinterskolen sluttede, var der Chokoladegilde. Her indledte Nørgaard Talernes Række med en længere Tale, hvori han særlig bragte en varm Tak til Arkitekt Anton Hansen for hans 41-aarige dygtige og trofaste Arbejde som Leder af Højskolens Haandværkerafdeling, idet han nu trækker sig tilbage fra dette. Taleren fremkom ogsaa med en personlig

Ved Foden af Taarnet paa Himmelhjerget d. 17. Marts.

Tak for al Støtte og Hjælp i de Aar, hvori han, den yngre, havde samarbejdet med Anton Hansen. Grønvald Nielsen sluttede sig hertil med en dybtfølt Tak for de mange Aars Venskab og Samarbejde helt fra de unge Aar og føjede dertil nogle morsomme Minder fra Dreng- og Ungdomstiden paa Fyn.

Nørgaard meddelte samtidig, at den 24-aarige Bygningskonstruktør Johannes Frishøi fra Østrup paa Fyn var antaget som Lærer ved Haandværkerafdelingen fra November 1927. Han har faaet 4 Aars Uddannelse ved Odense tekniske Skole, hvor han har taget sin Konstruktøreksamen. Sidste Vinter var han Elev her paa Højskolen.

Paa Ejer Bavnehøjs Top.

Arkitekt Anton Hansen udtalte i sin Takketale bl. a., at han egentlig i sin Ungdom havde tænkt sig at virke som Arkitekt i København, men da hans Fætter, Grønvald Nielsen, drog over for at overtage Vestbirk Højskole, havde han bedt ham om at tage med, og Anton Hansen havde gjort det, fordi han syntes, at Landhaandværkerne paa den Tid trængte saa meget til Hjælp og Vejledning, at han følte Lyst og Trang til at være en af dem, der bragte dem den, og han har aldrig siden fortrudt, at han havde fulgt det Kald. Selv om han havde haft megen Fornøjelse af sin omfattende Arkitektvirk-

somhed, saa havde Skolearbejdet blandt de unge Haandværkere dog bragt ham den største Glæde.

I to Vintre og en Sommer har cand. theol. Erik Gelting-Hansen været Lærer paa Højskolen. Nu vilde han ud paa et Par Rejser til England og Tyskland for sin yderligere Uddannelses Skyld, inden han gaar ind til en Præstegerning. Vi, der var sammen med ham i den Tid, vil mindes ham som et ualmindelig hyggeligt og festligt Menneske, der altid bragte Munterhed med sig, hvor han kom. Han var i høj Grad afholdt af Eleverne, som han havde

Erik Gelting-Hansen.

en egen Evne til at omgaaes baade under Arbejdet og i Fritiden, og ogsaa af Ungdomsforeningens Medlemmer her paa Stedet, hvem han de to Vintre hjalp med Indstuderingen af deres aarlige Komædie og fik dem til at yde noget virkelig dygtigt. Gennemmusikalsk, som han var, kom han ogsaa paa Musikkens Omraade til flere Gange at yde noget værdifuldt.

Sommeren 1927.

I Begyndelsen af Maj havde vi et Par Dage et fornøjeligt Besøg af Højskolelærer Anton Kjeldsen fra Fyns Husmandsskole; han har for mange Aar siden været først Elev og siden Lærer her paa Højskolen. Han er en ualmindelig vidt berejst Mand, og vi fik da ogsaa to livfulde Lysbilledforedrag; det ene var en hel Rejse rundt om Jorden, og det andet fra De forenede Stater — særlig fra Dansk-Amerikanernes Egne.

Familien Nørgaard.

Om Aftenen samledes vi i Foredragsalen, hvor to norske Skuespillere, Hr. Julian Strøm og Frøken Sigrid Søiland, fremførte en Række Digte og Fortællinger af norske Forfattere og særlig gjorde Lykke med et Par af Asbjørnsens Eventyr.

Skolens største aarlige Fest, Elevmødet, faldt i Aar paa den 25. og 26. Juni. „Vi har hidtil holdt paa“, sagde Nørgaard ved Afslutningen, „at godt Vejr er det halve af det ved et Elevmøde, i Fremtiden maa vi vist sige, at det kun er en Fjerdedel, saadan som det er gaaet, og saadan en Tilslutning, som det har faaet til Trods for det daarlige

Den 3. Juni fik Bidstrups en lille Dreng, der i Daaben fik Navnet Julius.

Vestbirk Ungdoms- og Idrætsforening holdt den 12. Juni Grundlovsfest i Rasmus Knudsens Skov, hvor Højskolelærer Johannes Terkelsen fra Ry talte om Livsglæde og Holger Bidstrup om Selma Lagerløf og hendes Digting.

Den 15. Juni, vort Flags Fødselsdag og Genforeningsdagen, var der Møde i Højskolens Have; Kr. Nørgaard talte om Dannebrog og dets Historie og Holger Budde-Lund om Sønderjyllands Digter, Edvard Lembecke.

Bent Budde-Lund til Hest.

Vejr.“ Blæsten rev og ruskede, Regnen stod ned i stride Strømme, og koldt var det, og dog mødte der henved 1000 Mennesker til Festen. De fleste kom i Aar med Bil eller Tog, og dog var der enkelte, der havde cyklet saa langt som fra Vardeegnen.

Det er ogsaa forbavsende, at der trods Regn og Kulde kunde være det Humør og den Stemning over det hele fra først til sidst, men det var, som alle havde vedtaget hos sig selv, at Vejret ikke *maatte* gøre noget Skaar i Elevmødet.

Efter at Nørgaard havde budt Velkommen Lørdag Aften i den fyldte Gymnastiksal, talte Pastor Thygesen om dem, der siger *ja* til Livet, og dem, der siger *nej*, om dem, der møder Livet med Tillid og Tro, og dem, der lægger Livet øde med Tvivl og idelig Kritik.

Lidt efter opførte Eleverne under Skuespiller Hjælms Ledelse en Komædie, der var bygget over H. C. Andersens Eventyr „Kejserens nye Klæder“. Det var ualmindelig nydeligt, kvikt i sin Udførelse, afrundet i sin Form, og det gjorde fortjent Lykke.

Gymnastiksalen var propfuld, da Mødet fortsattes Søndag Formiddag med en lille Gudstjeneste og Grønvald Niensens livfulde Foredrag om Opdragelse, Opdragelsen i Barne- og Ungdomsaarene og den vigtige Selvopdragelse siden hen. „Vi kan naa til henede at se det evige, medens vi er i en stadig Kamp fremad.“

Ved Elevmødet i 1926 foreslog en tidligere Elev, Holger Jensen fra Mejrup ved Holstebro, at gamle Elever skulde samle et Beløb sammen for at faa Grønvald Nielsen malet. Fra anden Side blev der i Tilslutning hertil stillet Forslag om, at ogsaa Anton Hansen skulde males. Det blev vedtaget, og Indsamlingen gav ialt ca. 2200 Kr.

I Begyndelsen af Marts kom Maleren G. F. Clement fra København, en af „Den frie Udstilling“s betydelige Kunstnere, herover. Dag efter Dag maatte nu de to Veteraner sidde i Timevis for Kunstneren, der et Stykke hen i April var færdig med sit Arbejde, som han var gaet til med den største Omhu. Grønvald Nielsen er malet i sit Arbejdsværelse med

Eventyrkomedien »Kejserens nye Klæder.«

den højre Arm lænet mod sit Bord. Han har lige fortalt Kunstneren en af sine mange gode Historier. Anton Hansen sidder ved sit Tegnebræt med en rød Blyant i højre Haand; han har et Øjeblik vendt sig fra sin Tegning som for at tale med en.

Naar I nu ser Gengivelserne her i Aarsskriftet, maa I jo huske paa, at de virker ganske anderledes levende, naar man ser selve Billederne med deres varme Farver og hele det Spil af Liv, som de fremkalder.

Vi synes, det er et Par værdifulde og veltrufne Billeder, Højskolen der har faaet som Gave af sine gamle Elever, og alle vi, der færdes her til daglig, siger Tak for dem.

Elevforeningens Formand, fhv. Gaardejer Søren Hansen, overdrog paa de mange Bidragyderes Vegne Malerierne til Skolen.

Nørgaard takkede Bidragyderne for den store, smukke Gave og mindede samtidig om, at det nu er over 40 Aar siden, disse to Mænd paabegyndte Arbejdet og skabte Vestbirk Højskole.

Hver Ting her staar som et levende Minde om deres Gerning. Den Maade, de gamle Elever nu hædrede disse to Mænd paa, kan man tage som et Bevis for, at disse Mænd ogsaa har sat sig et Minde blandt de mange gamle Elever. Vi vil her paa Skolen, saa godt vi kan, bevare disse Billeder som kostbare Klenodier.

Grønvald Nielsen udtalte ogsaa sin dybfølte Tak og foreslog, at Forsamlingen skulde sende et Takketelegram til Kunstneren, fra hvem der senere kom et Svartelegram:

Hjertelig Tak for Telegrammet, som har glædet mig ganske overordentlig.

Clement.

Efter at Elevforeningens Generalforsamling havde fundet Sted, gik man til Bords, ca. 750 Mennesker, og Middagen varede i 2½ Time, ikke paa Grund af Retternes Mængde, men der blev sunget og talt og oplæst Hilsener og Telegrammer; det hele gik med Liv og Lyst.

Fru Via Nørgaard fik i Vinter den Tanke at faa lavet en Del Haandarbejde til Bortlodning til Fordel for „Landeværnet“ og dansk Skolearbejde Syd for Grænsen. Tanken slog an, og 25 nydelige, til Dels store Haandarbejder blev udført af Skolens nærmeste kvindelige Kreds og enkelte andre. I Læsestuen var der lavet en smuk Udstilling af disse Arbejder, hvis Bortlodning indbragte den pæne Sum af 412 Kr.

Paa Grund af Regnen maatte Eftermiddagsmødet ogsaa holdes i Gymnastiksalen. Nørgaard lagde for med et Foredrag om Grundtvig og Georg Brandes, hvori han foretog en Vurdering af disse to store Skikkelser og deres højest forskellige Betydning for vort Folk.

Holger Budde-Lund talte om Sangens Betydning for Højskolerne og Højskolernes Arbejde for at gøre det danske Folk til et syngende Folk.

Bernhardt Berthelsen sluttede af med et Foredrag om Pligt, de Pligter, vi har overfor os selv, vore nærmeste og vore Omgivelser i videre Forstand.

Bagefter sang Eleverne under Fru Bidstrups Ledelse en Række flerstemmige Sange, hvoraf navnlig „Kornmodsglansen“ gjorde megen Lykke.

Inden vi gik til Aftensbordet, bragte Nørgaard en hjertelig Tak til alle de mange, der trods alt var mødt frem og havde gjort deres til at gøre det store aarlige Stævne saa vellykket.

Den 2. Juli holdt det kirkelige Sommermøde i Horsens 25 Aars Jubilæum. Møderne har gennem næsten hele denne Tid været ledet af Klosterkirkens virksomme Sognepræst, Pastor Thordur Tomasson, der nu er Præst i Vemmetofte i Sydøstsjælland; det har altid vundet meget stor Tilslutning som et samlende Møde for de grundtvigske Kredse i Horsenseggen.

Grønvald Nielsen har gennem de mange Aar været Medlem af Ledelsen, og Pastor Thygesen er nu Formand. Ogsaa i Aar deltog Højskolen i Mødet, hvor Forstander Johs. Elbek til at begynde med gav en Oversigt over disse Møders Historie, hvorefter Pastor Tomasson talte. Om Eftermiddagen var Talerne Pastor Jørgen Eriksen fra Asserballe paa Als og Biskop Rud.

Til Søndag den 10. Juli havde Vestbirk Højskole indbudt Sommerelevernes Forældre. Over 70 Repræsentanter for Hjemmene havde fulgt Indbydelsen; de fleste kom bilende langvejs fra. Tillige havde Voldum Ungdomsforening oppe fra Hadstenkanten anmeldt sit Besøg med en 80—90 unge Piger og Mænd, saa det blev en livlig Eftermiddag her paa Skolen.

Efter at alle havde drukket Kaffe i to forskellige Lokaler, samledes man til et Møde ude i Haven, hvor Kristen Nørgaard bød velkommen og derefter talte om: „Hvad jeg mener, vi vil paa en Højskole“.

Grønvald Nielsen holdt et Foredrag om Ungdomstidens Kampe og Brydninger ud fra Bjørnsons rige og friske Fortælling „Arne“.

Til Slut sang Eleverne en Række smukke flerstemmige Sange, hvorefter Lærershjemmene i en Timestid havde Stuerne fulde af besøgende.

Efter det hyggelige Aftensbord opførtes Elevmødets Eventyrkomedie: „Kejserens nye Klæder“ og gjorde stor Lykke; denne Gang kom den særlig godt til sin Ret ude i Haven i den stille, lune Sommeraftens gyldne Sollys.

Førend Gæsterne brød op, bragte Lærer Andersen, Rud, en Tak til Højskolen fra Ungdomsforeningen og en personlig Tak til Grønvald Nielsen for alt, hvad han i Aarenes Løb havde betydet for ham, og Lærer Kolstrup, Højlund, takkede paa Forældrekredsens Vegne.

Nørgaard sluttede den indholdsrige Dag med en lille Tale, inden Aftensangen blev sunget.

En Dag i Juli havde vi Besøg af Højskolernes nye officielle Tilsynsmand fhv. Højskoleforstander Alfred Povlsen fra Ryslinge. I Juli havde vi ogsaa et flere Dages Besøg af Professor Steenberg, der har gjort et saa stort Arbejde for at faa det danske Folk til at blive et mere læsende Folk. Han holdt et Foredrag for os om Bøger og Bøgers Brug, og han var med os paa Himmelbjergturen, hvor han fik den gode Ide at vise os det store, nye, velindrettede Kredsbibliothek for Silkeborg-egnen inde i Silkeborg.

I en Aarrække har vi ikke haft nogen Tur til Bryrup —

Paa Ejer Bøvnehøj.

der kan jo gøres saa mange ypperlige Udflugter ud fra Vestbirk — men Søndag d. 24. Juli tog vi derud med billigt Søndagstog. I flere Timer vandrede vi rundt i den storslaaede Natur, som stadig aabner for nye Overraskelser. Navnlig er det fra Vellinggavl et mægtigt og særegent Stykke Jylland, vi ser ned og ud over.

Kunstneren Aage Jørgensen, der i 1922 gav os Tegningen til den store Genforeningssten, maatte dengang udføre sin Tegning ud fra et Fotografi af Stenen og de Maal, han fik opgivet — uden at have set den. Det var jo lidt dristigt, men det lykkedes fortræffeligt. I de sidste Par Aar har han holdt en Del af sin Sommerferie hos mig, og han og Nørgaard gik nu og blev enige om, at der var et og andet, de gerne vilde have føjet til i Tegningen. De, der kender Stenen i Forvejen, vil se, at han paa Forsiden har anbragt tre syngende Lærker og gjort noget mere ved Korset, og paa Bagsiden har tilføjet Sønderjyllands Vaaben, de to springende Løver. Han har ogsaa tidligere været paa Besøg her og er kommet til at holde af Vestbirk Højskole, hvorfor det har været ham en Glæde at give dette Bidrag til Stenens og dermed Stedets Udsmykning. Vi her bringer ham vor hjertelige Tak for det.

I de Tider, hvor der ikke er Elever paa Højskolen, sker der alligevel et og andet i Højskolens Kredse. Der har i denne Eftersommer været to Bryllupper. Den 9. Aug. holdt Hans Søren Dalgaard, Søn af Elevforeningens Formand, Søren Hansen, Bryllup med Gudrun Dam Hansen fra Høve paa Sjæl-

Ellen og Theodor Hansen.

land. De blev viet i Høve Kirke af Frimenighedspræst Niels Dael fra Liselund og har faaet sig en Gaard i Haarslev paa Sjælland.

Og den 10. September fejrede Karen og Kristian Hansen deres Datter Ellens Bryllup med Tømremester Theodor Hansen. Mangfoldige gamle Vestbirkelever er jo gaaet ud og ind i hendes gæstfrie Barndomshjem og kender hende godt fra de Dage. Pastor Thygesen viede dem i Træden Kirke, og ved Festmiddagen i Hjemmet talte bl. a. Grønvald Nielsen, Pastor Thygesen og Nørgaard. De nygifte bor i Hovedgaard.

Det kristelige Gymnasiastmøde 3.—8. August.

Onsdag den 3. August rykkede et halvt Hundrede Gymnasiaster og deres Ledere ind paa Vestbirk Højskole. Det var dem, man i gamle Dage kaldte Latinskoledrenge, altsaa i Alderen 14—18 Aar.

Det var et fornøjeligt Folkefærd, som i Løbet af de faa Dage blev rystet godt sammen og havde megen Glæde af Samværet ved Møderne og paa Turene ind imellem. Mødets dygtige Leder var Pastor Th. Glahn fra København. Han havde til sin Hjælp en Stab af Medarbejdere, som hver især om Formiddagen ledede en Bibeltime for en lille Kreds.

Efter en Velkomsttale Onsdag Aften af Nørgaard fastslog Pastor Glahn i en Indledningstale Mødets Karakter.

Hver Dag inden Middag var der et Foredrag. Pastor I. Lange fra Kolding talte om „Samhørighed og Ansvar“, og Grønvald Nielsen om „Menneskesindet“, og da Læge Fru Agnes Clausen havde maattet sende Afbud, bad Pastor Glahn Holger Budde-Lund om at holde Foredrag om Dr. Barnardo og hans Arbejde for Englands fattigste Børn.

Ved Maaltiderne var der højt Humør. To Adjunkter og en Præstemand overgik hinanden i pudsige Taler og lystige Indfald.

Hele Eftermiddagen var optaget af Badning, Roture og Udflugter.

Ved Aftenmøderne talte Pastor C. Hvidt fra Ballum i Sønderjylland om at leve for Guds Ansigt, Pastor Alf. Blenker,

Deltagerne i Gymnasiastmodel.

Linaa, om „Bekendelse“ og Pastor T. Schack, København, om Guds Trofasthed.

Om Søndagen blev der holdt en Festgudstjeneste i Østbirk Kirke, hvor Pastor Marius Hansen fra Vindum prædikede. Den sluttede med Altergang, hvori de fleste af de unge tog Del.

Pastor Glahn sluttede Søndag Aften Mødet med en Tale, hvori han samlede disse Dages rige Indhold. Bagefter var der et festligt Kaffebord, hvor adskillige havde Ordet baade fra Gæsternes og fra Højskolens Side.

„8 Dage“ paa Vestbirk Højskole 9.—16. August.

For tredje Gang har Vestbirk Højskole haft en Kreds af Mennesker, Kvinder og Mænd, unge og gamle til en Uges Samvær, til det man har givet Navnet „8 Dage paa Højskole“. Det er en ny Form for Sommerferie for adskillige Mennesker, idet de baade nyder Ferien og Landlivets Glæder og samtidig i Fællesskab søger aandelig Berigelse.

Der var denne Gang lidt flere Københavnerne med end de to foregaaende Aar. Nogle af dem havde tidligere været paa

Deltagerne i »8 Dage paa Højskolen«.

flere andre Højskoler og havde derved haft Lejlighed til at lære højst forskelligartede Egne af Danmark at kende.

Vestbirk Højskole ligger jo i det jydsk Højland, og Deltagerne saa hver Dag disse Egenes ejendommelige Skønhed fra et nyt Højdepunkt — Vorbjerg, Velling Koller, Himmelbjerg, Sukkertoppen og Ejer Baunehøj, eller de roede paa Vestbirk-Sørne, lærte Sanglege eller nye Sange, eller de glædede sig ved Stilheden i en af Havens mange hyggelige Kroge eller aflagde Besøg i de forskellige Lærerhjem. Det hele smeltede efterhaanden sammen til et saare hyggeligt og fornøjeligt Samvær.

Hver Formiddag var der to Foredrag, hvor Skolens Lærere skiftedes til at holde for.

Aftenerne var optaget af Oplæsning og anden Underholdning, bl. a. læste Skuespiller P. A. Hjælm en Aften Peder R. Møllers Skuespil: „En Skærsild“.

Efteraarsmøde og Jubilæumsfest for gamle Elever.

I en Aarrække har Efteraarsmødet kun varet i to Dage, men i Aar blev der ligesom i ældre Tider igen forsøgt med tre.

Paa Tur med »8 Dages Deltagerne.

Vejret var da saa nogenlunde elskværdigt den første Dag, og det var ogsaa en stor Forsamling, Kr. Nørgaard bød velkommen i Højskolens Gymnastiksal Søndag Eftermiddag Kl. 4.

Det blev Hjemmet og alt, hvad der hører Hjemlivet til, Foredragene kom til at samle sig om, uden at dette i Forvejen var planlagt. Det er jo ganske naturligt, at de Ordførere, der i vor stærkt udadvendte Tid gerne vil bringe deres Medmennesker noget, samler sig om og peger tydeligt paa de virkelig blivende og ægte Værdier midt i alt det flimrende og flygtige.

Det gamle Træ med Storkereden ved Kraftstationen.

Nørgaard holdt det første Foredrag om „Barnet i vor Sjæl“, om det Barn, som ligger dybt i alle os voksne, men saa tit forringes eller ødelægges under Vandringen fremover.

Forstander Holger Begtrup's Foredrag, som fulgte derefter, var et levende, bevæget Indlæg for at faa de gamle Tidens Husandagt kaldt til Live igen omkring i den kristne Menigheds Hjem.

Om Aftenen talte Forstander Johs. Monrad, Ryslinge, om Forskellen paa Hjemliv og Samfundsliv.

Anden Dag begyndte ved en Bibeltime ved Pastor Thygesen ud fra Pauli første Korinthierbrevs første Kapitel om Korset i

kristne Menneskers Liv. Om Eftermiddagen samledes vi igen i Gymnastiksalen, hvor Forstander Holger Begtrup lagde for med et Foredrag om Ungdommens Vanskeligheder overfor de aandelige Spørgsmaal, og Forstander Johs. Monrad derefter holdt Foredrag om Bjørnsons Forhold til Grundtvig.

Mange blev til Maaltiderne og glædede sig over Samværet i Stuerne og gæstede de forskellige Hjem i Kredsen.

Om Aftenen samledes igen en stor Forsamling i Gymnastiksalen til Pastor Gamborgs ypperlige Fremførelse af Shakespeares skønne Sørgespil: Romeo og Julie. Efter først i faa Ord at have givet Baggrunden for Digterværket, gengav han det — uden at bruge Bogen — paa en betagende Maade.

Det kan saa let gaa saadan med et Efteraarsmøde, der varer i tre Dage, at det ebber ud med Tilslutningen paa den tredje Dag. Det blev ikke Tilfældet her. Tilslutningen var snarere noget større end anden Dag.

Efter at have holdt Morgenandagt talte Pastor Gamborg om Formiddagen om at forløse Menneskers bundne Tanker.

Ved Eftermiddagsmødet holdt Grønvald Nielsen det Foredrag, som findes foran i Aarsskriftet, hvorefter Seminarieforstander Vinther fra Silkeborg talte om de religiøse Bevægelser, der i vor Tid findes paa Kirkelivets Grænseegne, dette, som en Række Forfattere, men ganske særlig Helge Rode har givet Udtryk for i sine senere Bøger og i sit Foredrag: Den religiøse Fornyelse i vort Aandsliv.

Et Referat giver kun et fattigt Billede af et saadant Møde, hvor Samværet og ikke mindst Sangene spiller saa stor en Rolle.

Om Aftenen samledes saa mange, som Spisesalen kunde rumme, med en stor Flok gamle Elever, der var kommet langvejs fra for at fejre deres 25 eller 40 Aars Jubilæum som Elever paa Vestbirk Højskole. Der var mødt et betydeligt større Antal af de „25-aarige“ end nogensinde tidligere og heller ikke saa faa af dem, der var her for 40 Aar siden i Skolens allerførste Dage. Det er aabenbart en god Ordning, at Jubilæumsfesten kommer i umiddelbar Fortsættelse af Efteraarsmødet. Det blev en smuk og indholdsrig Fest med Tale og Sang og megen Stemning over sig.

Kort efter Efteraarsmødet forlod Kirstine Rind os for at tage til sit Hjem i Himmerland.

Efter først i nogle Aar at have været knyttet til Højskolen om Sommeren som Lærerinde i Haandarbejde, kom hun fra Efteraaret 1920 til helt at høre hjemme her, idet hun foruden

Kirstine Rind.

at være Lærerinde om Sommeren især tog sig af Sygeplejen hele Aaret og i den Anledning havde et Kursus paa Diakonissestiftelsen i København. Det var jo midt i de vanskelige Aar med den spanske Syge, at Nørgaards overtog Skolen, og derfor maatte de i disse Aar have særlig Hjælp paa det Omraade. Vi er mange, som siger hende Tak for omhyggelig og opofrende Pleje, naar denne ondartede Epidemi eller anden Sygdom gæstede os.

Hendes Haandarbejds- hold vil huske hendes dygtige og grundige Vejledning og med Glæde min-

des de fornøjelige Timer i hendes Selskab enten i Klassen eller ude omkring Plænen i Forhaven. Ved Sommerens Komedieopførelser var hun — praktisk som hun var — noget af en Heksemester til at skaffe Dragter og faa hele den Side af det til virkelig at ligne noget. Idet vi her paa Højskolen siger hende Tak for disse Aar, vil vi gerne ønske hende alt godt for kommende Dage.

Indvielsen af Højskolen i det amerikanske Højland 3. Septbr. 1927.

„Det svundne Aar“ sluttede i Fjor med et lille Stykke om „Højskolen i det amerikanske Højland“. Desværre vidste vi ikke i Forvejen, at den skulde indvies den 3. September, ellers

havde vi selvfølgelig sendt en Hilsen til den store Dag. Lykkeligvis var Vestbirk Højskole alligevel repræsenteret den Dag, idet Holger Bennike, som i et Par Aar har opholdt sig i De forenede Stater, men som nu er undervejs hjem over Japan, Kina, Indien og Palæstina, var billet der til for at være med ved Festen, inden han forlod Amerika. Han skriver saadan i et Brev her til: „Jeg bragte til at begynde med en Hilsen fra alle jer i Vestbirk, saa det gik i Opfyldelse, hvad Grønvald Nielsen i sin Tid lovede i et begejstret Øjeblik: „Naar I aabner jeres Skole, sender vi en Mand over til at repræsentere Vestbirk.“

I et Brev, som han umiddelbart efter Indvielsen skrev til sin Moder, findes en ret udførlig Skildring af Festen; vi har faaet Lov at bruge deraf, hvad vi ønskede, og giver altsaa Ordet til Bennike:

„For anden Gang har jeg nu besøgt Mrs. Campbell og hendes Skole i en Uge og maa sige, at der er sket store Fremskridt, siden jeg var her i Fjor paa omtrent samme Tid. De har faaet mere Jord til Landbruget og har faaet rigtig Gang i Bedriften, saa den mere og mere bliver som et Mønster for hele Omegnen. Det er ikke helt forkert, naar Mrs. Campbell i et af Skolens Cirkulærer skriver, at „Georg Bidstrup har gjort Mirakler“. Han er vellidt af alle, der kender ham, saa nogen bedre Hjælper kunde de ikke have faaet.

Forsamlingshuset er blevet bygget færdigt og skal bruges til Skole i Vinter, til det senere kan indgaa som Led i den fuldt færdige Skole og tjene til Foredragssal. Det er en beskeden Bygning, men den er meget smuk og stilfuld indvendig, noget i Retning af gammel nordisk Kæmpehal, med stor Kamin og svære Bjælker under Taget.

Jeg har ikke været eneste danske Gæst til Indvielsen. Forstander Jakob E. Lange, Fyns Husmandsskole, og Hustru kom her et Par Dage før jeg. Lange har holdt en Række Foredrag i amerikanske Kredse, mest Universitetskredse, og Mrs. Campbell, der besøgte hans Skole tre Gange, mens hun var i Danmark, indbød ham til at tage Del i Indvielsesfesten.

I Lørdags, den 3. September, oprandt saa — jeg tør nok kalde det den historiske Dag. Det regnede om Morgenen; men lidt hen paa Formiddagen kom Solen frem. Vi skulde

have begyndt Kl. 10; men man er ikke saa præcise her i Brasstown og Omegn, saa Klokken blev næsten 11, før vi kom i Gang. Da var der pr. Bil, til Vogns, til Fods eller paa Hesteryg samlet 2-300 Mennesker i alle Aldre, fra nogle faa Maaneder op til 70 og 80 Aar. En broget, men meget interessant Forsamling. Først talte en Mand fra Murphy, vistnok Borgmesteren. Han er en ældre Mand og havde været syg hele Natten, men var trods sin Svaghed kommet til Stede for at give sit Bidrag til Dagens Program. Det blev et Tilbageblik paa Skolens Forhistorie og en kort Karakteristik af Dr. Campbell, den fine Personlighed, der er Skolens egentlige Fader.

Næste Taler var Forstander Lange. Jeg synes, det lykkedes udmærket for ham at finde Billeder til at udtrykke Skolens Idé, saa enhver kunde forstaa det. Han taler ogsaa godt Engelsk.

Før Lange talte, sang nogle af de unge under Georg Bidstrups Ledelse til Langes Ære: „Jeg er en simpel Bonde-mand“, hvis danske Tekst de med stor Møje havde faaet lært at udtale saa nogenlunde. Efter at han havde talt, sagde Fru Lange nogle faa Ord, og saa blev der serveret „Kurve-Middag“. Hver Familie havde medbragt en Madkurv fuld af Kyllingebein, Pie, Kager o. s. v.; det hele anbragtes paa Duge paa Jorden, og saa nød man Varerne i Fællesskab.

Ved Totiden tog vi fat igen med Sange og Taler. Den næste var Dr. Hutchins, Forstanderen for „Berea College“. Efter ham kom undertegnede. Jeg bragte min Hilsen fra Vestbirk og søgte at give Udtryk for noget af mit Syn paa Højskolens Idé og dens Opgaver paa dette Sted.

Sidste Taler var C. Christensen fra Washington. Han er født i Nebraska af danske Forældre og har en betroet Stilling i U. S. A.'s Landbrugsministerium og er meget interesseret i dansk Landbrug.

Da vi havde sunget endnu et Par Sange, og da Stævnet var blevet sluttet, som det var begyndt, med Bøn, gik man hver til sit“.

Vestbirk Højskole hilser den nye Højskole derovre og ønsker Lykke og Velsignelse til den nye Gerning!

Holger Budde-Lund.

Smaanoter.

Som omtalt andet Steds har vi igen udvidet Efteraarsmødet til 3 Dage, i 1928 bliver det 23.—25. Sept., og Jubilæet bliver Afslutningen, den 25. om Aftenen.

Vi har nu i en Række Aar haft den Glæde at se en hel Mængde „25-aarige“ Elever hos os ved den Lejlighed, sidste Aar ogsaa nogle „40-aarige“, og vi haaber, det maa blive flere med Tiden, selv om de er lidt højere oppe i Aarene. Det er saa fornøjeligt at faa Besøg af de Folk fra Skolens første Aar. Næste Aar venter vi da især Eleverne fra 1888, 1888—89; 1903 og 1903—04. Velkommen! K. N.

Et Par korte Oplysninger om de Mænd, der i Anledning af Grønvald Nielsens 70 Aars Fødselsdag har skrevet Hilsener til ham i Poesi og Prosa, vil sikkert være paa sin Plads; for selv om de er kendt af mange gamle Vestbirkelever, kan vi dog langt fra forudsætte, at de er kendt af dem alle.

Direktør N. Daugbjerg er Leder af Jydsk Andels-Foderstof-forretning i Aalborg. Han var Elev paa Vestbirk Højskole i 1887—88 og virkede senere som Lærer her i ca. 10 Aar.

Forstander for Efterskolen i Elbæk, Kristjan Jensen er ud over sin Skolevirksomhed kendt som Forfatter til en hel Række Bøger — større og mindre Fortællinger fra østjydske Egne. Elev her paa Højskolen 1893—94.

Thomas Thomsen var Elev i 1913—14 og blev senere Lærer her i tre Aar. I 1920 drog han til Roskilde Højskole, hvor han har været Lærer, indtil han fra dette Efteraar er knyttet til Vallekilde Højskole.

Svend Sørensen var Elev i 1918—19. Han er uddannet

som Automobilmekaniker, ikke mindst under 3—4 Aars Ophold i De forenede Stater. Han har nu en betroet Stilling i General Motors store Automobilfabrik i København.

Holger Bidstrup har udgivet et smukt udstyret Hefte med 21 Sanglege — delvis med Noder til. Under hver enkelt staar der, hvem der har udarbejdet den — han er selv Op-havsmanden til de 11. En Del af Forordet skal her anføres:

„Nærværende Samling udsendes efter Opfordring fra en Del af de Mennesker, jeg er kommet i Forbindelse med under mit Arbejde i Ungdomskredse.

Det er min Erfaring fra dette Arbejde, at skal Sanglege vinde Indpas blandt de mange, da må Legene være fornøjelige, lette at udføre og helst komponerede til kendte Sange og Melodier. Med disse Ting for Øje er da nærværende Sanglege udarbejdede, og det er mit Ønske, at Legene må svare til Formålet og få Lov til at være med at skabe den sunde og ægte Ungdomsglæde blandt de mange.“

Der vil sikkert være mange Ungdomsforeninger og Ledere indenfor disse, som vil kunne have megen Hjælp og Nytte af denne lille let tilgængelige Vejledning; den kan faas hos Højskolelærer Holger Bidstrup for 80 Øre + 10 Øre til Porto.

Da vi tænker os, at en Del af Elevforeningens Medlemmer gerne vil indbinde Aarsskrifterne, har vi trykt en samlet Indholdsfortegnelse for Aargangene 1923—27, idet vi mener, at fem Aargange vil være passende til ét Bind. I Aarsskriftet for 1922 var der en lignende Fortegnelse for Aargangene 1918—22.

H. B. L.

Kære gamle Elever!

Nu lakker det igen mod Jul og Aarsskifte. Om det nye Aar vil blive lysere i ydre Henseende end det gamle, ved vi ikke, men mange gode Kræfter er i Bevægelse for at hjælpe os fremad, baade her hjemme og ude i den store Verden.

Men til Trods for, eller maaske i Kraft af, Pengekrise og Arbejdsløshed, saa er der Tegn paa, at vort Folk, ikke mindst de unge, er i Færd med igen i stærkere Grad end før at søge deres bedste Næring af Aandslivets Kilder.

Her paa Højskolen haaber vi inderligt, at disse Tegn maa holde Stik, saa det igen maa gaa fremad mod bedre Tider i dansk Folkeliv og dansk Menighedsliv, saavel i selve Danmark som overalt, hvor danske Hjærter slaar.

Nu siger vi alle jer gamle Elever og gode Venner Tak for alt godt i det svundne Aar, og vi ønsker for jer, at I ret maa være med i alt det lyse og gode, der kan berige saavel det enkelte Menneske som det hele Folk, og at Gud vil velsigne det altsammen for os, for først da kan vi opleve den Juleglæde og det gode, nye Aar, som vi allesammen ønsker jer.

Ja, en glædelig Jul og et godt, velsignet Nytaar ønsker vi jer alle!

Via og Kristen Nørgaard. Grønvald Nielsen.

Sofie og Anton Hansen. Marie og Thyge Thygesen.

Valborg Jensen. Maren Andersen.

Karen og Kristian Hansen. Ville og Holger Budde-Lund.

Kathrine og Bernhard Berthelsen.

Meta og Holger Bidstrup.

Kære gamle elever!

Ja, der svinder jo næsten et år, før jeg her kan få eder sagt tak for lykønskningerne til lillejuleaften. Men denne min tak er dog slet ikke bleven afkølet.

Gud velsigne julefesten og det ny år for eder i hjem og gerning!

Eders hengivne gamle lærer

Grønvald Nielsen.

Regnskab

fra 1. Juni 1926 til 1. Juni 1927.

Indtægt:		Kr. Øre
Kassebeholdning	1049	94
Medlemsbidrag	5411	08
Solgte Aarsskrifter	63	80
Gave fra Fru Karen Thygesen Jørgensen, Ferritslev..	10	00
Overskud i Brugsforeningen	49	59
Renter fra Anton Hansen og Girokontoret	69	33
	Kr.	6653 74

Udgift:		
Understøttelse til Karlene 1926—27	355	00
do. - Pigerne i 1927	270	00
Postoprkrævningsblanketter	111	50
Frimærker til Postoprkrævning og Forsendelse af Aars- skriftet	1179	00
Konvolutter til Aarsskriftet	42	00
Fragt af Aarsskriftet	18	10
Fotografier til Aarsskriftet	3	50
Papir, Gummibaand	6	55
Kundgørelser	40	40
Sølvbryllupsgave til Pastor Thygesen	24	00
Medlemsbidrag i Brugsforeningen.....	14	00
Porto.....	16	41
Formandens Løn	300	00
Trykning af Aarsskriftet	2272	75
Kassebeholdning.....	2000	53
	Kr....	6653 74

Ovenstaaende Regnskab er revideret og fundet rigtigt.

Vestbirk, 20. Juni 1927.

Anton Hansen.

Holger Budde-Lund.

Medlemmer, der skifter Opholdssted,
bedes meddele det til Formanden inden 1. November,
samt hvilket Aar de har været Elev paa Skolen.

Medlemmer i Elevforeningen

af sidste Aars Skolehold.

Vinteren 1926—27.

- Andersen, Aage, Døstrup, Døstrup H.
— Richard, Fiskbæk, Herborg.
— Levi, Østbirk.
- Brandt, Henry, Nebel, Horsens.
Bengtsen, Søren, Mesing, Skanderborg.
Birkebæk, Niels, Skarrild, Kibæk.
Dinesen, Kaj M., Rørth, Odder.
Ejlersen, Søren, Vinding St.
Fredberg, Anton, Østrup, Otterup.
Frederiksen, Harald, Herslev, Roskilde.
Frishøi, Johannes P., Østrup, Otterup.
Frøjk, Viggo, Tvis, Holstebro.
Giversen, Torgny, Tranbjerg Mejeri, Tranbjerg.
Gilberg, Jacob N., Dyrbjerglund, Alderslyst, Silkeborg.
Guldborg, Svend, Hørup, Jelling.
Hansen, Niels, »Bøgely«, Fensten, Ørting.
Herskind, Gotfred, Molgjer, Vrønding.
Hjortshøj, Harald, Lystrup, Lystrup.
Hougaard, Valdemar, Fannerup, Grenaa.
Herum, Johannes A., Holbøl, Holbøl.
Høra, Paul, Mittel Str. 28, Flensborg.
Jakobsen, Holger E. A., Tingskovgaard, Taps.
Jensen, Martin, Hundslund.
— Sigfred, Vium, Sjørsløv.
— Johan, Jerslev, Brønderslev.
— Jens Mathiasen, Virklund, Silkeborg.
— Svend, Balle, Odder.
- Jørgensen, Valdemar, Jagtvej 2, Vejle.
Christiansen, Gravers, Holmsland, Ringkøbing.
— Thorvald do. do.
- Christensen, Alvin, Taastrup, Harlev, Jll.
Christensen, Vilhelm, Skolegade 12, Brødstrup.
Kristensen, Alfred, Skrillinge Mark, Middelfart.
Kristensen, Kristen Nielsen, Badegaarden, Kibæk.

Knudsen, Søren, Jegstrup, Hasselager.
 Kruse, Henry, Krystalgade 39, Horsens.
 Kusk, Johannes, Kallerup, Todbøl, Thy.
 Kilstoft, Skjold B., Askov, Minn., U. S. A.
 Larsen, Hans, Møldrup Mejeri, Møldrup.
 — Holger, Kragelund, Silkeborg.
 Maçom, Heinrich, Tastrup, Flensborg.
 Madsen, Haslet, Galthogaard, Tistrup.
 Morratz, Peder, Sjørølev.
 Møllegaard, Edelfeldt, Torp, Østbirk.
 Nielsen, Ejvind, Onsted, Odder.
 Pedersen, Aage, Ring, Auning.
 — Laurits R., Balle, Silkeborg.
 — Arnold E., Vestergaard, Rudme.
 Søndergaard, Peder, Lundfod, Nygaard, Brande.
 — Helles, Hallundbæk, Ejstrupholm.
 Sørensen, Thomas, Støvring Vestergaard, Lillering.
 — Lodahl, Hvilsager, Mørke.
 Thorsen, Alfred, Skytsbjerg Mejeri, Sporup.
 Toudal, Laurits, Kjems, Lyshøj, Tvingstrup.
 Vammen, Oluf Ejnar, Aalestrup.
 Vinther, Kristen, Enner, Lund.
 Worsøe, Marius, Klejtrup, Hobro.

Sommeren 1927.

Andersen, Kirstine, Lotten, Faarup.
 Bech, Anna, Gesing, Skærbæk.
 Bertelsen, Ellen, Klejtrup, Hobro.
 Borg, Maria, Hodde, Tistrup.
 Borgbjerg, Marie, Obstrupgaard, Maarslet.
 Dam, Dagmar, Pedersker St., Bornholm.
 Ebbesen, Helga, Barslund, Sdr. Hygum.
 Graversen, Anna, Tarpgaard, Ølgod.
 Graugaard, Karen, »Banely«, Sall.
 Glavind, Karen, Fausing, Allingaabro.
 Grishauge, Ane, Odde, Klim.
 Hamer, Johanne, Stubbæk, Aabenraa.
 Hansen, Rigmor, Røjlsgaard, Dalmoose.
 — Sigrun, Kundby, Sandby.
 — Gudrun, Nørre Broby.
 Jacobsen, Jenny, Ulvskov, Odder.
 Jensen, Marie, Kringeltoft, Borris.
 — Astrid, Aptrup, Thorsø.

- Jensen, Kirstine Holt, »Tjørnely«, Asferg, Faarup.
 — Kirstine, Jerslev, Brønderslev.
 — Mette, Bøgvad, Egtved.
- Justesen, Agnes, Vedsted, Birkelse.
- Kaspersen, Violette, Røgen, Sporup.
- Kristiansen, Mary, Sinding, Herning.
 — Helga, Vestbirk.
- Christensen, Carla, Frydensgade 16, Silkeborg.
 — Karen, Nygaard, Hellum.
- Kristensen, Marie, Næs, Karby, M.
 — Margrethe, Terndrup Mark, Terndrup.
 — Petra, Hodde, Tistrup.
- Kolstrup, Marie, Højlund Skole, Skanderborg.
- Kærgaard, Margrethe, Holmsland, Ringkøbing.
- Madsen, Thora, Styvel, Hvidbjerg.
- Mortensen, Maren, Skibelund, Gabøl.
 — Kathrine, Ferslev, Svenstrup.
- Nielsen, Elna, Dømmestrup, Fangel.
 — Sine, Terndrup, Terndrup.
 — Helene, Søndergaard, Klim.
 — Anna, »Sandagergaard«, Græsted.
- Pedersen, Emmy, Sejlstrup Mark, Gølstrup.
 — Magda, »Højvang«, Jerslev, Brønderslev.
 — Marie, Ingerslev, Tranbjerg.
 — Dagmar, »Trebjergdal«, Lervang.
 — Augusta, Ferritslev, Ullerslev.
- Petersen, Sigrid, Glostrup, Vig.
- Poulsen, Edith Aalstrup, Ørting.
- Rask, Magda, Tungelund, Thorsø.
- Rasmussen, Katrine, Ingerslev, Hasselager.
- Sivertsen, Lilly, Fuglebæk, Klarskov.
- Stisen, Anna, Fjeldsø, Aalestrup.
- Søndergaard, Erna, Fejrugaard, Knebel.
- Sørensen, Marie, Gundestrup, Aars.
 — Gudrun, »Trekløve«, Brabrand.
 — Eli, Henningskær, Søvind.
- Sølvsten, Marie, Gimming, Randers.
- Tolbøll, Elise, Rær, Thisted.
- Thomsen, Gudrun, Vestbirk Kraftstation Gammelstrup.
 — Marie, Nr. Rind, Skals.
 — Caroline, Ø. Hassing, Gandrup.
- Vinther, Anna Toft, Svendstrup, Jll.
- Yde, Johanne, Hundborg, Sjørring.
- Østergaard, Karen, Hassing, Hørdum.

INDHOLD

	Side
1923:	
<i>Grønvald Nielsen: Vor Virksomhed i Evighedens Lys</i>	3
<i>Niels Kjems: Dansk Undervisning i Mellemslesvig</i> . . .	16
<i>Kristen Nørgaard: Tro og Viden i vort Kristenliv</i> . . .	22
<i>Thyge Thygesen: Lykke og Velsignelse</i>	31
<i>Kristen A. Lange: Nogle Tanker til Overvejelse</i>	40
<i>Holger Budde-Lund: Et Besøg fra De forenede Stater</i>	48
<i>Kristjan Jensen: Grønvald Nielsen: Minder fra min Barndom og Ungdom</i>	56
<i>Grønvald Nielsen: Et lille Besøg i Bønnens Verden</i> . .	60
<i>Holger Bennike: Et frigjort Folk</i>	66
<i>Holger Bidstrup: Vor Ungdom og Tiden</i>	78
<i>Kristen Nørgård: En Delingsførerafdeling</i>	81
<i>Johannes Terkelsen: En lille Hilsen fra U. S. A.</i>	83
<i>Holger Budde-Lund: Det svundne Aar</i>	86
<i>Julehilsen til vore gamle Elever</i>	110
<i>Regnskab</i>	112
1924:	
<i>Grønvald Nielsen: Glæden</i>	3
<i>Kristen Nørgaard: Fra Skaane</i>	12
<i>Thyge Thygesen: Nyaarsmorgen</i>	33
<i>Holger Budde-Lund: En engelsk Skolemand</i>	41
<i>Holger Bennike: Retfærdighed</i>	59
<i>Holger Bidstrup: Fritidens Benyttelse i Byerne</i>	69
<i>Kristen Nørgaard: Grundtvigs Hjem i Udby</i>	73
<i>P. A. Hjælm: Roma</i>	81
<i>Grønvald Nielsen: Dr. Hobolth</i>	90
<i>Anna Lauridsen: Vestbirkkredsen i København</i>	93
<i>Holger Budde-Lund: Det svundne Aar</i>	95
<i>Julehilsen</i>	117
<i>Regnskab</i>	118
<i>Nye Medlemmer</i>	119

	Side
1925:	
<i>Grønvald Nielsen</i> : Vort Livskald.....	3
<i>Kristen Nørgaard</i> : Dansk Menighedsliv	12
<i>Thyge Thygesen</i> : Kirkeklokken.....	22
<i>Kr. A. Lange</i> : Anton Hansen.....	30
<i>Grønvald Nielsen</i> : Tale til Anton Hansen d. 19.—2. 1925	33
<i>Holger Budde-Lund</i> : H. F. Feilberg.....	36
<i>Holger Bidstrup</i> : Det gamle og det nye	56
<i>Kristen Nørgaard</i> : En Hilsen fra Carl Koch.....	65
<i>Maren Andersen</i> : Guds kære Børn vi blev paany....	68
<i>Holger Bennike</i> : Brev fra Amerika	71
Unge Danske i Finland.	
I. <i>Niels R. Nielsen</i> : Min Rejse til Finland	78
II. <i>Anders Søgaard</i> : 5 Uger paa Roearbejde paa en sinsk Gaard.....	84
III. <i>Niels Møller Poulsen</i> : Paa Roearbejde og paa Rejse i Finland.....	90
<i>Valborg Holst</i> : Et Besøg ved Grundtvigs Grav.....	97
<i>Holger Budde-Lund</i> : Det svundne Aar.....	99
Smaanoter.....	123
<i>Grønvald Nielsen</i> : Holger Budde-Lunds nye Bog.....	125
Julehilsen	127
Regnskab.....	128
Nye Medlemmer i Elevforeningen	129
1926:	
<i>Grønvald Nielsen</i> : Menneskesindet.....	3
<i>Kristen Nørgaard</i> : Folkehøjskolen i disse Aar.....	23
<i>Thyge Thygesen</i> : Hvad synger du om saa højt i det blaa	31
<i>Holger Budde-Lund</i> : Søndagen og dens Plads i vort Liv	44
<i>Kristen Nørgaard</i> : Mellem Flensborg Fjord og Danne- virke	53
<i>Holger Bidstrup</i> : Skønhed og Hygge i danske Bonde- hjem	68
<i>Erik Gelling-Hansen</i> : Det stolte og skønne Liv.....	72
<i>Bernhardt Berthelsen</i> : Selvfølelsens Betydning i Livet	75
<i>Holger Bennike</i> : Dansk Menigheds- og Skoleliv i De forenede Stater.....	78
<i>Grønvald Nielsen</i> : Sølvbrylluppet paa Grumsted Bjærg	86
<i>Holger Budde-Lund</i> : Det svundne Aar.....	88
<i>Søren Hansen</i> : Til gamle Elever	115
Smaanoter.....	118
Julehilsen	121
Regnskab.....	122
Nye Medlemmer.....	123

1927:

	Side
<i>Thomas Thomsen: Grønvald Nielsen</i>	3
<i>N. Daugbjerg: Grønvald Nielsens 70 Aars Fødselsdag.</i>	5
<i>Svend Sørensen: Til Grønvald Nielsen</i>	8
<i>Kristjan Jensen: Grønvald Nielsens Minder</i>	10
<i>Grønvald Nielsen: Søger!</i>	13
<i>Kristen Nørgaard: Anton Hansen</i>	24
<i>Thyge Thygesen: Ja og Nej</i>	28
<i>Holger Budde-Lund: Edvard Lembcke — Sønderjyl-</i> <i>lands Digter</i>	36
<i>Kristen Nørgaard: Ogsaa for Evigheden</i>	51
<i>Holger Bidstrup: Fuglenes Betydning før og nu</i>	61
<i>Harald Mikkelsen: En Sommer paa Island</i>	67
<i>Et Medlem: Vestbirkkredsen i København</i>	89
<i>Holger Budde-Lund: Det svundne Aar</i>	90
<i>Smaanoter</i>	115
<i>Julehilsen</i>	117
<i>Regnskab</i>	118
<i>Nye Medlemmer</i>	119
<i>Indholdsfortegnelse til Aargangene 1923—27</i>	122

Elevmødet

i 1928 bliver

Lørdag d. 23. Juni

og

Søndag d. 24. Juni.

Efteraarsmødet

bliver

Søndag d. 23., Mandag d. 24.

og

Tirsdag d. 25. September.

Af fremmede Ordførere har vi til disse Dage Lovning
paa Præsterne *Morten Larsen* og *Fr. Holm*, Forstander
J. Rosenkjær og Forfatteren *Th. Olesen Løkken*.

Der sluttet Tirsdag Aften med et lille

Jubilæum

for Holdene fra 1888, 1888—89;
1903 og 1903—04.

Til alle disse Møder bedes man melde sig i Forvejen,
og hvis man vil bo paa Skolen, medbringe Tæpper eller
andet Sengetøj.

INDHOLDSFORTEGNELSE

THOMAS THOMSEN: Grønvald Nielsen	3
N. DAUGBJERG: Grønvald Niensens 70 Aars Fødselsdag ...	5
SVEND SØRENSEN: Til Grønvald Nielsen	8
KRISTJAN JENSEN: Grønvald Niensens Minder.....	10
GRØNVALD NIELSEN: Søgerl.....	13
KRISTEN NØRGAARD: Anton Hansen.....	24
THYGE THYGESEN: Ja og Nej.....	28
HOLGER BUDDE-LUND: Edvard Lembcke — Sønderjyllands Digter	36
KRISTEN NØRGAARD: Ogsaa for Evigheden	51
HOLGER BIDSTRUP: Fuglenes Betydning før og nu	61
HARALD MIKKELSEN: En Sommer paa Island	67
ET MEDLEM: Vestbirkkredsen i København.....	89
HOLGER BUDDE-LUND: Det svundne Aar	90
Smaanoter	115
Julehilsen.....	117
Regnskab	118
Nye Medlemmer.....	119
Indholdsfortegnelse til Aargangene 1923-27.....	122